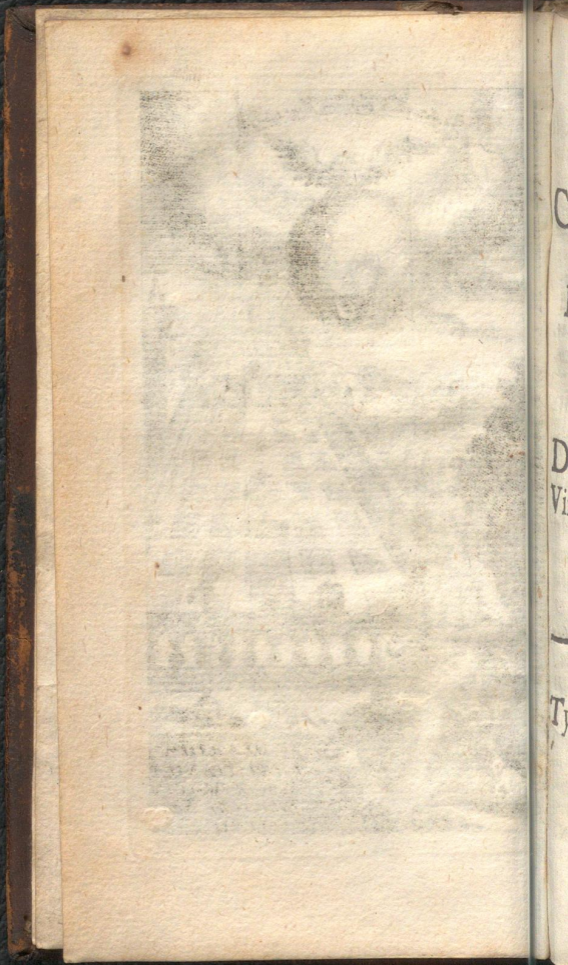

DIARIUM
CHRISTIANUM
Auctore R. P. Wenzeslao
Schwartzfer Soc.
IESU

DIARIUM CHRISTIANUM

Authore

R. P. WENGESLAO

SCHWERTFER Soc.

JESU Sacerdote.

Dicatum in Xenium

D. D. Sodalibus B. M.

Virginis ab Angelo Salutatae

in Archi-Ducali S. J. Col-

legio Clagenfurti

Anno M. DCC. VII.

VIENNÆ,

Typis Joannis Jacobi Kürner,

Procerum Typogr.

TA-367446

S. Gregor. Nazianzenus Orat. 1.

Sine Ordine perturbatio
confusio ; in aëre tonitrua ,
terra motus , in mari naufr-
gium, in urbibus bella, in d-
mibus diffidia , in corporibus
morbi, in animis peccata.

Anno M. DC. VII.

DS-2021-2374

*Reverendissimo, & Celsissimo
Principi Domino, Domino,*

**JOANNI
SIGISMUNDO,
Ex S. R. I. Comitibus
de Khienburg D. G. Epif-
copo Lavantino, S. R. I. Prin-
cipi, Metropolitanæ Salisbur-
gensis, & Cathedralis Passavi-
ensis Ecclesiarum Canonico,
Reverendissimi & Celsissimi
Principis, & Archi-Episcopi
Salisburgensis Consiliario In-
timo, ejusdemque per utram-
que Carinthiam in Spiritualibus,
& Pontificalibus Vicario
Generali, nec non vice Domi-
no Frisacensi, &c. &c. Domi-
no, Domino, ac Patrono
suo Gratosissimo,**

Diarium Christi
anum, seu Regula
ad vivendum re
ctè Sodalitas Ma
jor Virginis ab Angelo salutata
Honorè Celsitudinis Vestræ de
mississimè consecrat, quod sul
glorioso ejusdem nomine &
favore in añuum munus D. D.
Sodalibus pro laudabili con
suetudine distribuendum de
stinavit; ut gratam se Celsitudi
ni Vestræ exhiberet, noluit ali
ud Nomen Xenio huic præfig
re, quàm illius, cui se pluribn
titulis devinctam profitetur
Etenim Celsitudo Vestra vi
Carinthiã consecratus Lavan
tinu

tinus Præful ingressa fuit, pro
suo in Deiparam tenerrimo af-
fectu non solùm Marianis So-
dalibus fervore præcipuo ac-
censeri, verùm etiam propriâ
manu Nomen suum Albo Ma-
riano inscribere voluit. Ne-
que hoc pietati Marianæ suffi-
ciebat: placuit Celsitudini Ve-
stræ urgente Zelo promoven-
di cultum Magnæ Dei Ma-
tris præterlapso anno suâ præ-
sentiâ gloriosum salutatæ ab
Angelo Virginis Festum con-
decorare, Sodalitatem sub
Mariano vexillo Ecclesiam in-
gredientem, & egredientem
ardente cum face comitari, ad
summam aram incruentum,
Missæ sacrificium paragere, Ex-
cellentissimos & Illustrissimos

D. D. Sodales sub Symbolo
Apostolico Eucharistico pan-
reficere, aliaq; die illo Sodali-
bus Familiaria devotionis Ma-
rianæ exercitia ad amissim
omnia adimplere. Quo rari-
fimo exemplo tota Civitas Ma-
riano amore inflammata, So-
dales ad Matrem Dei constan-
ter colendam animati, ab un-
versa verò Provincia, humil-
tas, & pietas Mariani Princ-
pis ita fuit commendata, ut
unâ voce concluderit, Celsitu-
dinem Vestram hoc pietatis
exemplo aurea illa verba fu-
quæ non semel ad Marianos
suos affectus declarandos (n-
que enim diu potest ignis o-
cultus delitescere) plus quàm
abunde confirmasse, dum a-

data non semel est dicere: Pro
Maria omnia, quia â Maria
omnia. Volebat nimirum Cel-
situs Vestra insinuare, quod
Mariam veneretur cum Petro
Cellensi Dominam nostram
in manu, & potestate sua ha-
bentem thesauros cælestes;
agnoscat cum Jacobo de Vo-
ragine thesaurariam Dei, sine
cujus dispensatione gratiosa
nulla unquam creatura aliquã
â Deo gratiam obtinebit; ad
mentem SS. Germani, & Ber-
nardi, colat tanquam arrham
salutis; cum Damasceno pro-
fiteatur, Devotum esse Mariæ
pignus esse quod Deus ijs dat,
quos vult salvos fieri: ut jure
meritissimo Mariana Congre-
gatio, Promotori Mariani ho-
noris,

noris & cultus, Diarium hoc
inscripserit, & dedicârit, cu
jus heroicas virtutes, & do
tes in ardente lampadis em
blemate, superscripto lemma
te (Flammando nitescit) ve
neretur. Nam in Celsitudine
Vestra præter virtutis, ac No
bilitatis, doctrinæ, & sapi
entiæ radios etiam sacri Zel
ardor ex æquo resplendet; ut
geminum illud elogium præ
cursoris Domini, qui erat lu
cerna ardens & lucens, vere
sibi comparaverit: Est quippe
in Celsitudine Vestra lux pie
tatis, est lux Nobilitatis Illu
strissimæ; flammeus ardor est
amor Numinis, amor Deipar
æ, & gregis sui, quo & Glo
riam Dei, & Deiparæ cultum
pro-

promovere , oves Christi pa-
storali curæ commissas salu-
tari doctrinâ , & exemplo pas-
cere sollicitè contendit: quam
ob causam tantò faciliùs , &
gratiosius Celsitudo Vestra
hunc libellum sibi dicari pa-
tietur , quòd ex eo omnes at-
tentâ lectione intellecturi sint,
ordinatam rectâm que vitam
instituire ; ut nempe Deo tri-
buant , quæ Dei , Magnæ Dei
Matri , quæ illius , proximo ,
quæ cujusque propria sunt ;
itâque omnem confusionem,
quam sequitur horror perpe-
tuus , feliciter semper sint de-
clinaturi. Quod cùm Celsitu-
do Vestra per hunc libellum â
tot Sodalibus impetraverit ,
erit omnibus lampas flamman-

do nitescens : quia omnes illustrabit ad instituendam vitam secundum leges Dei , & Magnæ ejusdem Matris. Digne-
tur itaque Celsitudo Vestra tene hoc Xenium gratiosis oculis respicere , atque in eo Addictissimæ Sodalitatis affectus , & vota recolere ; quæ longos vitæ annos , felicitatem omnem , & Mariano sub præsidio Divinam benedictionem , & protectionem apprecatur.

Celsitudinis Vestræ
Addictissima.

Major Sodalitas B.
M. V. ab Angelo salutatae,

IN-

INDEX

Rerum.

Quæ in hoc DIARIO
continentur.

PARS PRIMA.

*Ordo servandus in actioni-
bus, ex Motivis varijs.*

PARS SECUNDA.

*Quæ occupationes, per de-
cursum diei, distribui possint.*

PARS TERTIA.

*Quis modus in occupatio-
nibus bene peragendis tenen-
dus, ut cum decoro & fructu
perficiantur.*

INDEX.

PARS QUARTA.

*Reflexiones à Christiano
sepius usurpanda.*

PARS QUINTA.

*Particula bonæ diei & re-
liquiæ cogitationum.*

DIA-

DIARIUM
HOMINIS
CHRISTIANI.
PARS PRIMA.

Ordo servandus in actionibus,
ex motivis varijs.

Exigit creaturæ rationa-
iis pulchritudo, ne dicam
obligatio, ut quidquid Ho-
mo agit, propter finem
agat; neque pecudum more, quæ ad quod-
vis objectum inordinatè feruntur, jam hoc
jam illud temere appetat, vel agendum ar-
ripiat, sed unicuique quod suum est, op-
portunâ partitione definiat. Nihil alio-
quin solidum, nihil laudabile, nihil egre-
gium à tali speres; nec materiam, ex qua
post mortem illustris Viri nomen posteris
relinquat, reperies. Vixit quidem inge-
niosus & illustris natu, (posterì loquentur)

sed factis nihil præclarum gessit. Unicum nimirum tali pro epitaphio subscribere possis: VIXIT! subintellige, *sed nihil fecit* vel tritum illud: FUIMUS! Quòd si somno tempus fallebat, scribetur illi totum encomium DORMITABAT CUM VIVERET, JAM TANDEM SEMEL OBDORMIVIT! Ob neglectum præterea boni Ordinis, seriæque defectum applicationis, tædia emergunt. Cogimur ac fallendum tempus (heu! quantum animam nostram hoc abusu verbi fallimus!) cogimur inquam, ad lenienda temporis fastidia, futilibus jocis, lusibus ultra decorum, otiosis colloquijs, prospectibus animæ desidi periculosis, vagabundis denique cursibus nos impendere. Accedit ex temere arreptis occupationibus angere animum subinde; quòd negotia, quibus congruenter satisfieri debebat, per inordinarum vivendi modum transponantur, vel omnino rejiciantur. Taceo viles planè animos à prudentibus censeri, quos nulla occupatio solida moderatur: Solidè autem occupari ejusmodi hominem, quis dicat, qui ex tempore distractiones venatur, qui nullas temporum divisiones domi suæ designat, qui tempus prandendi deputat (idem de alijs, quæ in mentem veniunt intellige) cum levis esuriei, pruritus non tam ore xim, quàm phantasiam proritat; qui cum levis torpedo somnum ingerit, eundem pro necessitatis lege prehensat.

Si Or
 ut re ve
 les riv
 te fiunt
 Om
 fluxu
 nunq
 curre
 (a) Na
 entis in
 oport
 ad ten
 serva
 Qu
 harm
 spice;
 ca pol
 tus & c
 mensu
 ri poss
 cit luv
 bus in
 num
 vare
 sis/sec
 lis in c
 occasu
 quæ
 motu
 (a)
 130. (

Si Ordinem, Vitam rerum gerendarum, ut re verâ est, in homine vocemus, quis tales vivere dicat in operationibus, quæ brutè fiunt?

Omnia vivere dicimus, cum ordinato fluxu res tractari vel decurrere cernimus: nunquid mortua vocabimus, quæ secus currere notamus? Nisi stulta vocare malis. (a) *Nam tempus & responsionem cor Sapientis intelligit. Omni negotio tempus est & opportunitas.* (b) *Homo sapiens tacebit usque ad tempus: lascivus autem & imprudens non servabunt tempus.*

Quàm pulchra è contrario actionum harmonia cernitur in Universo? Cœlum inspicere; quàm regularis, primi mobilis circa polum motus! quàm amœni siderum ortus & occasus; ita justâ & securâ temporis mensurâ dispositi, ut prævidere ac polliceri possis! Quid de sole ac luna dicam? *Fecit lunam in tempora.* (a) *Et luna in omnibus in tempore suo, ostensio temporis, & signum ævi.* (d) *A luna signum diei festi, luminare quod minuitur in consummatione Mensis secundum nomen ejus est crescens mirabilis in consummatione.* Quid sol? *cognovit occasum suum*: quo circulorum ordine, quâ elevatione, quàm procul & quanto motu festinare debeat, quo tempore oriri &

&

(a) Eccl. 8. v. 6. (b) Eccl. 20. (c) Psalm. 130. (d) Eccl. 43.

& occidere : tam securè cursum decretum ordinat , ut puelli notare possint ex umbrâ utrum Ordinis officio , suoque penso satis faciat. Anni tempora , servant itidem di mensum. Terra ipsa (ut totum Univer nexum harmonicum præteream) non re virescet , nisi cœleste signum arietet : Tur accepto veluti signo semen in virorem pro licit ; tum ordinato successu virtute semi nali herbas & flores , ac tandem fructus , ita distribuendo progerminat , ut flos florem species speciem sequatur , donec iterum à labore germinis sub Autumni finem (tem pus novæ quæri deputatum) supersedeat. Verum nimirum illud Prophetæ : (a) *Ordinatione tua perseverat dies.* Et illud Sapien tis : (b) *Ipse enim dedit mihi horum , quæ sunt , scientiam veram : ut sciam dispositio nem orbis terrarum , & virtutes elementorum , initium & consumationem , & medie zationem temporum , vicissitudinum permuta tiones , & commutationes temporum , anni cursus , & stellarum dispositiones , &c.*

Dum hæc omnia tam ordinatè procedunt in ministerijs suis propter Hominem , solus Homo sine ordine vitam ducet ? de eodem sanè , longè meliùs supponere oporteret. (c) *Ortus est sol* , ait David , quid inde ? *Exibit Homo ad opus suum , & ad ope*

(a) Psalm. 118. (b) Sap. 7. v. 17.
(c) Psalm. 103.

ratio-

rationem suam usque ad vesperam. Homi-
nis ergo est, cujus somno conciliando cœ-
lum lumen subtrahit, altissimóque silentio
Universum de nocte tranquillatur, orto so-
le exire *ad opus* homine dignum & ordina-
tam *operationem* usque ad vesperum. Ut
disponat nimirum ac designet unicuique,
quod suum est, animæ res Dei, talentis ani-
mi congruas actiones; ut non tantum seip-
sum, sed suam etiam familiam ordinet, do-
miquæ suæ horologium boni Ordinis (quod
DIARIUM vocare placeat) pro defluxu actio-
num præfigat.

Et, cum experiamur in quovis Regno vel
Rep. rerum successus ab ordinis disciplina
pendere, æquum etiam videtur, ut in ani-
mi Rep. & Politia eundem accuratè serve-
mus, si bene fluere, ut mos est loqui, nostra
omnia velimus. Fluent autem ad votum,
si non Affectus ex se omnia perturbans, sed
Ratio sola gubernamento Domûs & animi
præsideat. Maturâ ergo deliberatione (si
quis necdum Ordini assuevit) actiones in-
mensuram certam distribuat, quam neque
ita mordicus tenebit, quin ex urgentibus
ab accidenti vario causis dispenset, nec fa-
cile ad cujusvis levem interpellationem in-
fringet. Molestè fateor initio accidet, vi-
tam suam his veluti legibus circumscribe-
re, libertatem, temere divagari solitam,
constringere: sed cum fructu multo voluptas

tas animi sequetur uberior, ex decora sum
 méque rationi congrua vivendi lege. Da
 bit Vir hujusmodi materiam posteris lauda
 tissimam, cùm subscribent illud encomium
 Davidicum: (a) ET ORNAVIT TEMPORA, US
 QUE AD CONSUMMATIONEM VITÆ.

PARS SECUNDA.

Quæ occupationes per decur
 sum diei distribui possint.

QUod si petas, quale genus occu
 pationum diem nostrum metiri possit
 plura distractionum genera designo.

PRIMO. Dum potio rem partem corpo
 ri & rebus temporis servientibus decernis
 animæ certum per diem pensum non nega
 Matutino præsertim tempore, à quo die
 & animæ negotia dependent. Felix ille
 qui Sacrificium simul quoditianum ita æsti
 mat, ut nullo negotio idem sibi surripi pa
 tiatur. Si scirent homines in Sacrificio de
 summa rei tractari, de negotio seculorum
 de salute mundi, de sua propria salute
 benedictionem rerum omnium spirituali
 um & temporalium, ipsúmque negotiorum
 cursum facillimè ibidem impetrari vel ju
 vari: credetem eos tantum bonum magi
 æstimaturos, neque ullâ die præsentiam
 ne

(a) Eccl. 47. v. 12.

negaturos. Sed immerſi mundo & terræ, non ſapiunt ea quæ ſunt cœli.

Viſitationes Venerabilis Sacramenti vicini, magnum itidem dant robur & vigorem animæ, dum proximè diſtanti Chriſto, manè inter ſurgendum, in Sacro deinde, circa cœnam iterum ac ſomnum, Actus Fidei, Spei, Charitatis, doloris, & propoſiti elicimus, noſtra ſupplices comendamus, &c. Sed hoc ſibi quis perſuaſerit! Si non neceſſitatis & utilitatis argumento, urbanitate faltem moveamur, Chriſtùmque nobis realiter in Sacramento commanentem, noſtri boni cauſam & ſpem unicam ſalutemus. Sed cum nullo minùs urbanè agitur in mundo, quàm cum Deo: vacat nobis tempus pro rebus alijs quibusvis, pro ſolo Deo breve ſpatium temporis non invenitur.

Pro SECUNDA occupatione Officium præſens arripiendum, quod quidem accuratè præmiſſo ſtudio privato, rebus relegendis ac trutinandis, aggredi oportet. Neque hic ingenio vel experientiæ quædam committi poſſunt, quæ ſtudium executionis facilioris (quomodo nimirum facilè confici & citra impenſarum ac temporis protelati jacturam expediri debeant) ab ingenio quovis requirunt.

Duplicia autem officia in genere loquendo poſſunt eſſe. Eccleſiaſtica, & quæ ad Reip. gubernationem vel officium adminiſtratorium ſpectant. In

In ECCLESIASTICIS Reflexio suadetur
Utrùm suo muneri & exemplo bono, sive
ipsi per se sive subordinati, faciant satis.

Utrùm querelæ audiantur à vicinis ve
eorundem curæ commissis, de eorum vita
vel administratione?

An Christi patrimonium & Ecclesiastic
jura inviolatè serventur, protegantur?

An provideatur ovibus de pabulo, admi
nistratone Sacramentorum, verbo DEI, ca
techismis, instructionibus?

An ex decòro ad populi ædificationem
mundities templorum servetur, supellex
sacra mundè custodiatur vel augeatur:
cantus Officij Divini non cursim, ut servi
les operæ, sed cum debita devotione pera
gatur?

An fundationes juxta mentem piè fun
dantium in rigore perseverent?

An Rationes Ecclesiarum ejusque supel
lectilis diligenter notentur, inspiciantur? an
pecuniæ, si quæ sint, ita sunt otiosæ vel di
stributæ per census, ut nec census currant,
nec sufficienter de sacra supellectili Eccle
siæ provisum sit?

An magis digni, sive magis probi ac eru
diti, si ex nobis promotio pendet, ad talem
curam, ex qua fructus per illos major spe
rari possit, promoveantur?

Quid boni pro sponsa tua Ecclesia, quæ
te tam benigne, vel diu sustentat, feceris,
quid pro pauperibus? An

An promptus, facilis cuilibet, sine nimia exactione, quovis tempore ad Sacramentorum administrationem te accinxeris? an ipsa SS. Sacramenta reverenter ad ædificationem adstantium tractaveris?

An facta testā Ecclesiarum & rerum ad illas spectantium, citra damnum conserventur?

An denique conscientia propria te tranquillet, quoad onera Sacerdotalia ritè servari solita, vel vitam ipsam ex dignitate Sacerdotali morigeram?

IN OFFICIO POLITICO videnda Fidelitas, Justitia, Diligentia. In particulari Reflexio fieri potest:

Utrùm res fideliter juxta mentem Principis vel Domini sine ulla appropriatione, sine notabili neglectu peragantur?

An cùm Dominus absens vicariam administrationem imposuit, ita illis, quibus præsumus, satisfaciamus, quasi Dominus adesset?

An aures faciles subditis, pauperibus, afflictis, nostram opem postulantibus (non rejectis eorum libellis supplicibus, aut perfunctoriè lectis) præbeamus. Cùm quilibet, minimus etiam, jus habeat proponendi, ubi præsertim ad immediatam audientiam recursus est necessarius?

An onera publica inevitabilia, quantum fieri potest, accuratè sint distributa in facultatum

tatum

tatum vires proportionatas? an concus
ad gravamen subdito, vel alij cuicumq;
vix portabile?

An si subditos habes, eisdem benignu
vultum & accessum (cùm recurrunt sup
ces) exhibeas; an diligenter de gravam
nibus eorum per fideles (distinctos ab or
narijs Officialibus) inquiri facias?

An Consilia, à quibus plerumque res r
gna pendet, considerationi & discussi
maturæ committas, an juxta boni pub
exigentiam veram (juxta DEUM & con
entiam) seposito particulari quocunq;
rùm consilij tribuas, liberè loquaris, ne
dubie respondeas, vel cùm de magna
concludenda agitur, simulatâ præsen
impossibilitate temet subtrahas?

An in audiendis, arripiendis, expedi
dis negotijs, sententijs edicendis, sis ac
morosus, ut magna incommoda (postul
tibus justitiam, & causæ decisionem)
quantur, aut si animadvertis texti moras
alijs, eas pro potestate rescindas?

An largitionibus & muneribus accipi
dis studeas, quæ acceptata te injustitiæ
darguunt, gravem remorsum pariunt, n
lam benedictionem fructificant?

An Relationes tibi per commissionem
impositas penetraveris, non mutilaveris,
corruptus munere involveris, in damnu
alterius partis non sincerè retuleris?

An pia legata, res pupillorum, debite âte, vel tibi subjectis promoveantur; An religionis punctum Ratione politicâ violentè conceptâ & detortâ impediatur, &c.

Hujusmodi reflexiones ad conscientiaë securitatem nullo modo intermittendæ.

TERTIA Occupatio Domûs & Oeconomiaë dispositio. Neque illa carere debet tam privatâ deliberatione, quàm consilij communitalis vel acceptis. An ita bona fructificent, ut possunt, ex hoc vel illo fonte redituumque proventu. An diligentia & fidelitas penes Officiales in Rebus & Rationibus. An Inventaria ritè conficiantur & revideantur? An opportunitas in agricultura, rerum omnium provisione, emptione, dispensatione, conservatione, usu, & similibus, &c.

QUARTA. Si officium per se vel ferias patiatur, aut privatus omnino sine publico munere vivas, tum Lectioni variæ vacandum. Pro qua Libri aliqui, utiles, comparandi. Magis tamen illa Lectio usurpanda, quæ non sistat in excolendo simpliciter animo, sed in bonum virtutis deducendo laboret. Cui concessum est sacraë Scripturaë thesauro uti, hanc præ omnibus suaserim, cum omni statui proffit. Inter alios sacros Libros honestæ occupationi congruunt Historici Ecclesiastici, Vita SS. collectæ vel separatæ impressæ, Vita Christi & SS.

cum

cum imaginibus. Vitæ Patrum & Speculæ Exemplorum vel Memorabilium tragicorum gestorum. Ethici & Politici. Historici varij. Historiæ Provinciarum de ritibus, bellis, &c. Exempla politica. Ascetici selecti & succosi, &c.

QUINTA. Occupatio per *Colloquium* & conversationem discursivam institui potest; hujusmodi colloquia, erudiunt & inflammant in bonum. Fit autem ad illa ingressus, partim ex proposito suaviter disponendo ad materiam præconceptam, partim ex occasione & eventibus arripiendo, &c.

Colloq. *Fontes* esse possunt:

1. Quæstiones piæ vel discursus de rebus DEI, potentia creatrice in mirabilibus creaturarum, de ejusdem attributis, &c. De Christo ejusque gestis, &c. de factis ex Justitia, & Misericordia, &c.
2. De Ecclesiæ Hierarchia, Templis, consuetudinibus, & ritibus pijs, locis sacris, varijs devotionibus populorum, peregrinationibus, &c.
3. De rebus ad conscientiam pertinentibus.
4. De Vitis SS. gestis varijs, exemplis.
5. De Novissimis, &c.
6. De Memorabilibus locorum, situum, de miraculis naturæ, circa sonum, aquas, ignes, subterranea, fodinas, &c.
7. De Spectris, arcibus, locis infestis, præ-

lagijs

agijs seu gratijs familiarum & domicilio-
um, quoad omina mortis, de apparitio-
nibus varijs, &c.

8. De moribus, ritibus, genio diversarum
Nationum, Aularum, de Monarchijs,
Regnis, Civitatibus, Regum & Principum
successu, eventu, Novis, &c.

9. De ædificijs, hortis, floribus, fructi-
bus, proprietatibus, & virtute medica, in
naturalibus herbis & animalibus, &c.

10. De Oeconomia quæ varia est.

11. De militia, obsidionibus, stratage-
matis, gestis præclaris & facinoribus.

12. De furibus varijs, eorúmque astu &
ingenio.

13. De lepidis intelligentijs, & errori-
bus jucundis, factis relatis, dictis, apoph-
hegmatis facetis & ingeniosis, lemmatis,
symbolis, &c.

14. De successu negotiorum, de rerum
publicarum cursu & revolutione, proces-
su, &c. Sed hæc omnia *salvâ famâ, decoro,*
& *conscientiâ.*

15. De virtutum pulchritudine. De re-
bus prudenter, justè, fortiter, temperanter,
humiliter ac modestè gestis vel dictis.

16. De problematis jucundis.

17. De conceptibus eruendis, cur hoc
& illud? quo sensu ingenioso possit hoc
vel illud deduci, sive sit res, sive gnoma, pia
vel moralis.

18. De ænigmatibus puris & amphibologicis, honestis & jucundis, ex re vel dicto aut verbo amphibologico.

19. De Morionibus facetis, eorumque dictis.

20. De gestis Martyrum.

21. De SS. gratijs & privilegijs particularibus, de rebus eorum memoriâ dignis habitatione, &c.

22. De Principium & virorum illustrium exemplis, pietate, factis, & dictis.

23. De gestis antiquorum, &c.

24. De quibusdam sacrae Scripturae locis elucidandis, sed hoc cum debita reverentia, ut ne in minimo, in levitatem torqueatur.

25. De Epitaphijs vel inscriptionibus facetis, ingeniosis.

26. De varijs sectis earumque erroribus, & de fidei Catholicae pulchritudine, rationi maximè conformi, &c. De gloria Ecclesiae, &c.

27. De artefactis memorabilibus, de picturis, statuis, &c.

28. De rebus proprijs locorum, Provinciarum, & alterius Orbis.

29. De canibus, &c. eorumque fidelitate, factis vel artificijs, ad speciem discursus similibus, &c.

30. De discursibus Scholasticis planioribus.

31. De

31. De coelo, meteoris, Universi harmonia, &c.

32. De exitu & mortibus miserabilibus naturalè viventium, &c.

33. De imaginibus miraculosis & specialibus miraculis, quoad locum, originem, & similia, thesauris varijs Templorum, Aularum, &c.

34. De re familiari, &c.

35. De varijs successibus vel eventibus nostris, quamdiu vivimus, &c.

SEXTA. Comestio, horâ quantum fieri potest ordinatâ & certâ, salvâ semper temperantiâ.

SEPTIMA. Si officium humanitatis vel amicitiae postulat, tempus certum visitationi Familiarium post meridiem decerne. Bona etiam distractio, Templorum vespertinis festivitatis interesse, vicinam horti, vineæ, vel prædij œconomiam inspicere, malaciam campestris auræ sudo cœlo moderatè captare.

OCTAVA. Neque ullum statum dedecet honesta per lusum relaxatio, modò non quotidiana diuturna vel sumptuosa, de qua vel subditi gemere, vel hæredes meritò queri, vel anima ultimis circa mortem solatijs privari possit.

NONA. Manualis occupatio facilis & liberalis, aut Scriptio utilis.

DECIMA. Ubi melior (post notabile à

prandio tempus) dispositio redit, seria Iterum occupatio per aliquot tempus resumenda, sive publicum id requirat, sive privatum officium. Repetenda Lectio, & modica per Reflexionem (cujus anima sedata circa vesperum est valde capax) mentis in DEUM elevatio, per solitarium secessum ad receptionem, tam vocali oratione, quam mentali ruminacione, per suspiria, jaculatorios in DEUM actus, penitus in animam ingressus, & Venerabilis Sacramenti proximè distantis, mentalem visitationem

UNDECIMA. Pomeridianum itidem tempus salutacionibus Amicorum excipiendis, & Religiosorum admissioni non incongruè tribui potest: à quorum subinde uno vel altero dicto illuminamur, & in bonum incitamus.

DUODECIMA. Proderit etiam Domesticos alloqui, rationem expeditionum factarum in re familiari exigere, de processu Oeconomiae tam domesticæ, quam ruralis conferre, officinas domesticas & cellas penurias lustrare, Acta Negotiorum inspicere, Rationes Accepti & Expensi, reliquorumque proventuum trutinare, gesta & privilegia in mentem reducere; ita denique tempus diurnum dimetiri, ut nulla pars otio inerti, vel promiscuo rerum cursui concedatur. Sed quantum Officij ratio patietur, certæ certis horis actiones de-

reputentur. Stata etiam de somno, certâ horâ surrectio, nisi corporis indispositio, negotia, vel officia humanitatis inevitabilia pridianum vespertinum, vel nocturnum tempus quieti aliàs assignatum decurtaverint. Idem de hora prandij vel cænæ alijsque actionum pensis intellige.

Ad bonum denique Ordinem domesticæ politicæ spectat, certâ horâ quietem vespertinam auspiciari, totam familiam habere, eandemque ad Litanias & preces vespertinas in commune cogere, intra Dominum turpiloquia, lubricas cantilenas, conventicula inordinata, ebrietates, blasphemias non tolerare, otium famulitio non permittere, idem ad Confessionem & Sacram Communionem aliquot per annum vicibus urgere, toti Domui exemplo pietatis, mansuetudinis, ac modestiæ prælucere, filios familias strictâ disciplinâ educare. Quæ omnia ab illis Principibus & Illustribus Viris sæcularibus laudabiliter fieri videmus, qui domi suæ timorem & cultum DEI ex debito fovent, qui se reddituros DEO rationem, pro familiæ suæ gubernatione recognoscunt.

PARS TERTIA.

Quis modus in occupationibus bene peragendis tenendus, ut cum decoro & fructu perficiantur.

Dum surgis.

MANÈ cùm evigilas, à JESU & MARIÆ sanctis Nominibus vigilia auspiciare. Habetur in historijs, dæmones manè velut dato signo ad vigiliam nostram convocari, ut nos per diem reliquum infestent. Si JESUM & MARIAM sub hoc signum, velut auditum, invocemus, consternabuntur, ubi nimirum viderint, diem iterum ab his auspicijs inchoare.

Subjunge statim cum adoratione, gratularum actione, aureum introitum: *Benedicta sit Sancta & individua Trinitas, Pater & Filius & Spiritus Sanctus. Confitemur ei, quia fecit nobiscum misericordiam suam. Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto, &c.*

Dum te induis.

Inter induendum, partim actus elice quibus S. Angelum custodem tuum & Dominum, recognoscas, eidemque omnia tu commendes; partim invoca SS. Patronum tuum.

uos. Proderit etiam, varia Christi appa-
rimenta, funes, albam vestem, chlamy-
em, coronem spineam, suarum vestium
mutationem, & similia memorari. Si ve-
rò ex memoria Officium S. Crucis vel Im-
maculatæ Conceptionis calles, illud ipsum,
lum te induis, decurre. In his autem
actionibus ab ipsa resurrectione decórum in
omnibus servandum, ut te ipsum reverea-
is.

Dum te lavas.

Dum manus lavas, cogita, & vide; ne
cum Pilato laves illâ die, non in aqua, sed
acrymis pauperum, aut sanguine innocen-
tium. Et promitte internè, nihil te contra
iustitiam pro toto mundo facturum.

Dum faciem abluis; statue, ut mundam
velut imaginem DEI retineas, ne veniali-
bus deliberatis conspurces, vel planè in-
bestialem formam mortali aliquo crimine,
quod avertat, transmutes animam.

Dum te pestis.

Inter pestendum Divinæ providentiæ te
tuâque omnia committe, quæ pilum uni-
cum, si eidem fideris, non permittet ab ad-
versario ullo avelli, vel perire quidpiam,
quod precium unius pili valeat. Neque
oberit, actum serium doloris illo textu eli-
cere cum confidenti ad DEUM refugio:

(a) Domine ne longè facias miseratione tuas à me: misericordia tua & veritas tuæ semper susceperunt me. Quoniam circumdederunt me mala (passionum, afflictionum peccatorum, &c.) quorum non est numerus comprehenderunt me iniquitates meæ, & non potui ut viderem, multiplicatæ sunt, super capillos capitis mei: & cor meum dereliquit me. Complacet tibi Domine, ut eruas me: Domine ad adjuvandum me respice, &c.

Matutina Oratio & Consideratio.

Vestimentis ornatus, unicum minimum Quadrantem animæ tuæ, si ejusdem salutem amas, coram Crucifixo, vel ad Venerabile Sacramentum Domui Tuæ proximum obversus, tribue. A DEO, inquam, & animæ rebus, quantumvis gravissima negotia urgeant, diem auspicare. Quadrans hic unicus, & negotiorum celeritatem decursum facilitabit, & benedictionem causabit. Quid autem hoc quadrante faciendum?

Sis gratus: Cor offer: Opus dispone futurum.

(Et quidem in unione Meritorum JESU & MARIÆ, pro gloria DEI augmento, pro salute animæ tuæ ac totius mundi, &c.)

Vita peccatum: Subsidiumque pete. Suadeo in particulari:

(a) Psalm. 39. v. 12.

PRI-

PRIMO. Actus illos Alexandri VII. in quibus omnis succus heroicorum actuum, ac devotionum consistit, & quibus meliores vix invenies, ad Crucifixum vel vicinum Ven. Sacram. dirigere. Alexandri VII. vocare placet. Eò quòd eosdem sua Sanctitas ab uno è Patribus Nostræ Societatis formari voluerit, eosdemque singulis diebus usurpârit. Sunt autem hi:

ADoro Te Sanctissima TRINITAS, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus, tres Personæ, unus & solus DEUS.

Dejicio me in abyssò mei nihili, sub conspectu Divinæ Majestatis Tuæ.

Credo firmissimè, paratus mille vitas profundere, in contestationem omnium eorum, quæ nobis in Sacra Scriptura revelâsti, & per Ecclesiam tuam credenda proposuisti.

Omnem spem meam in Te colloco, & quidquid possum habere boni, sive spiritualis, sive corporalis, & in hac & in altera vita, id totum desidero, spero, & volo solum consequi de Tua manu, DEUS meus, vita mea, & unica spes mea.

Consigno Tibi hodie, & in perpetuum, corpus & animam meam, omnes potentias meas, memoriam, intellectum, voluntatem, & omnes sensus meos.

Protestor, me non consentire, neque

consensurum unquam, quantum in me est, in ullam rem, quæ fiat vel cum minima offensa Tuæ Divinæ Majestatis.

Propono firmissimè, impendere omne esse meum, facultates, ac vires meas, ad servitium & gloriam tuam.

Paratus sum suscipere, quascunque adversitates mihi Paterna Tua manus immiserit, ad dandum gustum beatissimo Cordi Tuo.

Vellem me totum, quantusquantus sum, impendere, & procurate, ut ab omnibus Tibi serviatur; atque omnes homines Te glorificent & ament DEUM Creatorem suum.

Gaudeo summè de Tua æterna felicitate, & exulto de Tua magna gloria, in cælo & in terra.

Gratias Tibi ago infinitas, pro innumeris beneficijs, quæ mihi & toti mundo collata sunt, & in dies incessanter à benignissima Tua providentia conferuntur.

Amo infinitam Bonitatem Tuam, propter seipsam, ex toto affectu cordis & animæ meæ; & vellem, si possem, amare eo amore, quo Te amant Angeli, & Homines justi, cum quorum amore conjungo imperfectissimum amorem meum.

Offero Divinæ Majestati Tuæ, in unione meritorum passionis, vitæ & mortis CHRISTI, Beatissimæ semper Virginis, & omnium

um Sanctorum, ex nunc, pro semper, omnia opera mea, pretiosissimo sanguine JESU Redemptoris Nostri lota & involuta.

Statuo omnino, participem me facere, quantum possibile est, Indulgentiarum per actiones hujus diei, & illas applicare per modum suffragij pro animabus purgatorij.

Volo etiam omne illud, quod possum, offerre in poenitentiam, & satisfactionem meorum peccatorum.

DEUS meus, cum Tu sis infinite dignus omni amore & servitio, siquidem Tu es, qui es; doleo, quantum possum maxime, de omnibus peccatis meis, illaque detestor, supra omnia alia mala: peto humilime veniam, facioque firmissimum propositum, nunquam offendendi Tuam Bonitatem in æternum.

In vulnera tua me proiicio, ô IESU, ibi me absconde & defende, hodie & semper, donec largiaris gratiam videndi Tui & amandi in æternum, Amen.

JESU, MARIA, & JOSEPH.

Vobis dono meum Cor, & Animam meam.

SECUNDO. Super tria puncta te reflecte. *Primum* est: DECLINA à MALO. quòd velis fugere, & vitare omne peccatum hac die, & omne id quod rationi dissonum est, declinare. Non offendere DEUM (adductis varijs *Motivis* ex DEO,

passione Christi, remorsu conscientiae, Novissimis) non Proximum tuum. Non hoc & illo, tuo proprio peccato & passione. vitaturum te omnem occasionem, in qua titillari, vel periclitari vel succumbere solebas: & quidem eâ fortitudine ac resolutione, ut non puerile propositum, sed constantem Vitum decet; qui mori malit, quam scædum aliquid, & contra Divinam Majestatem scienter admittere. Non tantum autem occasiones declinandæ, sed incidentes primæ malignæ suggestiones, & cogitationes jugulandæ, si tutissimi velimus esse. Dole præterea de peccatis præteritis, eadem detestare, fugam omnem propone, misericordiam DEI & vulnera Christi implo- ra, ut te suâ gratiâ hoc die protegat, ut tibi occasiones paternè subtrahat, in quibus casurum prævideret.

Timorem insuper ne labaris assume. *Semper timendum*, ajebat S. Philippus Neri, & nunquam sibi confidendum est, quia dæmon ex improvviso adoritur, & tenebris involvit intellectum; quiq; non timet, victus est; nam nudus auxilio DEI est. Et alio loco disertè monet: Pessimè facit, qui sibi confidit: & is qui se se in peccandi conjicit occasiones dicendo: non labar; labitur plerumq; majore cum damno animæ suæ. Ideo qui non vult labi, non debet sibi confidere, & de suis præsumere viribus, sed Domino dicere:

re: Ne mihi confidas Domine, neve aliud à me quàm peccatum expectes: ni mihi sis auxilio, labar certissimè. Ut verò magna ex parte nostra diffidentia nos ad omnes passus comitari debet, ita maxima in paternam DEI protectionem fiducia rebus est conjungenda: ubi tamen nobis plus diffiderimus, securiores de auxilio DEI esse poterimus. Dum homo facit, quod est in ipso (dicebat B. Bugerius Franciscanus, dum interrogaretur, cur ita fugeret aspectum foeminarum, cum illum minimè posset timere) DEUS quoq; facit, quod est in seipso, & hominem custodit à lapsu. Sed dum homo naturam permittit ferri liberè in ea, ad quæ propendet, tum DEUS permittit, ut homo sufficienti tantùm adjutus auxilio, facile cadat. Idem in aliis materiis suppone.

Secundum punctum est: FAC BONUM. Peragere, inquam, officium maximè boni Christiani, qui se speret ex factis suis vitam æternam consecuturum. Facere inquam, omnia ad amissim, & optimo quo fieri solet modo, sine respectibus humanis, 1. cum bona intentione. 2. involuta meritis & passione Christi, beatissimæ Virginis & Omnium SS. 3. ad gloriam DEI purè dirigendo: formari autem ac præmitti potest illa intentio negotijs per diem secuturis; inter negotia vel occupationes quascunq; mens occultè, ut ab arbitris non notetur,

elevari, Christi sanguis pro salute tua & totius mundi offerri &c. Alioquin si actiones nostræ bonâ intentione non investiantur, non formentur, ita futiles erunt, ita vacuæ merito, quasi non fuissent. Quod si fecerimus, censebimur vivere in continuo DEI amore, cum ingenti meritorum & retributionis thesauro. Duplex enim est amor DEI: unus *affectivus*, alter *realis*: ille consistit in affectibus piis, elevatione mentis, & formali tendentia in DEUM per amoris actus. Quos actus, quis continuare poterit in hac vita distractionibus obnoxia, quis in turba negotiorum? iterari tamen & resumî possunt, ut moraliter continuari censeantur. *Realis* amor (præter affectuosum) sanctis viris usitatus, in eo consistit, ut re amemus DEUM, hoc est, ut bonâ intentione præmissâ laboremus, scribamus, consultemus, legamus, quidlibet faciamus vel de DEO, vel propter DEUM, quæcunque demum negotia, quantumlibet secularia tractari debeant. Hic est perpetuus focus amoris, qui in cordibus justorum semper ardet, animatus ac sufflatus per occultam, inter labores, mentis ad DEVM elevationem. Ita (ut reliquos Sanctos & conjunctos DEO Viros omittam) piissimus Imperator Ferdinando II. faciebat, qui cum Audientias daret, consiliisque gravissimorum negotiorum attentus inter-
esset,

esset, eadem, cum bona intentione inchoabat, inter earundem decursum (ubi præsertim graviores difficultates oriebantur) admotâ ad pectus & cor manu, cruce signabat, donum intellectus & consilii efflagitabat, DEO se vivere, agere, & regnare protestabatur.

Non parcamus DEI thesauris, qui nobis pro minimo passu vel motu DEI causâ, sunt servituri per totam æternitatem.

Huc spectat magna audere & conari, multa facere pro DEO, quorum aliqua per hanc diem, si opportunitas ferat, destinari possunt, opera eleemosynæ, Religionis, & cultûs DEI augmentum concernentia. Certi actus Virtutum per decursum diei pro Exercitio destinati.

Tertum punctum est : TOLERA PATIENTER, ut toleremus patienter eo die adversa, quæ Divina manus nobis immittere dignabitur. Sunt autem Adversa Externa & Interna. Inter *externas* adversitates computantur, inclementia cœli, æstus, frigus, turbatum aut pluvium tempus, persecutiones, malæ vel humiles de nobis opinioniones, sinistrae interpretationes, directi vel indirecti contemptus, famulorum, vel quibus convivimus mores inconditi, damna fortuita, famulitij causales errores, sinistra fortuna & successus, & his similia; pro quibus, cum venerint, præmuniendus animus,

ut

ut sine ulla excandescencia, sine signo si fieri possit externo, sine interna etiam notabili & culpabili commotione tolerentur.

Internæ sunt, ex parte animi, corporis afflictiones, hypochondriacæ, apprehensiones, quæ tamen seriâ in DEUM resignatione, ex motivo Christi patientis, tolli deberent. Corporis indispositiones, ægritudines, &c. Et hæc de involuntarijs intelligenda. Nam & voluntariæ aliquæ tolerantia seu afflictiones cuilibet domui & statui sunt nonnunquam assumendæ.

Super hæc ergo puncta breviter quidem, sed efficaciter Reflexio cum generoso proposito, animique præparatione, & quadam veluti obarmatione instituenda. Si quis alterum quadrantem adjicere possit ac velit, tum Litanijs de SS. Nomine JESU & Beatissima Virgine, vel pio puncto legendo & ruminando se occupabit, cum firmissimo proposito, quod illam diem sine malo ullo transigere, & per bonas intentiones varijs occupationibus præfixas & illigatas, unicum DEUM intendere velit.

TERTIO. Nullam diem omitte, quin manè ac vesperi, Actum Amoris DEI & Contritionis elicias. Cùm in his ipsissimum salutis punctum velut in cardine gyretur. Duplicem formulam tibi subnecto, quarum primam Pater Bernardus Colnagus, vir magnæ probitatis in Societate nostra; alte-

ram P. Mutius Vitellescus ejusdem Societatis Generalis usurpabat. Tu utrique assuesce, ut opportunè in periculo mortis idem exercere non omittas.

Primus Actus Amoris & Contritionis, qui etiam unà cum sequenti, Sacramento Pœnitentiæ præmitti potest;

1. Ego Domine DEUS amo te, voloque tibi bene super omnia; quia Divina Tua Majestas ita meretur. 2. Atque ideo doleo super omnia, quòd te offenderim: quia Divina Tua Majestas, id non merebatur. 3. Propono te nunquam offendere ob eandem rationem. 4. Propono obsequi Legitux, confiteri, pœnitentiam imponendam mihi à Sacerdote perficere, cum spe Sanctissimæ Tuæ Passionis, quòd mihi sis condonaturus.

Secundus Actus Amoris & Contritionis.

Agnosco DEUS meus lumine fidei, quòd sis Dominus meus & supernaturalis ultimus finis meus. Dedico tibi & consecro cor meum, amando te super omnia: & hoc amore motus abhorreo ac detestor quàm maximè omnia peccata mea, solummodo ideo, quòd sint contra Bonitatem Tuam. Summè doleo, quòd illa commiserim; idque non alia de causa doleo, quàm quòd displicuerim tibi & offenderim te! Offero
tibi

tibi firmum Propositum, te nunquam amplius offendendi. Parce, Domine, poenitenti, contrito, humiliaro! qui tamen si gratiâ tuâ sit indignus, recurrit ad misericordiam tuam, sperans ab illa remissionem peccatorum suorum, ut possit corde in hac vita purgato & mundato, videre te, & gaudere de te in altera, & in æternum, Amen.

Quia verò ad eliciendos tales actus speciali prorsus DEI auxilio indiges, sequentibus suspirijs, Divinum amorem implorare, & quasi prolicere poteris.

Da mihi amantissime DEUS cordis mei, ut te amem semper *ex toto corde meo*, & præter te nihil amem. *Ex tota mente mea*, ut omnia, & singulas actiones ad majorem tuam gloriam sincerissimè dirigam. *Ex tota anima mea*, ut eam tibi purissimam conservem, omnesque illius potentias in tui solius amore & honore occupem. *Ex totis viribus animæ & corporis; ex tota virtute*, omnia faciendo perfectissimè ad dulcissimum cordis tui gustum; *ex tota fortitudine*, non cedendo ullis tentationibus, difficultatibus, vel periculis, Amen.

*Sacrificium Missæ quotidie
audiendum.*

Vix est invenire munus intra illas Civitates, ubi Sacerdotes complures ad manum

num habentur, quod Sacrificio Missæ audiendo tempus non indulgeat, si modò animæ nostræ seriam curam habere, si cum DEI amore vivere velimus. Audiendum ergo eâ (quâ par est tanto mysterio adesse) reverentiâ. Diximus suprâ, negotium totius Mundi & salutis animæ nostræ agi in quovis Sacrificio. Certè non aliter quàm in iplo monte Calvariæ, si modum excipias, *quatenus non mors Christi, sed memoria illius, similiter nostram non desistit operari salvationem sacramentaliter.* (a) Quis ergo se propter fuitiles occupationes vel prætextus occupationum à tanto bono separare, audeat, in quo de summa rei suæ tractari novit?

Modum autem audiendi Sacrum suaserim, ut occupatus, Rosarium primâ Sacri medietate piè decurrat; altera Sacri parte in mysterio Passionis ita ferventer ac reverenter occupetur, quasi Christo verè Crucifixo adesset, cùm revera idem Christus adsit, & incruentè Crucifixio repræsentetur. Quando Christus in cruce pendeat, quisquis adstitit ex fidelibus, tenerrimè compatiebatur Christo, & Sacrificium illud æteno Patri, ex parte itidem suâ ad placamentum offerrebat, maximâ uti res postulabat reverentiâ animique fervore.

Soli scurræ & blasphemi Scribæ, cum

(a) Pet, Cell, de Pan. c. 1.

impiis Senioribus & Aulicis Pilati proca-
citer garriebant. Vide ne sis Aulicus Pilati,
ne hanc classem intres, quisquis vel hſce-
re, ne dicam protervâ fronte loqui audes
eo tempore, quo Cherubim & Seraphim
abyſſali verecundiâ ſuffunduntur & con-
tremiſcunt. Utere potiùs hoc Sacrificio,
varia petendo, cum nec tu, nec Eccleſia
tota opportunius medium habeat, quid-
piam efficacius impetrandi.

NEGOTIA.

Si ſequantur *Negotia*, hæc bonâ inten-
tione, (ut manè Promiſiſti) cum unione
Chriſti meritorum, ſunt pertractanda dili-
genter, alacriter, integrè & perfectè juxta
muneris exigentiam. Claudendâque ſecre-
tâ mentis ad DEVM elevatione vel gratia-
rum actione.

MENSA.

Mensa ſtato tempore peragenda. *Bea-
ta terra*, inquit Eccleſiaſtes, cap. 10. *cujus
Rex nobilis eſt, & cujus Principes veſcun-
tur in tempore ſuo.* Si Domum tuam & ani-
mum bene regis, Rex nobilis es, & in fami-
lia (quamvis civili) Principes habes, ſi fi-
lios & familiam, ut filios DEI decet, in ti-
more DEI, boniſque moribus gubernas.
Stato, inquam, tempore, quantum nego-
tia publica permittunt. Qui ordo magna
facit compendia Cocis, & ciborum ſapori.

In

In accessu ad mensam ne te pudeat Christianum esse, ut accumbas non præmissâ benedictione bruti more. Memineris illius Davidici asserti, te quantus quantus sis, ex sola DEI gratia id habere, quod in mensa vides. Possè adhuc fieri ut pane indigeas. (a) *Omnia à te expectant (vide quòd exceptus non sis) ut des illis escam in tempore. Dante te illis, colligent: aperiente te manum tuam, omnia implebuntur bonitate. Avertente autem te faciem, turbabuntur: auferes spiritum eorum & deficient, & in pulverem suum revertentur.*

Formulâ autem, si Clericus non es, pro benedictione, brevissimâ uti potes: *Benedic Domine nos, & hæc tua dona, quæ de tua largitate sumus sumpturi, per Christum Dominum nostrum. Pater noster, &c.* In qua brevi formula & nos & præsentia dona benedici à DEO poscimus, & illa ex DEI largitate recognoscimus, atque ad impetrandam benedictionem, Christi mèta præsentamus. Et illâ formâ uti potes, quâ S. P. N. Ignatius initio utebatur: *Nos & ea, quæ sumpturi sumus, benedicat DEUS Trinus & unus, Pater, & Filius, & Spiritus Sanctus. Pater noster.* Subjungebat hic post mensam: *Laus DEO, pax vivis, equies defunctis. Tu autem Domine miserere nobis. Beata Viscera. P. noster.*

Tu

(a) Psalm. 130.

Tu vel hoc, vel: *Agimus tibi gratias omnipotens DEUS pro universis beneficijs tuis, qui vivis & regnas in secula seculorum &c.* subungere potes, cum *Pater noster.*

Intra comestionem differ à pecude, quod comedit quia sapit, Tu quia prodest: & quantum prodest, & utiliter & commodè ad peragenda negotia & DEO serviendum. Memor tamen alicujus particulæ, defraudato gustu, DEO præsentandæ. Quot centeni actus ex ré tam levi per annum computarentur? quis enim intra tempus prandii vel cænæ, uno bolo, qui palato arrideat, privari, DFI causâ, non possit? Sint Discursus (ubi Colloquium licitum) in mensa plani, sine ulla famæ rosione. Habemus etiam in Ecclesia Reges ac Principes, qui mendicos commensales habebant. Tu, si potentior es, subinde non exclude Religiosos Christi servos, & in paupertate vicarios, aut Nobiles egentiores. Solvet DEUS abunde hanc tuam, quadram sic benevolam, sic humilem, & promisso illo: *Venite benedicti, &c. quia esurivi & dedistis mihi, &c.* & bonâ insuper famâ inter homines, qui ejusmodi dignationes, non jaçantia, sed benedictionibus rependant.

LUSUS.

Lusus ita condire oportet, ut in vanitate, profusione, vel avaritia non subsistatur; sed

sed anima sedata, interpolatis in DEUM elevationibus, recreetur.

H O R A XII.

Horam duodecimam ne unquam negliges. Si mensæ strepitus auditum soni imbeciat, famulum monitorem constitue. Tum saluta DEI Matrem, & te Christo eadem horâ in Crucem elevato salutis tuæ causâ, tenerrimè commenda, recitato illo versu: Christus factus est pro nobis obediens usque ad mortem, mortem autem Crucis. Et Oratione nunquam satis laudatâ: Respice quæsumus Domine super hanc familiam, quam, pro qua Dominus noster JESUS Christus, non dubitavit manibus tradi nocentium, & Crucis subire tormentum.

H O R A III.

Horam itidem tertiam, quâ Dominus JESUS in Cruce expiravit, suadeo, ut observes, & idem dicens, Mortem Christi, patri æterno pro te, pro tua familia & negotijs, pro toto mundo, & animabus in iurgatorio detentis offeras. Magnas DEI benedictiones experieris.

Officia Urbanitatis.

Diximus pro septima Occupatione Vitæ familiarium institui posse. Quibus occasionibus, cum variæ Urbanitates intercedant, variòque à varijs animo peragantur: non abs re fecerimus, si fructu peritorio bonas à malis, vei infructuosas se-

secernamus, & easdem ipsas nostræ animæ fructuosas reddamus. Totus mundus inter politiores ita studet urbanitatibus, ut unam subinde omittere gravissimum delictum videri possit apud nonnullos. Similium urbanitatum exempla passim habemus in Scriptura sacra. in Assueri Aula, & erroribus ibidem ab Aman, à Regina Vasthi commissis. in Canticis Canticorum, ubi Sponsa cum Sponso, laudibus, & complementis, ut loquimur, decertat. De omissa urbanitate comitivæ, gravem sensum apud (a) Saulem Regem conceptum reperies; nostro tempore similibus exemplis, in vario statu hominum; non caremus. Fundamentum harum observationum politicarum est triplex. Honor, Amor, & obligatio, vel spes promissæ ad obligationem. Quem enim honorare volumus, vel cogimur; quem amamus, & cui obligati vivimus, vel vivere decernimus, huic affectus nostros consecrare studemus. Fiunt autem hæ politicæ triplici ex animo. 1. Pseudopolitico, simulato, falso, juxta statum auræ mutabili, vitioso, & ut loquimur, ad apparentiam, &c. cum signis affabilibus & externæ urbanitati sincerus in corde animus non correspondet; cum internam v.g. superbiam, externis actibus humilitatis vestimus.

(a) 1. Reg. c. 10, v. 27.

nus; cùm mansuetissimos Agni mores fo-
insecus ementimur, intus interim odio &
indicta inferenda pleni, occasione data,
el amotis extraneis, leones domesticos
nduimus. Utinam non magna ex parte
modus hic ante alios dominaretur! Cùm
deo familiaritatem sive Religiosorum, sive
liorum, extrinsecè captamus, quia idem
Principe, Illustribusque Viris, fieri vide-
us; serió autem de rebus conscientia (ut
loquin Viri Principes ac primarij faci-
nt) cum iisdem non tractamus, &c. 2. Ani-
mo morigero, polito & genuinè urbano,
& virtute morali comitatis, veritatis, ob-
servantia, gratitudinis, amicitia, &c. quí
ultus inter genus humanum laudabiliter
appositè usurpantur, cùm vinculum so-
etatis & affectuum magis exinde coales-
at. 3. Si elevetur animus ad altiora mo-
va, faciendo hæc omnia juxta mensu-
am decentia, ex veritate, quia DEO
lacet, admiscendo motiva veræ humili-
tatis, reverentia & observantia, sinceri &
verè benevoli affectus Christianæ hospi-
litalis & similibus ex divino motivo usur-
patorum,

Particulares casus esse possunt: saluta-
ones officiosæ, scripto, verbo, & opere.
onor dextræ attributus, & præcedentia
olatæ. Visitationes mutua. Sermones
absentibus ex composito, hospitalitas &

exceptio convivialis. oblationes honorariæ & munuscula officiosa, promissa auxiliâ. obsequia delata, vel exhibita. modolinguendi concinni & urbani. vultus comis, situs reverens, comitivâ, & quidquid demum in torno vel rubricis Aulicis continetur. Quæ cum inter humanos viros sint valde usitata, hoc nitidiora & solidiora apparebunt (addente DEO gratiam officio, quod ex virtute procedit) quò meliore secundum DEUM intentione, germanaque sinceritate convestientur.

Vespertina Oratio.

Pro vespertina Oratione, Examini Conscientiæ, Litanias Omn. SS. præmitte. Patronos quærimus pro dente, oculis, capite, similibusque corporis affectionibus &c. pro salute animæ vix unum vel alterum eligimus, reliquis Sanctis propè neglectis, quorum tamen intercessio non potest non esse salutaris & in conspectu DEI ob multiplicationem efficax & preciosa. quin ergo Omn. SS. colligimus, & patrocinium firmiter inclamamus? Ultimò tandem vicinum Venerabile Sacramentum adora. S. Angelum Tutelarem pro custodia Tuæ Domus supplex constitue. In Crucifixi demum vulnerate conjice, & ut evigilando diem inchoasti, ita claude ac indormi in SS. Nominibus JESU & MARIA.

si subinde intra noctem evigilas, horum
nominum non obliviscere. S. Philippus
Nerius suadebat præmitti ante somnum:
Te lucis ante terminum. ut placidior nox
esset, sine somnijs & impertinentibus,

Confessio & Communio.

Ad Diarium etiam spectat, Sacramen-
tum Confessionis & Communionis con-
gruè obire. Quoad frequentiam, præstat
certè sæpiùs quàm rariùs communicare,
pro quo puncto, vide allata in Micis Eu-
charisticis cap. 12. §. 7. & consilio tuâ
conscientiæ medici reliquum committe.

Confessio certè toties iteranda esset, quo-
ies te mortali admissio peccato, reum æter-
næ pœnæ adverteres. Tua res agitur &
eterna quidem. Tu videris, quomodo
ibi pro negotio seculorum consulas, quo-
modo tam audaciter habitâ copiâ facilî
Confessariorum per noctem vel diem dis-
ferre audeas.

Confessio porrò peragenda, non ex con-
uetudinis accessu, sed serio dolore ac pro-
posito seriæ emendationis, cum omnimo-
la detestatione. Alioquin confessio tua
periculum subit invalidationis & Sacrile-
gii. Neque tibi de fragilitate blandire ob-
relapsus in idem vitium, quodcunque tan-
lem. Aliud est enim fragilitas subinde
abens, aliud in peccatis iisdem constantiâ.

Neque te per consuetudinem excusa, quæ consuetudinem tollere obligaris. Quis te dolere seriò, ac propositum emendationi habere credat, quem æquè hoc anno u præcedenti peccare novit? Valor & regula doloris, non longè differt à Regula Emendationis.

Surdum, rudem, mutum, minùs exemplarem, meticulosum, respectibus cum dissimulatione laborantem Confessarium, si securus esse velis, ne quære. Peccata verò ipsa clarè, ut facile Confessarius dijudicare possit, voce expressivâ, sine deproperatione, confessa à non confessis separata, cum aliud iudicium in hujusmodi requiratur. Species explica, non confunde, nec generice profer, quod in specie dicere teneris. Numerum in gravibus enuclea. De rebus tandem intra Confessionem dictis, & processu Confessionis ne mentionem fac unquam, cum sit Sacrosanctum Tribunal. Post Confessionem verò peractam, iterum propositum, ne historicum, non reum egisse videaris. Pœnitentiam humiliter accepta, perfectè imple.

Ad Augustissimum Sacramentum accessurus, præmitte aliquam humiliationem, mortificationem, tranquillam à negotiis pacem, eleemosynam, & longiorem cum DEO conjunctionem, conversationem. De rancore integerrimè extirpando, nulla

hinc mentio, ubi Sacramentum est solius amoris, & ex quo indignè suscepto, terribile iudicium ad mortem sequitur.

Non mittendus hic Panis canibus, qui se mutuò rodunt, qui dentes ubi possunt ad mordendum acuunt. Sumpturus ergo sacrum panem, omni quâ potes reverentiâ utere; nullam sufficientem esse posse à Creatura, tibi firmissimè persuade. Ne igitur parce situi corporis decentissimo, animoque profundissimo. Non es re verâ dignus, ut à Sacerdote porrigente monearis; sola DEI est dignatio, cujus amor infinitus ad te descendere dignatur. Peractâ communionem actus elice, quos optimos noveris ex Asceticis & precatorijs. Optimè tibi consulis, si Actus suprâ nominatos resumas, & liberalem gratiarum postulationem adjungas, te tuâque omnia misericordiæ Christi commendes ac consignes. Quoad moræ tempus, Judam non imitare, qui acceptâ buccellâ (quasi frustum panis accepisset,) *continuò exivit.*

Ad particulas etiam bonæ diei adverte, ut quædam tempora cum lucro transigas, eliciendo actus, Christi Sanguinem offendendo, rosario terendo, libello inspiciendo, de rebus pijs aliqua inspergendo, dum templa vel cruces transis, dum ad locum Officij discedis, dum audientiam præstolaris, intra Domum inambulas, &c. hæ par-

ticulæ si bonis actibus terantur, à nullo mortalium notabuntur, DEO tamen non valde conjungent, & ingentia cœli lumina comparabunt, absque notabili nostra fatigatione.

ITER.

Cùm quodlibet iter (humanis commercijs frequenter necessarium) varias molestias contineat, Sessionem diurnam, situm invariabilem, jactationem & concussionem, clausuram, varias aëris inclementias, & hæc omnia pluribus horis aut diebus continuari soleant: meritò aliquid innuendum videtur, tum ut molestiæ diurnæ leniantur, tum ut tantum, plurium horarum tempus absque ullo fructu non dilabatur. Fieri ergo in itinere possunt hæc exercitia:

1. A signo Crucis viam ordire, statimque molestias obventuras per bonam intentionem offer, uniendo meritis Christi, varijsque ejusdem pro salute nostra peregrinationibus, adscisce in custodes SS. Angelos, sanctum insuper Patronum quempiam tuo itineri præfice.

2. Ora Itinerarium, Litanias Lauretanas, & Omnium SS. Ave maris Stella. Subtuum præsidium, cum subjuncta Oratione:
Defende quæsumus Domine Beatâ MARIA semper Virgine intercedente istam ab

omni

omni adversitate familiam, & toto corde tibi prostratam ab hostium propitius tuere clementer insidijs. Per Christum Dominum nostrum, &c. Magnificat cum Collecta: Famulis tuis quæsumus Domine cælestis gratiæ munus impertire, ut quibus B. Virginis partus extitit salutis exordium, Visitationis ejus votiva solemnitas (vel, commemoratio) pacis tribuat incrementum. Qui habitat in adjutorio altissimi. Antiphona de SS. Angelis, vel Angele DEI. De profundis: pro omnibus fidelibus, illo itinere vel vicinia defunctis.

3. Rumina aliquid de Passione Christi, dirigendo ad mores tuos, ut illumineris, inciteris, inflammeris ad imitandum Christum, extirpando malas inclinationes tuas, validiores præsertim. Potest etiam una vel altera sententia vel versus ex Psalmis considerari, vel Reflexio mentalis fieri de vita tua (quomodo in negotijs securo & tranquillo juxta virtutem animo procedere debeas) cum proposito emendationis, si quid emendandum occurrerit, & gratiæ ad exequendum postulatione,

4. Colloquium varium institue, juxta fontes colloquiorum, de quibus supra mentionem fecimus.

5. Sit moderata piarum rerum cantilena, quod etiam à Principibus fieri nonnunquam solet,

6. Rosarij recitatio.

7. Actuum variorum per Rosarij sphaerulas iteratio, adorando DEUM, benedicendo, misericordiam DEI postulando conformando se voluntati Divinae, gloriam ipsius maiorem desiderando, Christi Sanguinem, MARIAE, & Sanctorum merita, aeterno Patri pro salute nostra & totius mundi (etiam Fidelibus Defunctis) offerendo.

8. Lectio libelli varij Spiritualis & eruditi, Typo praesertim majore, aut tali, quod commodè intra motum legi possit. Item Lectio Negotiorum, si urgent.

9. Cum varia ex montibus, vallibus, arboribus, floribus, saxis, objecta occurrant & aliquam similitudine mentem in bonum pellicere possint, ut v. g. mons Calvariae in memoriam incidat, hortus Oliveti, via Christi, via virtutis dura, aspera, senticososa, plana Peccatorum, &c. Prata insipientium, tam variae creaturae nostri causa, ut per eas ad fidelius DEI obsequium & aeternam salutem juvemur, productae: salubertalia per oculos corporis, mentis oculis instillabuntur.

10. Omnes devotiones, debitas vel arbitrarias conare antè in Via, quam hospitium subintres, peragere.

11. Ut incommoditates hospitij toleres, prodromos cum B. Francisco Borgia praemitt-

mitte, considerationes videlicet humiles, patientes, &c. Sunt qui ab Angelo petant tale hospitium sibi disponi, quod nec animæ nec corpori sit obfuturum.

12. Quando accedis pagum vel Civitatem, Venerabile Sacramentum (idem facere potes aliquando per decursum diei) in spiritu adora, & SS. Angelos omnium, Justorum præsertim ibidem degentium, saluta, gratiam ab iisdem pete. ita N. P. Petrus Faber è primis S. Ignatij Socijs faciebat.

13. Sunt, quos non pudet intra currum, Imaginem alicujus Sancti vel Christi effigiem appendere, ut occasionem præbeat, mentem ad superna elevandi.

14. Intra hospitia cautus esto, quisquis homo es, ne latrones S. Bernardi, tuæ animæ quoquo modo insidientur. Quantus verò demum sis, odorem aliquem pietatis ac virtutis in hospicio relinque. Nec vespertinam commendationem (aut Angelicam Salutationem) ob respectum humanum omitte.

15. In hospitij benigno animo de precio pertracta. Eleemosynarum memor esto.

16. Si longius iter capeffas, animæ munimentum per Confessionem & Sacram. Communionem renova.

17. Si famulitium habes, de necessario victu & potu ad virium refocillationem,

aut conservationem libenter provide, cùm majores incommoditates tam in itinere quàm hospitio sint à famulis subeundæ.

18. Sacrum non facilè, cùm illius copiam habere potes, omitte.

19. In fine itineris, Te DEUM Laudamus, vel Laudate Dominum omnes gentes, cum pio ad DEUM affectu recita.

20. Ita denique tempus viæ tibi fructuosum redde, ut vegetior ad negotia domestica revertaris.

Mortificatio.

Neque contra propositum fuerit, aliquid de Mortificatione in Diario nostro innuere, cùm cuius Christiano pro qualibet die suadeatur à Christo teste S. Luca: (a) *Dicebat autem ad omnes: si quis vult post me venire, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quotidie, & sequatur me.* Et sanè non est status ullus, qui non habeat insignes occasiones tolerantia. Quisquis voluntariè, cum bona intentione, DEI amore molestias tolerat, hic felicissimus censerì possit. Multi multa & gravia patiuntur cum afflictione animi & corporis, sed absque fructu. Vir Justus, omnia sibi convertit in bonum, ut nihil sinat sine spe retributionis abire. Ut verò duplex est materia,

(a) Cor. 9. v. 23.

teria, ita duplex Corporis & Animi Mortificatio, sive illa sit spontaneè assumpta, sive oblata & acceptata. Potest mortificari Corpus per sensus.

Oculos mortificabis, si te ab illo subinde continueris, quod libenter videres. Particulares sunt actus: non accedere ad fenestram, nec prospicere, quando præsertim pruritus urget, vel strepitus auditur. Tenere oculos in fræno, in aulis, intra cubiculum alienum. Si quodcunque rarum vel pulchrum objectum (non intelligimus illicitum vel cum periculo animæ conjunctum hoc enim per se declinandum est) occurrat, oculos vel avertas omnino, vel in mora, ne scilicet tam citò intuearis, te mortifices. aut certam tibi horam vel diem præfigas, quâ non sis aspecturus illud, ad quod vehementiùs inclinas.

Odoratum mortificabis, si planè à floribus abstineas, aut subinde per breve spatium, aut etiam per diem Feriæ sextæ v. g. in honorem Passionis Christi, vel Sabbati quo die; donando illam olfactûs suavitatem Christo pro te afflicto & Beatissimæ Virgini. Licet tibi offeratur fasciculus florum; teneas quidem, sed non olfacias, & Christo Crucifixo ad Oratorium tuum vel Imaginî Mariæ, præsentis. Nisi aliquid pulchriùs statuere velis, & usum florum in Paradisum cœlestem differas. Etiam est laudabile,

nullos circumferre odores. optimus odor nullus odor. conservata mundities optime solet fragrare.

Tactus Mortificatio. Non tractare subinde flores. Potest etiam quiscunque aliquo ictus manuali chordâ vel flagello, brachio v. g. infringere. Sanguis non profluet, meritum tamen ex sensu acuto veniet. Facile per unam horam, si toto die non lubeat catenula vel armilla pungens gestatur. Facile situs incommodus, stando, sedendo flexendo, per aliquod tempus toleratur. Etiam ornatus, si certò die inclinatio propriat, in alterum diem translatus, DEO placebit.

Gustus & Lingua. A sapido bolo v. ferculo abstinere. à pulchro fructu, pomis specialiter eleganti v. g. item à primitij fructuum, quando primâ vice mensæ inferuntur. Quod si commodè (quin advertant alij) abstinere non possis, saltem per moram aliquam gustus fraudari potest, ut seriùs apprehendas, mortificatâ festinatione appetitûs. Pro gustu mortificando est latissimus campus, illis præsertim mensis: quæ gustum variè proritant.

Lingua mortificatur per moderatam loquelam, vel quando conceptus aliquis pulcher & concinnum dictum occurrit, superimitur tamen vel differtur. Si cum suaviter etiam intra recreationem sine offensâ cum

cum sale perstringaris, & reddere possis, subinde tamen cohibeas, & urbanè duntaxat refundas; Si errorem casualem non excuses; nova & jucunda audita, referre protrahas ac differas.

Auditus mortificatur, ut si te casu auditus rerum jucundarum fefellit, applaudentibus alijs, desiderium causæ inquirendæ suppressas. idem de narrationibus novorum, quæ ad directionem nihil important, intellige; ut non avertas auditum à veritate (â rebus pijs) & ad fabulas, res varias & inutiles audiendas, convertaris.

Si præterea dictum projectum contra te, vel audire dissimules, vel patienter sustineas. Si ineptos strepitus, sine excandescencia toleres.

Mortificatio ANIMI est longè præstantior. Quando appetitus maximè concupiscibiles & irascibiles, ita moderamur & frangimus, ut sola Ratio gubernet. quod fiet, quotidianâ cum vitijs lite, objurgatione sui & austerâ quadam virtutis censurâ, rixâque perpetuâ cum interiori homine.

Qui hoc certamen gloriosum inire decrevit, suam in genere mortificationem, advertere debet, ac particulares deinde occasiones conscribet, ut cum suo Jebusæo tam diu certet, donec Ratio virilis, non sæmineus Affectus, gubernamentum ac Regimen domûs interioris evincat. Idem de

varijs victorijs rerum inordinatarum & excessuum intellige. Habes v. g. inordinatos appetitus, ad lusum diuturnum, vel alienas domos, conversationes liberiores, ex quibus etiam detrimentum famæ tuæ oriri possit; rescinde illas heroicè, animum tuum periculis alioquin ab hac dissolutione forsan obnoxium, coërce. Exitum ex domo moderare, occasiones suaviter declina, alias occupationes prætende, animum honestis negotijs (olim profuturis) domi excole. Proclivem te ad choleram advertis; turpitudinem hujus vitij bestialis potius, quàm humani, per Reflexionem bene penetra, particulares casus prævide, & obarma te propositis ad eventuras occasiones.

Pro hoc puncto sit hæc tibi conclusio. Nullus est major hostis meus, quàm ego ipse: quod est infallibile: quò ergo me magis vlcero, hoc tutior ero. Qui amat animam suam, permittendo illi, ut sine fræno juxta inclinationes vivat, perdet eam: qui perdiderit eam sædam, inveniet eam pulchram.

Infirmitas.

Hæc est varia. Primò repentina, cum violentia; qualem experiuntur apoplectici, phrenetici, oppressiones cordis vel pectoris, in quibus, ubi naturæ violentia fieri ad-

advertitur, celerrimè, quantum permittitur, actus brevissimus, sed intensus Contritionis eliciendus, auxilium DEI implorandum, anima JESU & MARIE commendanda, Confessarius accelerandus, de signo pro absolutione, si fieri possit, conveniendum.

Secundò, Ordinaria, podagra v. g. cholici dolores, catarhi, calculi, vel ob excessum intemperantiæ graves indispositiones. hæc infirmitas patienter acceptanda & toleranda. Ubi autem talem hospitem venire notaveris, cogita illud assertum S. Philippi Nerij, quò ait: *Dum quis ex morbo decumbit corporali, cogitare debet ac dicere: isthanc mihi DEUS immisit ægritudinem, eò quòd aliquid à me desideret. Quare, constituo omnino mutare vitam (tamen cum ipsius auxilio) & me ad frugem meliorem recipere.* Vel illud ejusdem Sancti effatum: *Illi, qui immissam à DEO non fert æquanimiter crucem, verè potest occinì: tu non es dignus, quem visitet DEUS, nec tantum mereris bonum.* Vel: *Qui affligitur, ne indulgeat querelis, cum tribulationes nobis à DEO amantissimo Patre nostro Dominòq; clementissimo, non nisi ad majorem in cælo coronam promerendam immittantur.* Vel tandem illud servis DEI proprium: *Si quis gnæreret (ait idem S. Philippus Nerius,) quæ maxima Crux Servo DEI possit accidere?*

dere? responderi posset: Crucem ipsius esse maximam, omni carere cruce.

Tertio, Diuturna, circa quam speciale Diarium formandum esset.

Quarto, Extraordinaria, cum sensim vires deficiunt, ut incertum videatur, an ulterior vita, vel mors planè sit expectanda.

Quæcunque demum fit infirmitas præter primam, hæc pro Nundinis meritorum habenda, &

1. Acceptanda est benigno animo à Paterna DEI manù, neque animus in tristitiam deiciendus, ob illa, quæ infirmis accidunt; qualia communiter sunt: paroxismus, sitis, languor, situs, tædia, res negatæ, medicinæ adversæ, cibus vel potus insipidus, Visitantium defectus, insomnia, desolationes, derelictiones vel neglectus famularis, rerum appetitarum penuria.

2. Hac conformitate suppositâ, frequenter oblationes dolorum & molestiarum, DEO offerendæ, & uniendæ cum Passione Christi, meritis Beatissimæ Virginis & SS. offerendæ inquam pro gloria DEI, ut DEUS etiam ex hac occasione patientiæ, maximè honorificetur; ut eidem pro admissis offensis satisfiat; pro afflictis in mundo; pro his qui nos offenderunt; pro Defunctis; pro Ecclesiæ publicis necessitatibus.

3. Actus breves jaculatorij varij (si unquam

quam in vita, jam vel maximè) internè tamen ut plurimum, eliciendi; commendando se, & auxilia petendo varia à Beat: Virgine ac Sanctis.

4. Magna ex parte sit cogitatio nostra, nos sub umbra Christi cruci affixi cubare, quò omnia nostra desideria conformanda & dirigenda.

5. Colloquia & piarum rerum collationes.

6. Aquæ lustralis usus prope lecticam adhibeatur. Oculorum autem obtutui, Patientis vel Crucifixi Domini effigies, cum Icone Beatissimæ Virginis vel Patroni proprii præfigatur. Legimus de S. Augustino, Psalmos sibi ad parietem cui accubabat præscripsisse, ut vivaciùs tali objecto ad concludendam beatè vitam animaretur.

7. Sæpiùs age cum Confessario; neque semper ab eodem sermonis initium vel deductionem expecta, sed opportunas huic temporis quæstiones deprome, quibus tua leniantur tædia, spes foveantur, dubia diluantur & instructiones petantur.

8. Si te à DEO evocari contingat, horum præcipuè ad thronum DEI recordare, qui tibi ultima obsequia corporalia & spiritualia præstiterunt.

9. Quantum fieri potest, conscientiam tuam statu maximè securo constitue. Veniam ab his, quos offendisti, vel te offensum

lum

sum ab illis nôsti, accipe, & ex corde omnibus dimitte.

10. Circa finem Vitæ, legitur à quibusdam Christi Passio, vel illud, quo Fides & Charitas erga DEUM inflammatur. Tu ex Preciosis Occupationibus tibi aliquam maturè designa.

11. Si vires ferant, lectioni piorum fratrum, eorum præsertim, qui vitas & gesta Sanctorum continent, insiste, vel picturas Imagines perlustra.

12. Plures preces & Sacrificia pro fine gratia, DEO præsentata.

13. Singularem erga DEI misericordiam, & beatissimæ Virginis MARIÆ patrocinium, fiduciam concipe; ut relicto mundo & desperatis à creatura omnibus auxilijs, ad DEUM unicum asylum tuum, per JESU merita & MARIÆ intercessionem recurras.

14. Sanctissima JESU & MARIÆ nomen frequenter invoca, quæ adversarijs erunt pro terrore, tibi pro solatio, munimine ac felici ad æternitatem incundam tesseræ.

15. Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum ex consilio Confessarij subinde usurpa.

16. Sacris Indulgentijs ab Ecclesia concessis utere.

17. Ita te subtrahe & extrica cogitationibus à mundo (salvâ rerum dispositione ut nihil de illo, sed de solo DEO, de tua anima in æternitate cogites.

18. Ul

18. Ultimò tandem vide , ut seriò tibi unico vaces ; cùm tu solus hujus tragœdiæ humanæ in theatro lecti personam agas , & in ingressu ad æternitatem, nullo, ex mundo comite , acturus sis. Impedimenta propinquorum vel officiosæ urbanitatis rescinde.

Elegans hujus rei exemplum habemus in Bartholomæo Principe Omurano Japonensi ; qui nec de filijs suis quidquam, moribundus audire voluit. Ut habetur 5. parte Histor. Societatis JESU lib. 7. pag. 347. Accesserat ad eum Oleo Sacro perunctum Nobilis ex Aulicis, qui recepto in Japonia more, animam agenti Principi in aurem insusurraret : ecquid haberet novi mandati, quod ad Sancium & Linum Filios perferri cuperet ? Hic aperiens bonus senex natantes in morte oculos, & intempestivum monitorem severè intultus : Sancium, inquit, & Linum, quæ narras nomina ? non dixi vobis, audire me aliud deinceps nolle, nisi JESUM & MARIAM ?

Sacrificium denique ultimum pto te celebrari procura. 1. Pro satisfactione omnium culparum contra DEUM admissarum. 2. Pro gratiarum actione DEO Patri, qui te creavit ; Filio, qui te tam amarâ morte redemit ; Spiritui Sancto, qui te vocavit ; Pròque omnibus beneficijs quæ accepisti à DEO in statu Viæ mortalis, vel accepturus eras, nisi te indignum ostendisses.

ses. 3. In Fidei, Spei, Charitatis protestationem. 4. Ut in gratia DEI (animo charitate per contritionem & amore eidem unito) spiritum exhales.

Dispositio rerum & animæ circa finem Vitæ.

Ad Diarij denique complementum pertinere videtur, ultimæ diei nostræ curæ specialis, quoad sanæ vivimus, habendam cum ab eo puncto supremo tota salus nostra dependeat. Consistit hæc cura in duplici præparatione. Remotâ (quanquam quis mortalium remotam dicere possit) & proximâ, quæ immediatè mortem anteceedit.

Fit autem hæc præparatio per dispositionem rerum & animæ. Sunt qui testamentum ad instimilitatem supremam venientium differunt, ut his nimirum occupationibus animæ propriæ gravissima negotia (inconsultè profecto) impediunt. Pro animæ verò cura, pauci dum vivunt, serio laborant. Vix enim bona quæpiam in solatium & fructum animæ ab aliquibus in vita fieri videbis, pleraque post mortem differuntur, ut Heredes de Sacris, pro se deque rebus alijs pijs sint solliciti. Sed quàm salimur! quot moræ ab heredibus (nobis in Flammis constitutis) injiciuntur? quot

quot executiones negliguntur aut omit-
untur? quot litigia per annos, ut aliquod
bonum legatum, solatijs & refrigerijs no-
stris alioquin destinatum, extorqueatur?
quod aliàs absque ulla lite, cum fructu ani-
mæ nostræ, dum vivebamus, confici potuif-
set. Quis melius tui vel tuæ voluntatis ac
desiderij curam habebit, quàm tu ipse?
quàm liberalis præterea & munificus erga
DEUM censeberis esse, qui das illud vel as-
signas in articulo mortis, quod deinceps
retinere non potes? Fac ergo bonum ani-
mæ quamdiu poteris; potiora nimirum pro
DEI gloria & pauperibus sublevandis, per-
te dum vivis, exequendo, sive sint pia do-
nata, sive multitudo Sacrorum procurata
pro satisfactione, pro gratia finali, in pro-
mittationem Divinæ Majestatis, pro gratijs
& virtutum augmento: Reliqua, quæ vitæ
superfutura existimas (salvis illis ad quæ
obligaris) pro ulterioribus animæ necessi-
tibus dispone. Atque hæc de remotio-
ne præparatione accipienda.

Ubi ultimus supremæ vitæ articulus in-
traverit, accuratum scrutinium institue, ac
semum throno gratiæ in Confessione subji-
ce, ut facilius coram Justitiæ Divinæ Tri-
bunali subsistas. Proderit, actus & mo-
dos varios ex libro *De Preciosis in morte*
Occupationibus deligere, ac magno sensu
devotionis exercere. Si sequens actus mo-
ribun-

ribundo instilletur, ipseque piè suggestu
ruminet, non facilè periturum putem,
DEUS ipse amicis quibusdam suis declara
re dignatus fuit, teste Lud. Blofio:

DOMINE DEUS, ego sum miser ille
quem tu pro paterna bonitate tua creâsti,
per ignominiosam mortem Unigeniti tui
de potestate inimici redemisti: Tu solus in
perium & dominium in me habes, meque
salvare potes, secundùm immensam mis
ericordiam tuam, in qua spero & confido.

Adjungi possunt sequentes actus: Pec
cavi Domine contra te, major est tamen
pietas tua, quàm iniquitas mea. Ne pro
jicias me à facie Tua: ne confundas me à
expectatione mea, quia speravi in te: Se
cundùm multitudinem miserationum tuarum
salvum fac servum tuum. Custodi me
Domine, ut pupillam oculi tui, sub um
bra alarum tuarum protege me. Respice
& exaudi me Domine DEUS meus. Illu
mina oculos meos, ne unquam obdormi
am in morte, ne quando dicat inimicus
meus: Prævalui adversus eum. Qui tribu
lant me, exultabunt si motus fuero: ego
autem in misericordia Tua speravi. In man
us tuas (cruci pro me affixas) commenda
spiritum meum.

Item actus Amoris & contritionis, super
positi, petitiones illæ ad patientem Chri
stum directæ: Anima CHRISTI Sar
eti

ific
em
LA
an
ub
U
Cen
nan
quam
RE
ET
que
us a
sum
nim
Se
pus
que
debe
Nunq
tam
ris?
rum
rum
(a)

ificata me, Corpus Christi salva me, &c.
 Item ad Beatiss: Virginem, dicendo: MA-
 RIA Mater gratiæ, &c. O Domina mea,
 Sancta, &c. & his similia. Reliqua vide
 sub titulo proximè præcedenti.

Ultimò tandem, DEUM velut unicum
 Centrum & Bonum tuum magis æstima,
 nàm Creaturam. Plus de Æternitate
 uàm de tempore sollicitare.

PARS QUARTA.

REFLEXIONES à Christiano
 sæpius usurpandæ.

ET illud tanquam saluberrimum
 suadeo, ut nullam diem elabi finas abs-
 ue hora, quâ sine ullo respectu ab omni-
 us avulsus negotijs ac personis, in te ip-
 um ingrediaris, solusque tecum, statum
 nimæ præsentem ac futurum pertractes.

Sed alterutrum oppones: Vel tibi tem-
 us defore, vel molestum esse, turpe utrum-
 ue Christiano! cujus vita, non aliud esse
 ebet, quàm iter ad ÆTERNITATEM.

Unquid duodecim sunt horæ diei? (a) Un-
 am ergo tuæ animæ DEOque ipsi negave-
 is? Ingredere classem sublimium anima-
 um, & te à ponderibus terræ, à terreno-
 um videlicet hominum sæce, (quorum

dor-

(a) Joan, I I. v. 9.

dorsum semper in terrena incurvatur) (a) *avelle* .

Duæ sunt classes hominum in mundo. *Una* vilis Terrigenarum, qui prope tantum in res temporis intendunt. *Altera* selectior nobilior & excelsior eorum, qui ita moderate terrena tractant, ut eadem *Æternitatem* subordinent, æternæque (in bilance animi) pensiculent. Et hi sunt *Reges & Consules* qui regunt seipso, non reguntur ab affectibus & voluptatibus; qui consulant animi suæ consilijs æternis, qui *ædificant sibi solitudines*, (b) cabinetata ut vulgus loquitur grottas, solaria, hortenses, sub animi gratia, recessus, & dimissis nonaginta novem curis vel negotijs, ovem unam, animam suam (quo sit loco & statu) in deserto inquirunt. Qui ut S. Hieronymus ait. (c) *eligunt sibi opportunum, & aliquantulum familiarie strepitu remotum locum, in quem sicut velut in portum, quasi ex multa tempestatum curarum, recipiunt, & excitatos foris cogitationum fluctus, secreti tranquillitate componunt.* Qui etiam, ut loquitur Petrus Damianus, (d) *In populosa urbe, Amore artificie, solitudinem reperiunt.* Tales putas non reperiri? plurimos crede, humanis oculis latentes, qui plures horas pietati, bonarumque rerum lectioni vel considerationi,

suc.

(a) Psalm. 68. v. 21. (b) Job. 3. v. 14.
(c) 2. Epist. 20. (d) l. 8. Epist. 14.

(a) succidunt. Consuetudo hæc fuit in Ecclesia multis seculis, & etiamnum durat, ut se à negotijs strepitùque mundano quot diebus avocent non pauci. Sic se olim Synagogæ tempore Moyses recipiebat in tabernaculum; (a) sic ante illum Isaac, meditando gratiâ in agrum solus excurrerebat; sic Propheta Regius ad vicina sanctuarij adibat; qui cubicellum Arcæ DEI contiguum habuisse dicitur à Scripturistis. (b) Innuit Joannes Nider ex Familia S. Dominici, (c) hanc ævo suo fuisse multorum in Alemania, tum plebejorum utriusque sexûs, tum etiam Nobilium atque Magnatum consuetudinem; ut die qualibet horam aliquam sibi deligerent, *ad summum humano generâ impensum beneficium, Christi Passionem, memorandum ac meditandam*: quò & ipsi se se hoc pacto, pro tanto munere, DEO gratos exhiberent, & mundi adversa patientius ferrent, & virtutum opera promptius ac facilius exercerent. Scit nimirum, inquit S. Bernardus, (d) *quicunque sensum Christi habet, quantum Christianæ pietati expediat, quantum DEI servum, & servum redemptionis Christi deceat, & ei utile sit, unâ saltem aliquâ diei horâ, Passionis & redemptionis ipsius recolere beneficia.* Ad hoc

D

tu

(a) Gen. 24. v. 63. (b) Pined. in Salom. (c) Formic. l. 1. c. 11. (d) ad frat. de Monte Dei.

tu idem, Amice Lector, ut facias, invitari
 En tibi materiam variam extra Passionem
 ut orexis animi varietur, suppeditamus
 Si te DEUS ad altissimam speculam le-
 ret, vel in cubiculo tuo, omnes illas ani-
 mas manifestaret, quæ se diebus singulis
 ad horam abstrahunt à negotijs; solitudi-
 nem ædificant; quæ animæ seculorúmque
 negotia quot diebus pertractant: quanta
 utilitates, ad animas illas è cœlo descende-
 re videres! quot in SSS. TRINITATIS vul-
 tu, ut sic loquar, complacentias, specula-
 reris! quàm secura in cœlum ab eisdem
 animabus itinerum lineamenta duci nota-
 res! Quin ergo classi huic, cœtui huic
 quin Regibus & Consulibus te associas, &
 hodie, (posthac etiam facturus) hanc san-
 ctam solitudinem auspicas?

En materiam suggero vel Insinuo: plu-
 res, pij libri & sententiæ sacrarum Scrip-
 turarum, vel SS. Patrum suppeditabunt;
 quas tu in hac salubri ascesi nonnunquam
 rumina, statuique tuo præsentis ac futuro,
 in profectum animæ servientes, deprome.
Rumina dixi; non enim hujusmodi Refle-
 xiones decurri, sed in anima profundè figi
 debent.

CA-

CAPUT I.

Reflexio Prima. De fine. primarium & fundamentale officium Hominis esse, ut vitæ occupationes fini proportionatas instituat.

§. I.

Nullus est, qui non se *Animal Rationale* fateatur. sed, si urgeas plurimos, quid illud *Rationale* importet, paucos reperies *Rationales* quoad vitam. *Rationalis* certè ut sit, debet agere propter finem; eumque non tantum particularem in transeuntibus, sed propter ultimum finem, qui æternus est, quia ex natura sua eundem respicit, in bonum, inquam, ultimum ferri debet, nè quiescat in *subordinato* vel *inchoato*, (a) sed *perfectissimo & consummato*, quod ita *totaliter* quietat appetitum, ut nihil amplius appetendum restet: & hic solus est DEUS, qui unicus *replet in bonis desiderium*, (b) & qui est *portus voluntatis* (c) humanæ.

Ad *Rationale* itidem spectat, media finis consequendo apta usurpare. nam: *unumquodq;*, quod est propter finem, necesse est finis esse *proportionatum*. (d) His suppositis tanquam infallibilibus, repete in quæstionem

D 2

Ra-

(a) S. Thom. 1. 2. q. 1. a. 6. (b) Plal. 102.
(c) Pfal. 106, (d) S. Thom. 1. 2. q. 96. a. 1.

Rationale, & inquire à plerisque; an se ostendant *Rationales* in genere vitæ, in actionibus & occupationibus: an agar propter ultimum finem, ut actiones omnes inbordinent cum proportione mediorum ad consecutionem sui consummati & perfectissimi Boni? Heu! quàm alios videbis Ipse ultro concludes, nec prudentes, nec sapientes, nec intelligentes esse. Quid ergo? stultos haud dubiè atque insipientes sicut ipsa Divina Sapientia in scripturis reos ejusdem nominis condemnat. Stulti namque inhærent bonis imperfectis, ministris, inchoatis, vilibus, sensui potius ac beatitudinæ quàm rationi conformibus.

§. 2.

Negabunt multi se stultos esse, sed contra dicet S. Doctor, eum Sapientem esse definiens, (a) *qui considerat altissimam causam, per quam certissimè de alijs judicatur & secundum quam omnia ordinari oportet* addet præterea in explanationem ulteriorem, veram hominis sapientiam esse, *quæ consulendis inspiciendisq; rationibus Divinis, & veritatem in judicijs,* (æstimando creata ut creata, æterna ut æterna, Divina ut divina) & rectitudinem in factis tenent. Stulti ergo sunt, quia, *immergunt sensum suum rebus terrenis, ex quo redditur sensus* inep-

(a) S. Thom, 2, 2. q. 45. a. 1.

ineptus ad percipienda Divina, (a) juxta illud 1. Cor. 2. Animalis homo, non percipit ea, quæ sunt spiritûs DEI. Utinam saperent, optat S. Moyses! sed cur addit? & intelligerent, & novissimæ providerent! Officium est Intellectûs, ut acutiùs res æternas penetret: hi aciem vertunt in temporalia; quid mirum si sint hebetes in æterna? utinam denique novissima providerent! Si non provident dispositione mediorum congruorum fini, certè imprudentes dicendi. nam prudentia de ijs providet, quæ sunt ad finem; prudensque dicitur, qui bene disponit ea, quæ sunt agenda propter aliquem bonum finem (b) rectè verò & verè prudens, qui ad ultimum finem, vitam suam ordinat, rectè consiliatur judicat & præcipit. Qui scilicet considerat (per applicationem ad opus) per vigilantiam & imperium, ea quæ sunt procul, in quantum ordinantur ad adjuvandum, vel impedinndum ea, quæ sunt præsentialiter agenda, æternorum intuitu. Sicne illos prudentes judicabis? optimè igitur tria hæc conjunxit S. Vates: Utinam saperent, & intelligerent, & novissima providerent! quæ novissima? finem, ut diximus ultimum, qui DEUS est; & quæ ultimò eveniunt, qualia sunt: Mors, Judicium & Infernus, &c. alterutra re-

D 3

tribu-

(a) S. Thom. 2. 2. q. 46. a. (b) 2. 2. q. 47. a. 13. & art. I.

tributio vitæ proportionata; bona vel mala, sed æterna!

CAPUT II.

Reflexio secunda. De memoria Novissimorum, quæ ultimò infallibiliter eveniunt, habenda.

§. I.

CUM Homo præsentibus bonis quæ sensibus & amori, proprio blandiuntur, Rationemque ab ultimo finali Bono retrahunt, sese plus æquo impendere soleat, ideò *cura ultimorum quæ olim evenient*, diligentius animo tractanda, ut actiones præsentibus, novissimis eventibus conformentur. Si gulo & ganeo, si avarus & injustus, imò si tepidus Christianus, quotidie in reflexionem, mortem incertam, æternitatem alterutrius retributionis, & hospitium, ut vulgus ait, primum acciperet, proh! quàm alijs principijs, suas actiones institueret, quàm relictâ licentiore vitâ, æternitati magis, quàm fallendo tempori; animæ potiùs, quàm carni deferviret!

De solius Mortis consideratione, tunc cum illud nota, quod è S. Climaco Raderus citat. (a) Multis annis silentiarius quidam in chorebi solitudine, inertiae & so-

(a) Virid. Rad. in Sanctis clausis, c. 3.

cordiæ, sui instituti juxta ac salutis neglector, litabat. Ad ultima demum deductus & conclamatus, jam intervallo justæ horæ videbatur corpore & vitâ excessisse, cum subito receptâ animâ, jubet nos omnes facessere & exesse; ipse obstructis cellæ foribus, duodecim ipsos annos solus unicûsque ibidem perseveravit clausus, muto taciturnior: nec ad mensam quicquam, præter panem & frigidam adhibuit.

Sessitans autem ea tantum, quæ paulò antè à sensibus avocatus spectârat, immoto corpore & vultu semper eodem, attonito similis meditando revolvebat, mœstoque silentio defixus, perpetuo callentium imbre lacrymarum, inundabatur. Demum ubi (post duodecimum annum) animam agentem advertimus, aditum cellæ molitî irrupimus, multisque & infimis precibus morientem obtestati, ut salutaria nobis monita in extremo affatu ederet, hanc solam vocem extorsimus: *Date veniam Sodales, monenti: nemo in cogitationem mortis seriò ingressus, poterit nunquam peccare.* Bene monet hic Eremicola poenitens: nemo incogitationem mortis seriò ingressus, poterit unquam peccare. Quotus quisque seriò mortis cogitationem ingreditur? Ideò minimè mirum, iterari peccata, cum nè primis labris amaritudo & periculum mortis gustetur. Asscurat nos sapiens, quòd

in æternum, seu nunquam fimus peccatur si finem nostrum memoremur. Ad quæ verba Rabanus, inquit. *Nemo potest perfecte peccatum devitare, & operibus justitiæ deservire, nisi qui sperat se quotidie in hoc mundo migrare. Qui enim considerat qualis est in morte, semper fit timidus in operatione: unde in oculis suis quasi jam non vivit, nil, quod transit, appetit, cunctis, præsentis vitæ, desiderijs contradicit, & penitentiæ mortuum se considerat, quia moriturum minime ignorat. Perfecta enim vita, est mortis meditatio, quam dum Justis sollicitè peragunt, culparum laqueos evadunt.*

Postquam S. Prosper cogitationem Novissimorum depinxisset, statim subjunxit quòd hæc cogitare, sit omnibus vitijs repudiandum dare. (a) sed verba ipsius afferte placet: Cogitare, inquit, quale malum sit, ab illo gaudio Divinæ contemplationis excludi, beatissimâ Sanctorum omnium Societate privari, fieri Patriæ Cælestis extorrem, mori vitæ beatæ, morti vivere sempiternæ, in æternum ignem cum Diabolo & Angelis ejus expelli, ubi sit mors secunda, damnatio, exilium, vitæ supplicium; non sentire in illo igne quod illuminat, sentire quod cruciat; exundantis incendij terribiles crepitus pati, barathri fumantis cœcæ caligine oculos obcæcari, profundo geh-

(a) L. 3. de vita Contempl. c. 11.

catu- penna fluctuantis immergi, edacissimis in
 d qua- eternum dilaniari vermibus, nec finire.
 st per- Hæc & similia multa cogitare, nihil est aliud
 s just- uam vitijs omnibus repudium dare, &
 die in- omnia blandimenta carnalia refrenare.
 siderat, Hæc & similia dixit S. Prosper, quæ si-
 in ope- nilia? intellige desertionem amicorum &
 non vi- erum nobis charissimarum, ubi amantif-
 præ- ima omnia non amplius proderunt. Nul-
 pene- um ex ulla creatura solatium, sed à solo
 in mi- DEO expectandum esse (prout fors miseri-
 st mor- ordiæ vel judicij determinabit) decretum
 e pera- eternaliter duraturum! cuncta quæ fiunt,
 n No- in judicium rigidissimum advocanda, non
 exit; tantum otiosa verba, sed haud dubiè otio-
 repu- ra opera. discessus incertus quò? inter lar-
 re pla- as millenas infernales. ex vanitate tempo-
 it, ab- ris ad veritatem æternitatis, pœnitudo ani-
 exclu- ni ob res ludicras in mundo adamas,
 Socie- quibus mentem & vitam nostram impru-
 orrem- lenter occupavimus & fefellimus. nullum
 ternæ- amplius tempus ad emendationem, sed
 Angelis eternitas ad retributionem, & plura alia.

§. 2.

Nolim tamen hæc dicta viris ferventi-
 bus, qui totâ animi contentione se DEO &
 eternis applicant. hi enim læti mortem ex-
 spectant, & læti Judicem præstolando su-
 stinent; & cum tempus propinquæ mor-
 tis advenerit, de gloria retributionis hila-

rescunt. (a) Non enim, ait S. Ephrem (b) liberum animum cunctis rebus terrenis liberatum contristat, angitque migratione hora, sed mors hominem desidiâ torpentem & peccatorem contristat; remissum ac negligentem, & quæ DEO placenti omittentem. Contristat multa possidentem, qui curis & negotijs secularibus suam devinxit animam. pulchrè ait, *suam devinxit animam*, vinculando se, & obstringendo ad serviendum, ut quodammodo sibi persuadeat, quòd cogatur creaturam neglecto etiam DEO servire, idque ipsum omittere, nefas censeat. hisce torpentibus & vincularis, damus:

§. 3.

Remedium primum ex S. Ambrosio, (c) ut sensim homo se liberet à vinculis, & sensim incipiat mori, nè mors deinde ipsa, sit molesta. Sit quidam, inquit, quotidianus usus in nobis affectusque moriendi, ut per segregationem à corporis voluptatibus anima nostra se discat extrahere, & tanquam in sublimi locata, quòd terrenæ adire libidines, & eam sibi glutinare non possint, suscipiat mortis imaginem, nè poenam

(a) S. Greg. homil. 13. in Evang. (b) Serm. 3. de Compunct. tom. 1. (c) Lib. de fide Resurr. ad illa Pauli. Mihi vivere Christus est, & mori lucrum.

mortis incurrat. Præmittenda ergo juxta hunc. Sanctum quotidiana mortis imago & similitudo, hoc est: ut non vivant tantopere sensus in nobis, nec appetitus ad terrena nimius, si non possumus abstrahi à divitijs, saltem ab inordinato affectu, & profusione in res inutiles, vel coacervatione, cum neglectu eleemosynarum, & in pia opera expensarum. Et sicut in morte ad solum DEUM neglectis omnibus creaturis convertimur: ita nos separare & avellere ab eisdem in vita, & ad solum DEUM per frequentem recollecti animi secessum convertamus. Juvabit ergo imaginari statum futuræ mortis, & picturas vivas in animo efformare, per proportionem vitæ ad lineamenta mortis: sive, ut proportionatas morti dispositiones formemus in modo vivendi.

§. 4.

Remedium secundum suggerit S. Basilius; (a) ut æstimemus magis mortem ac æterna; & consequenter non vilificiamus comminationes de rigore Judicij, sed potius cautissimè (minima etiam observando) vivamus. *Cum asseveranter Dominus affirmaverit, quòd jota unum, aut unus apex non præteribit à lege, donec omnia fiant; cùm idem etiam pronunciaverit, quòd omne*

D 6

ver-

(a) In Reg. Interrog. 4.

verbum otiosum, quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo, in die iudicij: nihil omnino tanquam minutum contemni debet. Certè tam clarè omnia facta nostra (de quibus singulis reddenda ratio) in iudicio patebunt, ut sicut atomi per solis radio videntur prope infiniti & singuli, qui alià extra solem minimè patefcunt: ita omnes actus nostri patefcunt examinandi, an juxta rationem & leges DEI, fuerint ordinati. Hinc S. Apostolus ait. (a) *Omnes nos manifestari oportet*; ex Græco legitur: *Omnes nos lucidos & vitreos reddi oportet ante tribunal Christi.*

§. 5.

Illi tamen magis habent quod metuant, de mala morte; qui voluntariè, qui clarè videntes & cognoscentes malum, liberè peccant, & in consuetudine peccandi diutius perseverant ac voluntariè vivunt, licet sæpius confiteantur. Quia in primis periculum est, nè non sufficienter doleant, vel frivolam emendationem proponant, cum toties peccent. Deinde periculum incurrunnt subtractionis Hostiæ propitiantis, seu gratiæ Divinæ, quam juxta S. Paulum demereri videntur. (b) *Voluntariè enim peccantibus nobis* (qui etiam voluntariè perseverant sine serâ poenitudine) post acceptam

(a) 2. Cor. 5. v. 10, (b) Hebr. 10, v. 26.

tam notitiam veritatis, (& à Confessario, & à Concionatore, & à luminibus divinis, exemplis & similibus) jam non relinquitur pro peccatis hostia, inquit Oecumenius. Terribilis autem quædam expectatio judicij & ignis æmulatio, quæ consumptura est adversarios.

§. 6.

Utrisque denique dici potest, & peccatoribus & timoratis: vigilate, quia nescitis diem neque horam, non scitis; diesne sit futurus gratiæ vel *dies iræ*. Igitur vigilate, semper in expectatione & præparatione adventûs Mortis & Judicij. vigilate semper, quia nunquam vel momento de die vel hora securi estis. Si sciret quisque, ait *Divus Gregorius*, (a) de præsentī seculo, quo tempore exiret; aliud tempus voluptatibus, atque aliud pœnitentiæ aptare potuisset; sed qui pœnitenti veniam spondit, peccanti diem crastinum non promisit: *Semper ergo extremum diem debemus metuere, quem nunquam possumus prævidere.*

D7

CA-

(a) Homil. 12, in Evang.

CAPUT III.

Reflexio tertia. DEUS præ oculis semper & in precio maximo habendus, cum hoc ipsum sit (a) *Omnis homo, juxta Sapientem.*

§. I.

SUPER omnia motiva, quæ à peccato avellere vel in virtutem inducere, atque in officio hominem continere possunt, est DEI æstimatio, timor, & amor super omnia. Sine DEI viva præsentia in mera vitia deflectimus. Si DEI non meminerimus inquit Cassianus, sequitur quod David dixit: *Non est DEUS in conspectu ejus, inquinatæ sunt viæ illius in omni tempore.* (b) Neque DEVS aliud à nobis petit, quam ut ipsius cura habeatur. *Et nunc Israël, quid D. DEUS tuus petit à te, nisi ut timeas D. DEUM tuum, & ambules in vijs ejus, & diligas eum, & servias D. DEO tuo in toto corde tuo, & totâ animâ tuâ?* (c) Postquam Ecclesiastes dixisset, omnia in hoc mundo esse vana & mera nihil, conclusit tandem compendiosè simul ac sapientissimè, nullius rei, sed solius DEI habendam esse rationem. *Finem loquendi pariter omnes audiamus: DEUM time & mandata ejus observa: hoc est enim omnis homo.* (d)

Hæc

(a) Eccles. 12. (b) Psalm. 27. (c) Deut. c. 10. (d) Eccl. 12.

Hæc est substantia hominis, hoc ipseus Capitale, ut DEVM timeat, DEVM æstimet, servando ipsius voluntatem. Vis te servare? serva DEVM, peribis alioquin, nec tam homo eris, quàm inferni titio. Hic ergo est totum hominis, & omnis homo, ut DEUS timeatur ac diligatur: hæc tota sit inteentio quamdiu vivis, ut in illum tendas aut propter illum agas: erras si aliter agis. Pulchre ad rem victor Antiochenus: (a) Homo tanto DEI amore flagrare debet, ut nihil prorsus in ullam animæ facultatem irrepere sinat, quod suam erga DEUM dilectionem excludat aut diminuât, aut aliò transferat; sed in omnibus, illi soli, magis magisque assiduè placere satagat, nec alteri personæ aut rei creatæ nisi propter DEUM. Si notaveris illud dictum: *ut nihil prorsus in ullam animæ facultatem irrepere sinat*, eniti conaberis, ut in Memoria tua, jugiter DEUS versetur; nec *voles* aut *intelliges*, nisi DEUM, aut quod ad DEUM dirigitur. Et meritò; si enim in aliquid tendo, in bonum ex ratione tendo: si bonum desidero, non aliud quàm DEUM desiderare debeo, quia extra DEUM aut nullum est, aut si modicissimum est, ab ipso DEO est. *Bonorum summa nobis DEUS est* ait Augustinus, (b) *DEUS est nobis summum*

(a) In Marci c. 16. v. 31. (b) In Psalm. 121. in Procemio.

mum bonum ; nec infra manendum est, nec
 ultra quærendum ; alterum est frivolum,
 alterum nullum. Si eundem Sanctum am-
 pliùs interrogas, quod tamen, ex opinione
 vulgi, sit bonum hominis ? respondebit ef-
 se: deliciari, quiescere, sanum esse, gau-
 dere, felicem esse &c. sed adjiciet, hoc ip-
 sum DEUM esse. (a) DEUS, inquit, est; de-
 liciæ nostræ, requies nostra, sanitas nostra,
 gaudium nostrum, felicitas nostra, refrigeri-
 um nostrum, amœnitas nostra, & quidquid
 sanctè desiderare possumus, totum nobis erit
 DEUS. quid ergo distraheris per multa,
 si hæc omnia sincerius & abundantius in
 UNO habere possis ? Imò nec sanitatem
 desiderabis, si DEUM unicum desiderave-
 ris, cum ægritudo ex voluntate DEI, dul-
 cior sit præ sanitate. DEUM amanti nihil
 satisfacere potest præter UNUM, inquit
 Richardus, (b) sicut & nihil sapere, nisi
 propter UNUM: unam amat, unum dili-
 git, unum sitit, unum concupiscit; ad ip-
 sum anhelat, in ipsum suspirat, ex ipso in-
 ardescit, in ipso requiescit: solum est in
 quo reficitur, solum ex quo satiatur. Nil
 dulcescit, nihil sapit, nisi hoc UNO condia-
 tur. Quidquid ultro offerat, quidquid
 sponte occurrat, citò rejicitur, subitò con-
 culcatur, quidquid suo affectui non militat.

In

(a) Serm. 50. ad frat. tom. 10, (b) Ri-
 chard, de grad, violentæ charit,

in compendio dicit cum S. Francisco Sa-
 esio, DEI Amator: Quod DEUS non est,
 nihil mihi est, quædam hinc elice:

§. 2.

Primò, noli æstimare quidquam in mun-
 do nisi DEUM, cùm omnia sint respectu
 DEI, imò respectu tuæ animæ solius DEI
 capacis, vilissima. Inde solùm sunt viles
 animæ, quæ se ad hujusmodi vilia, relicto
 DEO ad terrena dejiciunt. Quid est ab-
 jectius & humilius ijs, ait Chrysostronus,
 qui seipsos infodiunt in divitijs, potentiâ
 & gloriâ? ij enim sunt duabus rationibus
 humiles, & quòd humi serpent ac trahan-
 tur, & quòd ea magna existiment; quem-
 admodum parvi pueri, pilas, talos, & hu-
 jusmodi ludicra magnificiunt. At hoc
 non est signum, quòd ea magna sint, sed
 quòd qui ea admirantur, mentem habeant
 imperfectam & humilem: Sed illud quî-
 dem est ætatis & naturæ defectus, hoc verò
 est culpa voluntatis. Cùm enim sit vir &
 perfectæ ac maturæ ætatis, mensas, luxum
 & delicias, res putat esse magnas, quo, quid
 esse potest abjectius & humilius? Atqui,
 multi eos esse magni & excelsi animi exi-
 stimant: Sed hi sunt illis longè humiliiores.
 Rursus ergo discamus, quæ sit vera altitu-
 do, & quid vilitatem & humilitatem effi-
 ciat: nihil enim æquè facit excelsum, ac de-
 spi-

spicere isthæc, addam ego : solúmque
DEUM æstimare.

§. 3.

Alterum est quod elicias, ut, ubi ne
æstimaveris, minùs gaudeas in his, sed on
ne gaudium in solum DEUM transporte
maximè, quòd & vilia sint illa & peritur
tu autem in rigore, non desideras quæ pe
cant, sed quæ permaneant. Totum gau
dium nostrum DEUS est, inquit Hippo
nensis: (a) qui vult securus gaudere, in i
lo gaudeat, qui non potest perire. Qui
enim, fratres mei, gaudere vultis in argen
to? aut argentum perit, aut tu. (*Idem d*
omnibus creaturis) & nemo scit, quid pri
ùs: verumtamen illud constat, quia utrum
que periturum est; quid prius, incertum est
Nam Homo nec hîc potest manere sem
per, nec argentum hîc potest manere sem
per. Sic aurum, sic vestis, sic domus, si
pecunia, sic lata prædia, sic postremò lu
ista: noli ergo velle gaudere in istis, sed
gaude in illa luce, quæ non habet occa
sum: gaude in illa luce, quam non præ
cedit hesternus dies, nec sequitur crastinus

§. 4.

Tertium est, ut contra DEUM & volun
tatem ipsius, nihil unquam agas; cùm il
lud sit totum Capitale ac Principale tua

(a) In Psalm. 89.

animæ, licet totus mundus cum omni potentia Inferni contra te unicum consistat. Sic licet repetere illud Salesianum: QUOD DEUS NON EST, NIHIL MIHI EST. aut illud: Quod DEUS non est, omne malum mihi est. nihil enim boni, amisso DEO, reperies. Senti, & illud cum Theodoro: a) Qui DEUM amat, omnia alia despiciens, & eum solum qui amatur, respiciens, illius curam, & suam in eum servitutem, ceteris præfert omnibus: Illa solum & dicens & faciens, & cogitans, quæ ei quem amat, placent, & grata sunt: & abhorret omnia quacunque ille prohibet.

§. 5.

Quartò. Cùm tantus ac talis sit DEUS & unicus præ omnibus: ad eundem te totum quoad vivis, ex toto corde, totâ animâ, totis viribus, totâque fortitudine diligendum, converte. Dilige illum 1. per se. Tendendo in eundem, quia talis & tantus est. unum & omne Bonum. unum pulchrum. unum principium & finis omnium. una etiam ut Creatorem omnium, quomodo Redemptor, quomodo Sanctificator, Gubernator naturæ, regiminis Universi, secularis & Ecclesiastici statûs Autor, vocationum omnis generis, gratiæ, ac tantæ gloriæ.

2. Com-

(a) De charit.

2. *Comparativè*. Ut nullam partem d
 ulli creaturæ, nisi connexè ad DEUM. Quo
 S. Nazianzenus (a) Religiosis vel conter
 plativis, hoc nos Christianis dicimus
*Christiani debent vitam agere rebus omnib
 visibilibus superiorem, Divinasque spec
 & imagines puras semper, nec ullis terren
 & errabundis formis permixtas in seipsis c
 cumferre; & DEI verumque Divinarum
 purum omnino speculum esse indiesque effi*
 Quo spectat fuga humanorum respectu
 quorum formis ad eò mens nostra illudit
 ut DEUM sæpius postponat. Quoad har
 comparisonem, audi veritatem, animo
 que imprime, quæ à P. Didaco Ruiz vir
 è Societate nostra doctissimo proponitur
 eandemque omni affectui erga Creaturam
 omnes applica: si, inquit, in Universo
 nullus alius homo esset, nisi ego solus
 tunc certè pro honore mei nominis non es
 sem sollicitus. At omnes, quicumque sur
 in universo, sunt nihil: cur ergo curab
 gloriam meam? Quoniam magni facio ho
 mines, timeo ab ipsis despici, & honorari
 gaudeo. Oportebit igitur quoad ho
 stocci omnes pendere. Ad hoc autem ju
 vabit conferre homines cum DEO; tunc
 enim apparebunt nihil esse. rectè quidem
 de nihilo enim nihil curandum, nihil ex
 spectandum: quare nec de hominibus, nec

(a) Apol. de sua fuga.

le suis honoribus, cum omnia & omnes
anquam nihilum ante DEUM.

3. *Finaliter*. Ut DEUM, finem & cen-
trum unicum omnium tuarum cogitatio-
um, intentionum, actionum & affectuum,
omnis motus animalis & spiritualis, quan-
um libertati subest, constituas ac præfigas.

4. *Appreciative*; Ut nihil ita cures, tan-
oque loco & precio habeas, quanto ha-
es DEUM. ac proinde, ut totum cor, id
est, voluntatem, (in fortitudine animi)
applices, omnia præcepta illius impleas,
ique per omnia obedias, etiamsi propte-
ea opes, honores, famam, amicitiam, vi-
amque ipsam perdere oporteret. Ad si-
milem animi præparationem, audi Grego-
rium Nazianzenum, qui *Oratione de lau-
ibus Basilij* eundem cum Præfecto loquen-
em sic inducit; Nam ceteris quidem in re-
bus o Præfecte, mansueti & placidi sumus,
tque omnium abjectissimi, quemadmo-
um hoc nobis lege præscriptum est, ac
non dicam adversus tantum Imperatorem,
sed ne adversus plebejum quidem quen-
uam, & infimi ordinis hominem super-
cilium attollimus. Verum, *ubi DEUS*
obis periclitatur ac proponitur, tum de-
um alia omnia pro nihilo putantes, ipsum
solum intuemur. Ignis autem & gladius
& bestia & unguis carnem lacerantes, vo-
uptari nobis potius sunt, quam terrori.

Quod

Quod denique S. Chrysoſtomus (a) de auro, plumbi reſpectu dicit, hoc tu reſpectu creaturæ (imò infinite ampliùs) ac reſpectu DEI diſſere. Si auro, inquit, propoſiti & lapidibus precioſis dicerem: Concupiſce plumbum; diceres: *Quomodo poſſum?*

5. Dilige ex tota virtute tua, agendo & peragendo tuas actiones, maximè quæ immediatum DEI cultum exercentur ſummo virium conatu, hoc eſt: licet ut Thomas (b) ait, in vita mortali non ſit poſſibile, ut quis in omnibus bonis actibus ſuis, ſummum conatum adhibeat, ita tu tamen diligenter & fervidè ama & opere, ut gnaviter ac ſtrenuè omnem defectum & imperfectionem caveas, virtutis opera ad tuum ſtatum & munus pertinentia, ſolicitè ac induſtriè exerceas.

6. Dilige ex fortitudine, adverſis omnibus fortiter reſiſtendo, eadem penetrando, & patièdo, ſive in corpore ſive in animo. Sicut SS. Martyres, paſſi ſunt ob gloriam ejus, ita tu patere morbos & quicquid moleſtum accidit, eâ intentione, ut honoretur & glorificetur DEUS ab omni creatura. *latet hic myſterium ingentis & gratiſſimi DEO theſauri!*

Adde ſi placet dilectionem Sacrificij exhibendo te actibus omnibus & motibus

(a) In c. 3. Actuum Apoſt. homil. 7
(b) Opuſc. 61. c. 23.

sacrificium & holocaustum annihilatio-
nis juxta illud Divi Augustini (a) vides in
orde meo, quia sic est; æstuat, ut sacrifi-
em tibi famulatum cogitationis, &c.

Optimum sacrificium hujusce amoris
acies à sensibus incipiendo; ut omnes mo-
iantur, mundo & rebus creatis, solique
DEO vivant, ut inquam sint cadaver re-
pectu mundi. quomodo? facile intelliges,
ruminaveris hanc Gregorij Magni sen-
entiam, super illud: *fortis est ut mors di-*
lectio. (b) Sic S. Præsul, inquit: Bene pro-
uldubio fortis ut mors, dilectio, esse di-
itur, quia dum per dilectionem à vitijs
mortificamur, quod mors agit in sensibus
corporis, hoc agit dilectio in cupiditatibus
mentis. Sunt enim nonnulli, qui sic dili-
unt DEUM, ut omnia visibilia negligant,
dum in æterna, mente tendunt, ad om-
ia temporalia penè insensibiles fiunt. In
is nimirum ut mors dilectio fortis existit,
ia sicut mors exteriores corporis sensus
omni proprio & naturali appetitu in-
rficit: sic dilectio in talibus viris omnia
rrena desideria contemnere, mentem,
iis intentam, compellit. Hujusmodi
ortuis & vivis dicebat Apostolus: mor-
i enim estis, & vita vestra abscondita est
in Christo in DEO. Hi proculdubio vi-
am suam cum Christo, in DEO abscon-
dunt,

(a) L. 2, Conf. c. 13, (b) In Cant.

dunt, quia dum omnia quæ videmus ponunt, in his quæ non videmus, in beatitudine scilicet Christi, veraciter & secreta vivunt. Quia enim falsam vitam despiciunt, quæ visibiliter apparet; in vera vero se abscondunt, quæ non nisi invisibilibus oculis se manifestat. Atque hoc est ex fortitudine diligere, quando adhibetur cura DEI gratiâ summus conatus ad sustinendum.

§. 6.

7. In compendio Dilectionis doctrinam habet, quam DEUS Pater (S. Catharina Senensem edocens (a) in tribus consistens dixit: in abstractione à mundo, in adhæsione ad DEUM, omnia convertendo in ipsius honorem, & confortando se ipsius voluntati plenè in omnibus.

Primo, Inquit DEUS Pater, ut voluntatem Tuam ab omni amore affectuque terreno & carnali prorsus amoveas, seges, mundifices; ita ut in ista vita, nihil transitorium, nihil caducum, nihil temporale ames, nisi propter me, te propter me, & proximum propter me. Quoniam Divinus Amor terreni affectus, aut alterius cuiusvis amoris consortium pati non potest. Unde, quantum eum terrenarum rerum contagione infeceris, tantum & in

(a) In Dialog.

us post
in beati
secret
despici
vera vi
sibi lib
est ex fo
tur cum
iustitiam
ne i amore peccabis, & de tua perfe-
ctione deperdes. Mentem quippe, ut mun-
da & sancta sit, omnia quæ corpus sentit,
despicere & contempnere necesse est. Effice igitur, ne quid-
quam ex his, quæ à bonitate mea vestros
animos in usus profecta sunt, te à me amando im-
pediat: sed omnia adjuvent, accendant,
conflamment. Quoniam vobis illa crean-
tur concessi, ut bonitatis meæ largitatem
facilius ex ipsis dignoscentes, me abundantio-
re quoque amore prosequeremini.

Secundò. Ut omnes cogitationes, actus
et opera tua dirigas ad meum solummodo
honorem & gloriam; semperque solius
meæ laudis studiosissima, des operam pre-
stabis, verbis & exemplis & quomodo pos-
sis, ut non tu tantum sic, sed alij omnes te-
cum pariter & eodem modo affecti sint, ut
que universi me unum norint, ament, co-
ntendant; hocque magis mihi placet, quàm pri-
mum, quoniam magis implet voluntatem
meam.

Tertiò. Quod reliquum est, si affecuta
eris, tibi nil deesse, teque consummatam
integritatem scito. Illud autem hoc est,
ut summo desiderio quæras, nitaris & stu-
deas ad hanc pervenire mentis dispositio-
nem, ut mihi ita conjuncta sis, tuæque
meæ (quæ perfectissima est) ita similis sit
conformisque voluntas, ut nolis non so-
lum malum, sed & bonum, quod ipse no-

līm; utquē eveniat quidquid velit, & ut decunq̄ne velit in istius vitæ miseria, sive spiritualibus, sive temporalibus in rebus minimè frangatur pax tua, turbeturque quies mentis tuæ: sed inconcussâ fide serper teneas me DEVM tuum omnipotentem magis amare te, quàm tu teipsam, meque tui diligentissimam habere curam, & multò diligentiorē quàm tu. Quanto magis sic te mihi commiseris dederisque, tanto magis te adjuvans, tibi semper adero, tu ipsa clariùs cognosces, ac uberius senties circa te dulcissimam charitatem meam. Ad hanc autem perfectionem pervenire non potest, nisi per stabilem constantiam ac absolutam propriæ voluntatis abnegationem. *Ut nihil ex te velis, quia tibi place*

CAPUT IV.

Reflexio quarta. Quomodo illud, quod DEO displicet, vel ab illo consequendo amovet, cavendum.

§. I.

CUM DEUS in tanta sit respectu omnium creaturarum eminentia, ut infinitum sit in altiori ordine quoad excellentiam, potentiam & bonitatem; nec ulla comparatio fieri possit inter altitudinem

ex parte DEI ac vilitatem ex parte creatu-
 ræ: sequitur ita DEVM appreciandum ef-
 se, cavendâsque omnes offensas, ut omnia
 nihil curentur, solus preñsetur, offendique
 caveatur. Quovis ergo die ac sæpius sta-
 tue, velut maximum vitæ tuæ principium,
 ut ejusdem voluntatem pro sacrosancta re-
 vereris, neque unquam volenter ac scien-
 ter pecces, grave sit vel leve. Alioquin quĩ
 est facilis ad voluntariè & scienter peccan-
 dum, metuere potest, ut non sit è filijs DEI
 electis juxta S. Cyprianum: (a) *Non perti-
 net ad te Domine, nec de tuis est, qui te non
 diligit: nec diligit te, qui te scienter offen-
 dit.* Infiniti certè prius inferni subeundi
 essent, quàm ut levissimè contra volunta-
 tem DEI agatur; cùm infinitè in inferiori
 ordine forent hæ poenæ, respectu tantæ Ma-
 jestatis!

§. 2.

Vitandæ similit occisiones, dispositiones,
 & negligentia. Quæ tuæ sint occisiones,
 dispositiones, & negligentia, hæ vel il-
 læ . . . quæque in peccata pronior sis, me-
 ius te nemo novit. De his tribus dici po-
 test iliud: (b) *Qui timet DEUM, nihil ne-
 gligit, quidquid tandem occurrat vel eve-
 niat, hac vel illa circumstantiâ loci & tem-
 poris.*

E 2

Non

(a) De Card. oper, char, de bapt,

(b) Eccles. 7, v, 19.

Non est autem satis, propositum facere
 sed motiva simul, quæ infra sunt notata.
 recentissima in mente sunt habenda, ut oc-
 casionibus præsentibus, luceant velut lu-
 men & faces, nè in foveam, laqueum, v-
 in lapidem à fomite impulsus prolabaris
 eoque ipso tempore, ardentissima ment-
 ad DEVM elevatione, gratia Divina & m-
 sericordia imploranda, ut sensus & cog-
 itationes custodiat, generositatem filiorum
 DEI ad odio habendam iniquitatem, con-
 cedat. Ad quod servire quovis manè po-
 sunt, communes quidem, sed singulæ
 fervore iterandæ Orationes à Spiritu San-
 cto Ecclesiæ in hoc medium inspiratæ: Do-
 mine DEVS omnipotens, qui ad principi-
 um hujus diei nos pervenire fecisti: *tu*
nos hodie salva virtute, ut in hac die ad nul-
 lum declinemus peccatum, sed semper ad
 tuam justitiam faciendam, nostra proced-
 ant eloquia, dirigantur cogitationes &
 opera. Per D. N. JESVM Christum Filium
 tuum, &c. Sancta MARIA, & omnes Sancti
 intercedant pro nobis ad Dominum: ut nos
 mereamur *ab eo adjuvari & salvari*. Qui
 vivit & regnat in sæcula sæculorum, Amen.
 DEVS in adiutorium meum intende. Do-
 mine ad adjuvandum me festina. Gloria Pa-
 tri & Filio & Spiritui Sancto, &c. Respice
 in servos tuos Domine, & in opera tua, &
 dirige filios eorum. *Et sit splendor Domini*
 DEI

DEI nostri super nos, & opera manuum nostrarum dirige super nos, & opus manuum nostrarum dirige.

Dirigere & sanctificare, regere & gubernare, dignare Domine DEVS Rex coeli & terræ, hodie corda & corpora nostra, sensus, sermones, & actus nostros in lege tua, & in operibus mandatorum tuorum: ut hic & in æternum, te auxiliante, salvi & liberi esse mereamur, Salvator mundi: Qui vivis & regnas in sæcula sæculorum Amen. Dies & actus nostros in sua pace disponat Dominus omnipotens, Amen.

Neque in primitijs diei hæc arma pre-
sumenda, sed sæpius. *DEUS enim,*
inquit S. Hilarius: (a) *non tunc tantum*
orandus est, cum, quæ timentur, ingruerint:
sed timenda ea sunt, quæ cum caperint esse,
dominantur: & semper, atque indefessis pre-
ibus orandus est, ut nos à timore eorum, quo-
rum dominatum timemus, eripiat.

§. 3.

Hoc autem ex generositate filiorum
DEI observa, quòd hi, non sint contenti
evadere, vel declinare peccata & occasio-
nes: sed positivè, quando quidpiam simi-
le occurrit, odium & abominationem ex-
celso animo eliciunt cum Davide: (b) *Ini-*
quitatem odio habui & abominatus sum: &

E 3

cum

(a) In Psalm, 63. (b) Psalm, 118.

cum illa Heroide: *Discede à me pabulum
mortis.* peccatum est pabulum mortis, non
tantum temporalis, sed etiam æternæ: pec-
cato enim pascitur ignis infernalis, &
æterna mors, ut sic loquar, nutritur. Ne-
que tantum abominantur & odio habent
iniquitatem, DEI filij; quia turpis & no-
civa est: sed maximè, quia DEO displicet
contraque amantissimi Patris bonitatem, &
excellentiâ, contra Passionem ejusdem
DEI-Hominis pro nobis Crucifixi, pug-
nar; magna illa sit, ut vulgus loquitur, ve-
parva. Quidquid enim est & dicitur ini-
quitas, hoc abominationi subesse debet
Mens DEO dicata, inquit Mellifluus, (a)
*sic cavet minora vitia, ut majora: quia
minimis incipiunt, qui in maxima corruunt.*
Ita etiam monet S. Nazianzenus aureo su-
trimetro:

Nec verò in vitijs, quidquam parvum
levisve.

Ponderis esse putes: qui parvis obvi-
abit,

Is nunquam præceps scelera in graviora
feretur,

Sed filialis timor & amor sublimioribus
motivis agitur contra omne quod DEO
displicet, DEO inquam ipso in motum
utens.

(a) Bern. tr. de Ord. Vita, col. ult.

§. 4.

Juvabit porrò multùm ad vitanda peccata. 1. Virtutibus moralibus sese impendunt, & clere cum fundamento, non superficie possunt. Neutricis propriâ, qui cortice virtutum (reliquo Sanctis nucleo) utuntur, atque omnes, & notiam moris imperfectiones vitare. Si enim nihil contra lumen rationis admittere decerno ob rei-turpitudinem, minus admittam ob DEUM ejusque Legem, cuius prævaricationem ingentes pœnæ temporales vel æternæ sequuntur.

§. 5.

2. In initijs peccati, quæ parva sunt, maximè vigilandum esse communiter suadetur. Aspice quercuum radices, filamenta tenuissima, capillorum instar videbis, reseca ungue si placet, & nulla quercus nascetur; si filamenta crescere permiseris, producent ex se aliquid fortius, funiculo-um ad instar; ac tandem lentum vimen, & post hoc radix indurescet, inque truncum & vastum robur germinabit. Ideo monet S. Hieronymus (a) incautos, ramis succidendis aut præcidendis serò nimis occupatos: Ibi, te maximè oportet observare peccatum, ubi nasci solet; statimque ad primam tentationis repugnare faciem, & malum, antequam crescat, extinguere.

E. 4

Nec

(a) Ad Demetriad. c. 26.

Nec enim spectandum est augmentum ejus rei, quæ timeri debet à parvo, & quæ tan-
 facilius vincitur, quanto ei citius repugnatur. S. Cyprianus aperturæ minimæ con-
 parat ingressum vitiorum, quæ apertura
 si neglectui habetur, sequetur illud certe
Quæ data porta, ruunt. Omnes rimæ, in-
 quit. (a) *ne dicam portæ, claudendæ sunt; ne-*
per unum foramen castra omnia penetrentur:
& universa sunt componenda munimenta,
ne per modicum non munitum tota
civitas ruat; sicut Salomon repetit dicens
Qui spernit modica, paulatim decidet. Da-
 vid, bene omnia sua communierat, aures
 manus, linguam: sed oculos solos patefactos
 reliquit: en exiguæ patentis rimæ
 quàm noxiæ Davidi! neque liberè patue-
 rit Rex inambulans, & Bersabee lavans
 scædum enim fuisset, ad liberum vel con-
 scium Regis prospectum lavare, vel Regem
 pro libitu videre: per rimam fortè cancel-
 lorum aspexerit, unde capta & succensa
 civitas Regis David. *Omni igitur diligen-*
tia & studio, etiam in minimis, dolos atq; in-
sidias Diaboli cavendas esse, concludit S.
 Ephrem. (b)

§. 6.

Sicut autem plurimum juvat ad præscin-
 dendos in animam nostram aditus, oculo-
 rum

(a) De sing. Cler. (b) Tom. I. Tract. de
 Intemp.

rum custodia: ita cogitationum incidentia objecta & imagines, ipso initio annihilatas esse oportet: hæ namque semina vitiorum dici possunt, quæ si ad primam suggestionem live ad primam injectionem exterminantur, radices nequaquam agere valent. Exterminatio verò fit dupliciter; celerrimâ repulsione, & auxiliij Divini ad succursum imploratione; cùm injecta scintilla in fœnum carnis, apta sit excitare incendium *tribulationis*. (a) Duplex hic modus ab experto præscribitur: (b) *Cogitationum genus immundum* nimis ac fœtidum, nec admittere quidem ullâ ratione debemus, sed à longè præsentire fœtorem, & totâ virtute repellere, toto animo propulsare; & converti statim ad gemitus, lacrymis atque suspirijs invocantes spiritum, qui adjuvet infirmitatem nostram. Sic nimirum confusus abscedens, non tam facilè deinceps simile aliquid viriliter resistentibus nobis malignus hostis offerre vel asserre præsumet. Comparat deinde Cogitationes *otiosas luto*, à quosanè, munditiei studioso cavendum. *Cogitationes, quæ ad necessitates naturæ* invitant, ad cibum, potum ac vestitum, &c. *luto viscoso & limoso*, quod vix eradicari queat è cordibus. *Cogitationes fœdas & vitiosas*, immundissimo

E 5

ac

(a) 1. Cor. 7. (b) S. Bern. serm. de triplici genere cogitationum,

ac foetidissimo cœno. Quis hæc nolit vitare, ut animi puritas & pulchritudo retineatur; cum studiosè caveamus, nè corpori sordibus conspurcetur? Abbas Nestorotus majorem adhuc, apud Cassianum, (a) in repellendis cogitationibus, Zelum urget præsertim apud eos, qui perfectioni Christianæ dant operam: *Omnis cogitatio, inquit, non solum turpis, sed etiam otiosa, & a DEO quantumcunque discedens, a perfecto viro, immundissima fornicatio deputatur quanto magis periculosa, & castitati contraria?*

§. 7.

Motiva non tam fugiendi, quàm odii habendi peccatum Mortale, varia traduntur. in compendio ad tria revocari possunt: ad turpitudinem; ad pœnam sensûs & damni; & ad DEUM, cujus bonitas sola sufficere deberet. pœna verò æterna non ingenuum tantum sed & servilem animum revocare potest, quæ tanta est, ut Divina Omnipotentia, conservare debeat subiectum, quoad corpus saltem, nè violentiâ pœnæ destruat. Ingenuos animos ita terret peccatum, ut nullo pœnarum respectu habito, ideo peccare nolint, nè, quod DEO displicet, admittant.

(a) Collat. I4. c. II.

§. 8.

Particularia motiva Veniale fugiendi, ponit hæc Asceta quidam : Sicut densa nebula oculos carnis impedit ; sic peccata venialia mentis oculum offuscant, ut DEUM inspicere nequeamus. Divinæ quoque dilectionis fervorem extinguunt ; orationes nostras difficilius, quàm si ea non admitteremus, exaudiri faciunt ; animam deturpant atque commaculant, unde Spiritus sanctus contristatur, malignus verò spiritus exultat ; DEI ab anima familiaritatem, quamdiu non emundantur, excludunt ; ad majora gravioraque peccata hominem pertrahunt ; vires animi ad resistendum pravis cogitationibus debiliores reddunt ; hominem ad bene agendum, pigrum & acediosum efficiunt ; desideriaque ad temporalia inclinant, Purgatorij cruciatus prolongant, & à DEI præsentis intuitu diutissimè retardant. *Addit Umbertus :* (a) in malis assuefaciunt, animæ potentias in operibus suis laxant, occupant in pœnitendis actibus animum, qui in DEI laudibus occupari deberet. Mihi maximum illud, præter DEI bonitatem & excellentiam, censetur, quòd sicut non est morale, ut quis peccet mortaliter, qui studiosè venialia devitat, (si enim in minimo fidelis est,

E 6

etiam

(a) Epist. de trib. votis, c. 56.

etiam in magno erit:) ita non est morale ut qui libere venialia committit, non facile peccet moraliter, cujus redditur ratio à S. Thoma: (a) *Qui enim peccat venialiter, ex genere prætermittit aliquem ordinem: & ex hoc, quòd consuescit voluntatem suam in minoribus debito ordini non subijcere, disponitur ad hoc, quòd etiam voluntatem suam non subijciat ordini ultimi finis, eligendo id, quod est peccatum mortale ex genere.* ad quod addit Cajetanus: *quia quasi aversto disponit aversionem, quæ tollit subjectionem voluntatis ad DEUM.* Quod autoritate Divi Augustini & Scripturæ comprobatur: (b) *Qui ad vitandum peccata venialia non extat sollicitus, nequaquam diu esse sine peccatis mortalibus potest; nam & Divina ait Scriptura: (c) Si non in timore Domini tenueris te instanter, citò subvertetur domus tua, id est, mens, seu conscientia tua, per peccatum mortale repente deiicitur.*

CAPUT V.

Reflexio quinta. Quomodo actiones à Christiano instituendæ?

§. I.

SI sapiens interrogetur, dicet statim:

(a) 1. 2. q. 88. a. 3. (b) S. August. de Reform. claustr. art. 6. (c) Eccli. 27.

tim: (a) *In omnibus operibus tuis, præcellens esto.* Facienda nimirum omnia strenuiter, ex decòro, & cum intentione propter DEUM. Non more vilium hominum, sed exactè cum ingenti reverentia respectu Divinæ Majestatis, maximè in rebus, quæ ad cultum divinum spectant, ubi nullus respectus hominum vanorum in precio habendus. In quolibet statu sunt variæ classes applicationis. Quidam se segniter applicad res peragendas, ut perfunctoriè præcipitent, vel tædiosè decurgent. Quidam, cum mediocri diligentia. Pauci, quos amamus, ac suspicimus, cum industria. Tu hanc classem ingredi, usque ad exemplum alijs præbendum: neque solùm exactè, sed cum magno in DEUM & res bonas affectu ac fervore, (uniens & investiens actiones tuas Christi meritis) ut rebus parvis magna lucreris, & hisce duobus minutis (affectu & fervore) integro congerentium, seu pariter laborantium gazophylacio, antecellas. Alij sunt, ait S. Ephrem (b) qui minùs satagunt, & qui plus efficiunt; sicuti justj, qui parvis actionibus magis DEUM flectunt & placant, præ nonnullis, qui multa faciunt: Non enim ad actionem respicit DEUS, sed ad propositum voluntatis; & non intuetur quod fit, sed quo quid studio

E 7

ac

(a) Eccli. 33, v. 23, (b) Tom. 3. ser. de poenit.

ac propensione peragatur. Vidua pau-
percula solvet dubij jam dicti quæstionem
quoniam duobus obolis superavit divite
auro abundantes. Eodem denario redo-
nantur ob fervorem & affectum, unius ho-
ræ Operarij, quo qui pondus diei & diur-
ni æstus tolerarunt. Duo dixi minuta, *fer-
vorem & affectum* adhibenda. Præscrib-
vel mensurari affectus non potest, quem so-
lus DEVS metitur & cognoscit.

§. 2.

Ad fervorem verò tria requiri, ait S. Ba-
siliius. *Primo, ut in eare, quam agimus,
sit tota animi intentio.* Intendamus præsen-
tibus, quæ à statu, obedientia vel officio
exiguntur, relictis inutilibus destinationi-
bus futuris. *Sint septem oculi super unum
lapidem, (a)* seu objectum & occupatio-
nem. dicat; opus illud, quod operamur,
*tantum in me vertit, & convertit manum
suam totâ die: (b)* obliviscar præteritorum &
futurorum, sed tantum *ad ea quæ sunt prio-
ra, (c)* sive ut Syrus & Vatablus legunt,
quæ sunt à fronte, extendens me ipsum.

§. 3.

*Secundo, ut adsit inexplebilis cupiditas,
bene operandi.* Neque enim sufficit opera-
per

(a) Zachar. 3, v. 9. (b) Thren. 3. (c) Phi-
lip. 3, v. 13.

per se bona facere, sed bene facere, diligentiâ quàm maximâ, inquit S. P. N. Ignatius. (a) Gilibertus ait (b) operandum esse *musti ad instar, quod novo semper effervesceit & fermentatur affectu*; velut viri Apostolici, *musto pleni*: quorum pauci admiranda faciunt, & fermentant massam integram, Communitatum, Civitatum, provinciarum, Regnorum, & Christi panem conficiunt in clibano fervoris.

§. 4.

Tertio, ut accedat assiduitas & continuatio in agendo absque remissione, donec opus ad finem, atque hunc optimum deducatur: finem intellige actionis & constantis ad exitum vitæ operationis. Actiones nostras Paschasius (c) vult esse similes vestitui deaurato, sed coronidem illarum simbrijs planè aureis. Sic ille: *Superius Regina in vestitu deaurato stare dicitur, hic simbriæ ejusdem vestis, aureæ leguntur.* Ex quo intelligitur, quia perfectior & preciosior semper esse debet finis vitæ, quàm principium. Hæc quippe vestis, dum vita hominis super terram versatur, semper textitur. Idcirco per simbrias vita hominum significatur extrema, quam non deauratam, ut supra vestis fuisse monstratur, sed auream esse totam debere, osten-

(a) Epist. de perf. (b) In Cant. serm, 19.

(c) In Comment. Psalm, 44.

ostenditur. Quia in fine vita, tota perfectio amoris DEI quaeritur. Idem meo iudicio, de quavis actione nostra dici potest, quæ deaurari debet charitate, aurum fieri perseverantiâ; vel deaurari affectu, & aurum fieri continuo fervore, quoad tota aurea reddatur.

§. 5.

Augescet fervor operationis, ex consideratione præsentis semper Judicis atque Arbitri nostri, qui nostrarum actionum momenta singula ponderabit. facem hanc pro actionibus suggerit *Divus Laurentius Justinianus*. (a) Illum arbitror esse beatum, qui quamdiu à Domino peregrinando degit in corpore, per censuram disciplinæ spiritualis, omni custodiâ servat cor suum, & in cunctis negotijs suis internis disponendis, vel peragendis, exterius in lumine fidei, & sapientiæ splendore, DEI præsentiam meditatur in Spiritu, Prophetamque imitatur, qui ait: Providebam Dominum in conspectu meo semper. Nihil quippe, reor, sic efficax ad Internam adipiscendam munditiam, & ad virtutum arcem conscendendam, nec non ad conterendas carnis delectationes, quæ adversus animam militare noscuntur, quemadmodum cogitare se astare semper ante oculos Judicis,

(a) De grad, perfect, c. 6.

cis, cuncta cernentis. Tali profecto studio, & hujusmodi frequentatâ meditatione, acquiritur cordis munditia, tenetur, possidetur; cooperante nihilominus Divinâ misericordiâ, & Mediatoris gratia, *quæ perficit opera nostra.*

Qualem denique à nobis in actionibus fervorem exigat Doctor Angelicus, (a) & mirare, & exercere conare. *Singula, inquit, opera nostra, quantum unquam melius possimus, faciamus. Ex omni virtute Domini nostri JESU Christi, & cum omni desiderio triumphantis & militantis Ecclesiæ, & sub nomine Creatoris, quasi tota salus nostra, & omnis laus DEI & universitatis utilitas, ex uno opere dependeat, quasi nunquam ad id opus reversuri, neque opus aliud postmodum incepturi.*

§. 6.

Præter modum in actionibus, etiam substantia observanda, ut facias multa insignia, mente præcepta seu disposita & decreta hæc vel illa, . . . bona inquam opera, secundum vires animi, corporis, & facultates, non applicando simpliciter terrenis, sed quæ animæ tuæ quoad præsens ac futurum, animabusque alijs & cultui Divino profint; alioquin *metes fœnum tectorum, quod prius, quàm evellatur, exaruit.* Colli-
ges

(a) Opusc. de Divino amore.

ges messem talem, qualem pecoribus ve-
 terræ incolis relinquere cogēris. Imò ad
 opera supererogatoria vidēris obligari, ut
 tantò tutior sis in ordinarijs, & in anima
 vita conserveris: quæ quidem juxta men-
 tem Suarez (a) fieri debet tam apud Se-
 culares quàm Religiosos, operibus extra
 ordinarijs assumendis obligatos. *Vix po-
 test* (ait lumen illud Theologorum) *moraliter
 contingere, ut homo etiam secularis, ha-
 beat firmum propositum nunquam peccandi
 mortaliter, quin consequenter nonnulla ope-
 ra supererogationis faciat, & habeat forma-
 le vel virtuale propositum illa faciendi; quia
 sicut substantia creata non potest, sine omni-
 bus accidentibus conseruari: ita nec substan-
 tia charitatis & amicitia DEI, potest sine
 aliquibus operibus, quæ sint extra substan-
 tiam ejus, existere. Idem inquit de Reli-
 gioso servatâ proportionē, qui non potest
 habere firmum propositum servandi omnia,
 ad charitatem & perfectionem ejus necessa-
 ria in tali statu, quin paratus sit multa in-
 particulari agere bona & honesta, quæ præ-
 cepta non sunt; quia non possunt moraliter
 hæc ab illis sejungi. Per opera verò bona,
 intelligi possunt, tum variæ virtutes inter-
 nè & externè exercitæ, tum specialiter
 multiplicati actus per frequentes ad DEVM
 mentis elevationes, petitionem, adoratio-
 nem,*

(a) Tom. 4. de Relig. l. 1. c. 4. n. 12.

mem, benedictionem, oblationem Christi sanguinis, resignationem & similia.

CAPUT VI.

Reflexio sexta. Quomodo ar-
nari oporteat, contra illud, quod
est inevitabile, Christiano præsertim spem
cœli habenti, ut videlicet Cruces
æquo animo ferantur.

§. I.

HÆC Reflexio, pro præservativo
pharmaco assumi potest. Præmunien-
dus animus diebus singulis ad tolerantiam,
cum nulla dies sine patiendi materia ducatur,
& lenius illa, quæ prævidentur, ferire
animum soleant. Quod si nobilior mate-
ria præter morem ad tolerandum offeratur,
plus & sæpius de hoc præservativo
pharmaco sumendum erit.

Quòd omnes subjecti simus patiendi ma-
teriae, argumentis non eget probatio, quæ
sensu abundeprehenditur. *Prima veri-
tas est*, ait S. Cyprianus, (a) *omnes nos esse
in Adam destinatos ad gemitus totâ vitâ.*
Nemo sibi promittat, inquit S. August. (b)
*quod Evangelium non promittit. Fratres
mei obsecro vos, attendite scripturas nostras;
si aliquid sefellerunt, & si aliquid dixerunt,*

(a) L. de bono patient. (b) In Psalm. 40.

& aliter accidit, quàm dixerunt. Non
 promittunt nobis Scripturæ nostræ in hoc se-
 culo nisi tribulationes, pressuras, angustias,
 tormenta, dolores, abundantiam tentatio-
 num. Ad ista nos præcipuè paremus, nè im-
 parati deficiamus. Christiani specialite-
 exercentur: ideo symbolum Christiani est
 ✠. Audi S. Macarium: (a) Viri divini præ-
 parare se debent ad certamen & prælium.
 Ea est enim Christianæ Religionis via, ut
 ubi est Spiritus sanctus, ibi statim sequatur
 conflictus & persecutio . . . . statim in
 Cruce transivit Spiritus Paracletus & mi-
 gravit ad Christianos, Sanctos tamen præ-
 cipuè. Semper observatum est, ait S. The-
 resia, (b) eos, qui CHRISTO Domino vic-
 niores & propiores fuère, plus alijs labori-
 bus & adversis lancinatos & divexatos esse.
 S. Gregorius putat non esse Justum, qui non
 habeat persecutiones. (c) Ego Abel esse
 non suspicor, qui Cain non babuerit. Ideo
 S. Chrysost. (d) monet; ut ex necessitate,
 voluntatem faciamus, de necessario lucro-
 sum & meritorium. Cogita, inquit, sive
 velis, sive nolis, calamitatem patieris: quod
 si gratè, maxmè lucraberis; si verò ægrè &
 impatienter feres, neque illam ita minorem
 facies, sed majorem reddes procellam. Cogi-
 tan-

(a) Homil. 15. (b) Mans. 7. c. 4. (c) L.
 9. Epist. 39. (d) Hom. 64. ad pop.

antes ergo, quod necessitatis est, hoc nostræ voluntatis esse faciamus.

§. 2.

Fontes patientia suppeditat. 1. Corpus nostrum multis, alterationibus obnoxium. 2. Animus, motibus varijs passionum subiectus. 3. Amor proprius, cui nunquam adustum satisfieri potest, nec debet. 4. Exinseca corpus alterantia. 5. Etiam exinseca animum alterantia. 6. Officium et actiones quædam molestæ ac laboriosæ. 7. Convictus humani gravamina & servitutes. 8. Dissonantia morum & genij. 9. Anxietates variæ internæ. 10. Scrupulorum æsertim. 11. Successus præter vel contra voluntatem. 12. Calamitates & injuriæ seu inclementiæ meteoricæ. 13. Damna fortunæ. 14. Amicorum cruces. 15. Manus fons patientiæ, vulnera linguarum, ob amicis, à sinistrè affectis, in fama, bona opinione & honore &c.

§. 3.

Causæ patiendi sunt variæ. permittit DEUS, inquit Theodorus Abbas apud Cassianum (a) vel ob probationem, vel ob emundationem, vel ob merita delictorum, vel ob manifestandam solummodo gloriam DEI & opera. S. verò Bernardus, (b) asperi-

(a) Coll. 6. c. 11. (b) In Sent. Colum. 15.

*peritatis flagelli Divini, quinque causas a signat: ut ab iniquitate corrigat; nè quæ de collata virtute superbiat; ut virtus hominibus innotescat; ut alios ejus exemplum compescat; ut corona cumuletur & creascat. S. August. (a) duas adjungit causas primò dicit; tolerantiam esse medicamentum DEI ad sanitatem, licet non ad nostram voluntatem. deinde: (b) unde, inquit, miscet DEUS tribulationes gaudijs terrenis? nisi ut tribulationem sentientes & amaritudinem, discamus æternam desiderare dulcedinem? S. verò David, (c) ut regrediantur ad DEUM: *Cùm occiderint eos, quærebant eum, & revertebantur, & diluculo veniebant ad eum*: pulchrè ait diluculo, non ampliùs serò ad noctem, a vesperam vitæ, sed tempestivè præ omnibus negotijs, primâ evigilatione, primâ ætate, initium à DEO in actionibus inchoando &c. Addo ego & illam causam, ut majorem excitet fervorem, sicut flabellum à semimortuis carbonibus excitatur ignis ad flammam: item ut majorem excitet fructum in anima, cujus contrarium colligitur ex Isaia: (d) *Dimittam vineam meam, & non putabitur; & non fodietur*: ac tandem, ut in officio virtutis, in humilitate præsertim contineat.*

§. 4.

Ex

(a) In Psalm. 21. (b) In Psalm, 137. (c) Psalm. 77. v. 34. (d) C. 5. v. 6.

Excitamenta patiendi, præter illa, quæ primò sunt allata, etiam hæc addi possunt.

1. Christi exemplum, cujus tota vita Crux & martirium. 2. Beatiss. Virginis; quam Christus eximere noluit. Ego nullam horam sine tribulatione cordis transivi in terris, ait ipsa in Revelationibus S. Brigtæ. (a) 3. Similitudo DEI. Nihil est, ait S. Chrysost.(b) quod sic DEO similes faciat, ut malignis atque lædentibus esse placabilem.

4. Ex illo, Filium quem diligit, castigat, magnæ consolationis argumentum habere possumus: & qui patiens est, (Christi præsertim & virtutis causâ) signum habet DEI in anima per gratiam inhabitantis.

Si exprobramini pro nomine Christi, beatis &c. quoniam, qui est ejus spiritus, super vos requiescit. 5. Qui patitur ex hac causa, particeps fit illius, quod Christus tibi pro honore reputavit: *Quoniam quod est honoris, gloriæ & virtutis DEI, &c.* Nil est pati, addit Chrysostomus(c) quàm mortuos suscitare & miracula facere; quia DEVS se nobis obligat. 6. B. Columbanus dicebat: *Nullum signum potestis ostendere Christo majoris amoris, quàm patientiam.* DEVS per talia, præservat à multis malis. 8. Patiens, ingentia itinera conficit ad cælum, brevi tempore, velut equis cur-

(a) L. 6. c. 53. (b) Hom, 20. in Matth.
(c) In c. 1. Philipp.

curforijs, inquit P. Balthasar Alvarez (a) 9. Est leges maximæ gloriæ ac meritum. 10. Delentur peccata & pœnæ purgatorij. *Pius est, & misericors est DEUS, & remittet in die tribulationis peccata,* (b) Sciendum est, inquit Beda, (c) quosdam esse Sanctos, ut testatur Evangelium, qui non veniunt in iudicium, sed transeunt de morte ad vitam; quia etsi aliquas stipulas, id est parva peccata superædificant, ideo tamen levia sunt, quòd ignis tribulationis, quem patiuntur hic, vel etiam pœna mortis, penitus ea exurit: & hi tales, quia nihil in eis ignis suum invenit, statim dum à corpore separantur, transeunt ad vitam æternam. II. DEVS auxilio suo maximè affluens adest, licet non immediatè sentiamus. Nam S. Ambrosius: (d) *Ibi plus est auxilij, ubi plus est periculi.* Et S. Chrysost. (e) Quando res in maximam inciderint inopiam, tunc tu spera maximè: Tunc enim DEUS maximè ostendit suam potentiam non à primordio, sed quando res fuerint desperatæ ab hominibus: Hoc est enim tempus Divini auxilij. Et ideo nec pueros eripuit à principio, sed postquam fuerunt coniecti in fornacem; nec Daniele, antequam esset missus in lacum, sed septem post diebus

(a) C. 51. vita. §. 1. (b) Eccl. 2. v. 13
 (c) In Psalm. 37. v. 1. (d) L. 1. de Joseph
 (e) In Psalm. 117.

Nè attende rerum naturas, quæ præcipites
gunt in desperationem, sed DEI poten-
tam, quæ, (quæ sunt desperata) adducit
in bonam spem.

§. 5.

Modi patiendi. Non turbari foris nec
intus: non animò cadere, sed in generosi-
tate persistere: neque cessare à bene cœptis,
nò ferventiùs operari. Animum averfio-
nis, odij, vindictæ & iræ penitùs sopire:
condonare, quod est filiorum DEI & filio-
rum Crucifixi: non loqui, non mentionem
facere, excusare intentionem, in jocum
vertere injurias. silentio premere facta &
ingraticiones, non inquirere autorem vel
cooperatorem adversitatum, vel quid di-
ctum, scriptum, à quo, de te: non purgare
se, nisi sit detrimentum tertij, honoris DEI,
vel animæ tuæ damnum. non injicere men-
tionem solatij gratiâ, sive quoad injurias,
sive quoad morbos & affectiones corporis;
nec de successibus loquendo, nisi notabilis
effectus ex parte animarum & gloriæ Divi-
næ speraretur. Positivo amore, beneficijs,
bonâ loquelâ prosequi adversarios, de-
fendere, prodesse, benevolentiam apud
illos conciliare: demissè etiam respectu
offendentis agere. Difficillima hæc dices,
sed filiorum DEI propria; & quæ hic silen-
tione premuntur, Christo ipso præcone, pa-

tebunt olim gloriosè. Conformata te Cr
 cifixo patienti, oranti pro inimicis, &
 omnibus silenti, pro Idea denique sit: *Je
 sus autem tacebat.* Qui patiebatur sibi v
 stem suam indui, & exui, velut statua p
 tientia; spinis coronari, colaphis cædi,
 ludi, arundine percuti, coram homin
 bustacens, & in arcano mentis soli DE
 Patri colloquens. Ultimò denique Div
 næ Bonitati, pro quavis patiendi materi
 tibi per summam misericordiam obla
 gratias age; cum æquè sis pro adversi
 imò magis quàm prosperis obligatus, quia
 doquidem adversa, majoris sunt gratiæ a
 gumenta, & ab amore proprio tutiora, lon
 gè magis lucrosa, Deoque in terris pr
 humana Idea conversanti penitus confor
 mia.

§. 6.

*Regula patientiæ in occasionibus Affli
 ctionum & Tentationum ad ulteriorem di
 rectionem servient ex Idiota, quæ hujus
 modi sunt:*

Prima Regula. Si homini videtur dura
 vita Virtutis, quia continuò oportet no
 pugnare adversus carnem, Diabolum &
 Mundum; recordetur, quòd quamcùnque
 elegerit vitam, etiam secundum Mundum
 multa illi adversa, tristia, incommoda, la
 boriosa, patienda sunt.

Secunda Regula. Recordetur, quòd in rebus Mundi, diutiùs pugnatur & laboriosius & infructuosius, in quibus labor est sine fructu, & tandem pœna æterna.

Tertia Regula. Recordetur, stultum esse credere, ad cœlum posse perveniri, nisi per hujusmodi pugnam; sicut & caput nostrum Christus non ascendit in cœlum, nisi per crucem; nec debet servi conditio mellor esse conditione Domini.

Quarta Regula. Recordetur, non solum esse ferendam hanc pugnam, sed optandam, etiamsi nullum inde nobis præmium proveniat, solum ut conformemur Christo DEO, & Domino nostro; & quoties resistendo alicui tentationi, alicui ex sensibus tuis vim facies, cogita, cuinam parti crucis Christi, conformis reddaris: ut, quando gulæ resistens gustum affligis, recordare illum felle potatum & acerto: Quando manus retrahis à rapina alicujus rei, quæ tibi placet, cogita manus illius, pro te ligno Crucis affixas: & si resistis superbix, recordare illum, qui cùm in forma DEI esset, pro te formam servi accepisse, & humiliatum usque ad mortem crucis: & cùm irâ tentatis, recordare illum, qui DEUS erat, & omnium hominum justissimus, cùm se tamen videret, quasi latronem & illudi, & conspui, & flagellari, & opprobrijs omnibus affici, & cum latronibus de-

putari, nullum tamen unquam aut iræ, aut indignationis signum ostendit, sed patientissimè omnia ferens, omnibus mansuetissimè respondebat: & sic discurrendo per singula, invenies nullam esse passionem, quæ te Christo aliqua ex parte conformem non efficiat.

Quinta Regula. Quòd in nullis armis, nec in quoquam alio remedio humano confidas, sed in sola virtute JESU Christi, qui dixit: *Confidite, ego vici mundum.* & alibi: *Princeps hujus mundi ejicietur foras.* Quare & nos solâ ejus virtute confidamus, & mundum posse vincere & Diabolum superare. Et ideo debemus semper petere ejus auxilium per orationem, & intercessionem Sanctorum suorum.

Sexta Regula. Recordare, cùm unam vicisti tentationem; semper aliam esse expectandam; quia Diabolus semper circuit quærens quem devoret: quare oportet semper servire in timore, & dicere cum Propheta: *Super custodiam meam stabo.*

Septima Regula. Non solùm non vincaris à Diabolo, cùm te tentat; sed vincas ipsum: & hoc est, quando non solùm non peccas, sed ex ea re, unde te tentaverat, occasionem sumis alicujus boni: ut, si opus tuum bonum aliquod tibi offert, ut inde in vanam gloriam incidas, tu illud statim non opus tuum, sed ut beneficium DEI cogitans,

tans, humilias te, & judicas parum gratum te esse DEO pro beneficijs suis.

Octava Regula. Cum pugnas, pugnes quasi vincendo, deinde perpetuam pacem habiturus; quia fortè hoc tibi dabit DEUS ex sua gratia; Et Diabolus amplius non redibit confusus de tua victoria. Sed cum vicisti, geras te quasi mox pugnaturus, ut in pugna semper victoriæ, & in victoria semper sis memor pugnae.

Nona Regula. Ut quamvis te sentias undique bene munitum & paratum, semper tamen fugias occasiones peccandi; quia ut dicit Sapiens: *Qui amat periculum, peribit in illo.*

Decima Regula. Ut in tentationibus semper occurras in principio, & allidas parvulos Babylonis ad Petram; Petra autem erat Christus: quia serò medicina paratur.

Undecima Regula. Recordare, quòd licet in ipso conflictu tentationis ardua videatur pugna, tamen longè dulcius est vincere tentationem, quàm ire ad peccatum ad quod inclinat. Et in hoc multi decipiuntur: quia non comparant dulcedinem victoriæ, dulcedini peccati; sed comparant pugnam voluptati. & tamen homo, quàm millies expertus est, quid sit cedere tentationi, deberet semel saltem experiri, quid sit vincere tentationem.

Duodecima Regula. Propterea quod tentaris,

taris, nè credas te à DEO derelictum, aut DEO parum gratum esse, aut parum iustum & perfectum; memor sis, quod postquam Paulus vidit Divinam Essentiam, patiebatur tentationem carnis, quâ permittebat DEUS eum tentari, nè de superbia tentaretur: in quo etiam homo debet advertere, quòd Paulus, qui erat vas electionis & raptus usque ad tertium cœlum, tamen erat in periculo, nè de suis virtutibus superbi- ret, sicut ipse dicit de se: Nè magnitudo revelationum extollat me, datus est mihi stimulus carnis meæ, qui me colaphizet. Quare super omnes tentationes homo debet maximè se munire, contra tentationem superbiæ; quia radix omnium malorum superbia est: contra quod unicum remedium est, cogitare semper, quòd DEUS se humiliavit pro nobis usque ad Crucem, & mors nos vel invitos eò usque humiliabit, ut simus esca vermium.

CAPUT VII.

Reflexio Septima. Compendiosa Documenta ex triplici statu Naturæ, Legis & Gratiæ, quibus veluti Regulis ac luminibus, Homo Christianus dirigi methodicè potest.

§. I.

Cuilibet statui Dictamina quædam in-

indidit Creatrix Sapientia, ut eisdem in compendio, velut facibus ad ambulandum in tenebris, dirigatur. Et quia Christianus homo, de facto omni statui, qui triplex est, subordinatur, (nam observantiæ Naturæ, Præceptis Legis, & Evangelio subjacet) ideo expedit eorundem statuum dictaminibus ad methodicam instructionem dirigi.

Pro *Primo statu* indidit instinctum triplicem, quem tribus verbis Apost: expressit, quando ad corruptæ naturæ reparationem *Sobriè justè ac piè* vivendum esse suasit. hæc enim sunt faces Rationis, principia & ductus agendorum. *Sobriè* quidem respectu sui. *Sobriè* inquam ac moderatè quoad corpus, & corporis sensus. *Sobriè* quoad animum, ut sit animus moderatus in suo sensu, intra suos limites, non efferendo se supra id quod est, vel abijciendo infra id, quod pecuinum est. *Sobriè* ac moderatè in actionibus etiam externis, ut omnia tendant & proficisci videantur ex moderamine virtutis ac Rationis, non ex impetu affectus ac passionis. *Sobriè* in usu creaturarum moderato.

Iustè verò respectu proximi, tum quoad communitatem & politiam, bonum commune tantum præ oculis habendo; tum quoad omnes particulares personas, dando cuique suum; nè officiat affectus privatus communi bono & respectus humanus

intermiscetur. *Iuste*, non respiciend
quidquam nisi æquipondium bilancis, u
leve leve, grave grave judicetur; *iuste me
um* & non *tuum* concupiscatur.

Pie tandem respectu parentum, patriæ
Superiorum, Præpositorum, Præceptorum
ac Fautorum, sed maximè respectu DEI
circa quem duo æstimanda. *Primum* essen
tiale; ut voluntatem illius & amicitiam
ipsam Divinam excellentiam, vitæ tuæ &
omnibus creatis anteponas, nec metu ul
lius rei, nec amore vel affectu totius mun
di, abducaris ab illius observantia & vo
luntate; cum, quod suprâ dictum, in altio
ri ordine sit DEUS quàm omnes creaturæ
quæ nihil sunt & is solus EST. Creaturæ
námque, ut compertum habes, nihil ha
bent potentiæ, nihil bonitatis, nisi quan
tum DEUS communicat. Ita inquam in
supereminenti ordine DEUS collocari de
bet, ut, antequam minimo peccato seu
contrariâ voluntate offendatur, citiùs mil
le inferni sint tolerandi; citiùs omnes crea
turæ annihilandæ. *Alterum* quasi accesso
rium & accidentale, ad substantiam juvans,
pijssimè se cum omni reverentia gerere,
piaque opera exercere cum filiali obser
vantia in conspectu Divinæ Majestatis.

§. 2.

Secundum statum regulis magis particu
lari-

laribus, Legibus nimirum ac Præceptis declaravit; quibus observatis natura humana clariùs dirigitur, & faciliùs salvatur.

Atque hæc sunt certa Divinæ voluntatis indicia, certi ad salutem ductus, ut si quis ea observare negligat, æternæ pœnæ se reum reddat. Exinde prævaricatoribus mala & pœnæ æternæ, tantò magis ex merito infligendæ manent, quantò clariùs DEI voluntatem videntes, DEI præcipientis infinitam Excellentiam, inhonorant; inde Mors, Judicium, & Infernus.

§. 3.

Tertius status Gratia, in quo amantissimus nostri DEUS humanam naturam induit, exemplo suo & in se quoad modum vivendi, Ideam demonstravit, doctrinâque variâ facillimos ad salutem, & cognoscendum æstimandumque faciliùs DEUM, modos patefecit. Quæ sanctissimo exemplo egerit vel sermone docnerit, in sacris Evangeliorum libris compertum habemus: pletrâque autem ad has veluti classes reducî possunt. 1. Elegit vitam, mundo carni & sensui planè adversantem, eoque ipso exemplo suo docuit, talem esse tutissimam vitam; cum enim per illa mala principia rueret homo in sui & non DEI amorem, atque adeo consequenter in illa quæ fuerunt & sunt à DEO vetita; oppositè vivendo ma-

nifestavit ac instruxit, tendendum esse ad DEUM per moderatum usum creaturarum, & non obsequendo sibi ac sensibus, vel visibilibus mundi vanitatibus; sed per animum humilem, seipsum Divinæ voluntati subordinando, ac subjiciendo. Ad quod appositè Divus Gregoriùs, (a) reditum ad paradisi fortunam contrariâ viâ sic institui debere hisce insinuat: *Regio quippe nostra, inquit, Paradisus est; ad quam JESU cognito redire per viam, quâ venimus, prohibemur. A regione etenim nostra superbiendo, inobediendo, visibilia sequendo, cibum vetitum gustando, discessimus: sed ad eam necesse est, ut flendo, obediendo, visibilia contemnendo, atque appetitum carnis refrænando, redeamus. Demonstravit ergo DEUS-Homo factus, verbo & praxi, quæ sint impedimenta, securam viam eligere volenti; quæ salutis media, securè ad æterna tendenti; viam latam, seu laxam & in commoditates dissolutam, esse periculosam. Quidquid obest æternæ vitæ, licet sit sanguis, licet oculus & manus, Pater & Mater, hæc omnia generosè præcidendam esse, in quantum salutis obsunt: etiam divitias obesse multum, cum cupiditas ex ipsidem, ad mala inducens, ut plurimum oriatur, inque vanitates & voluptates fractus animus dissolvatur. Item non sequendâ esse*

(a) Homil. 10. in Evang.

esse propriam voluntatem, & amorem proprium; hæc enim eatenus à DEO avertunt, quatenus naturam inclinant in bonum corporis ac sensuum, in amorem visibillum, in amorem denique sui, non DEI; & consequenter ob præposterum usum creaturarum neglectumque DEUM, pœnam æternam lucrantur. His tollendis impedimentis, demonstravit Dux optimus & Magister vias varias compendiosas, illas præcipuè, quas nos Consilia Evangelica vocamus, votum inquam Paupertatis, Castitatis & Obedientiæ; quibus servatis, non amplius homo cœlum inquit, sed manducatur, atque navi securus (natantibus alijs per procellas in periculum) ad portum tutus vehitur. 2. Et quia hæc vita nobis, vi peccati originalis, pœnaliter est traducenda, ipse in se spontaneum innocentissimus Dominus exemplum tolerantia exhibuit, qualiter exemplo ipsius, vitam hanc in patientia, humilitate, alijsque modestiæ humanæ virtutibus, traducere debeamus. 3. Bona opera esse facienda, DEI amore docuit: opera misericordiæ corporalis & spiritualis, modum orandi, amorem inimicorum, delectum loci humilioris &c. 4. Sacramenta instituit, sive auxilia salutaria, & remedia efficacissima: quorum ope capaces reddamur ad jus æternæ hereditatis per *Baptismum*; robo-

remur in occurſu præliorum ſpiritualium, ſeu tentationum, adverſitatum & afflictionum in hac vita contra aëreas poteſtates, per *Confirmationem*; reviviſcamus fragilitate humanâ lapſi, per *Pœnitentiæ* remedium; nutriamur in animæ vita ſeu gratia, per *Eucharſtiam*: & reliqua Hierarchiæ Chriſtianæ inſervientia. tandem ut reliqua diſcamus, per doctrinam & autoritatem Eccleſiæ, cui aſſiſtentiam ſancti Spiritûs promiſit. modos ergo & media compendioſa demonſtravit; ſeque ſolum viam eſſe, non aliud quidpiam; ſe veritatem eſſe, cùm in reliquis vanitas ſit; ſe vitam ita declaravit, ut qui aliud ſenſit, quàm quòd JESUS DEUS. Homo fecit & docuit, anathema ſit, & æternum pereat.

§. 4.

Quod ſi adhuc magis compendioſam, viam, & lucidiorem facem, habere placeat, en tibi breviffimum dictamen, quod liberum in ſe continet, aperio. Sicut in motu locali: 1. Eſt terminus à quo, qui relinqui debet; 2. Medium; 3. Terminus ad quem. ita in via ſalutis & vita ſpirituali, relinque: 1. Terminum à quo, hoc eſt, *te ipſum*, tuam voluntatem, tuam ut ſic loquar egoitatem, & quidquid tui eſt, annihila: Atque hoc eſt quod dicitur: *Abnega te metipſum; vivo ego jam non ego &c.* 2.
Me-

Medium tuum sit JESUS, qui est exemplar, Idea & via, ut relinquendo & annihilando te, medium hoc, ad terminum arripias, vitam JESU præ oculis habendo, per imitationem vivendo sicut fecit & docuit. 3. Terminus ad quem, sit centrum tuum DEUS, quem unicum ita pro fine habeas, ut non alius sit finis tuus, nec intentio alia, nisi ut in omnibus feraris in solum DEUM. En compendium, quod profundius intra, & rulina; videbis lumen animæ saluberrimum.

CAPUT VIII.

Reflexio octava. Directio aliqua in diversis Dogmatis servanda, sive lumen quoddam, vi cujus, Fides Christiana Catholica, præ omnibus alijs Dogmatibus securissimè eligi & teneri potest.

§. I.

QUI non sequitur vitam JESU, nec viam, nec veritatem, nec vitam, habet: estque hoc ipso in errore, vanitate, ac morte. (a) Scimus, quoniam Filius DEI venit, & dedit nobis sensum, ut cognoscamus verum DEUM, & simus in vero Filio ejus. *Hic est verus DEUS & vita*

F 7

eter-

(a) 1. Joan, 5. v, 20.

æterna. (a) Quisquis confessus fuerit, quoniam JESUS est Filius DEI, DEUS in eo manet, & ipse in DEO. Vitam æternam dedit nobis DEUS: & hæc vita in Filio ejus est. Qui habet Filium, habet vitam: *Qui non habet Filium, vitam non habet.* (b) De Christianis res liquet, ut ex articulis Fidei, signis credibilitatis inducta Ratio & voluntas flexa firmissimum tenet. Licet autem ita rationes manifestè suadeant, ut non tantum Christianam, sed simul Catholicam debere Fidem esse, sit certissimum: variè tamen sensus hominum decipiuntur, ut in varias opiniones, Catholicâ relictâ fide, abeant & exerrent. Quod autem securissimè Catholica Fides sit amplectenda, vulgarem discursum habe.

§. 2.

Suppono I. Cognitionem humanam sive Intellectum non sufficere rebus supernaturalibus penetrandis: requiritur ergo Fides, ut visis rationalibus signis credibilitatis, homo loquenti DEO assentiatur per Fidem; tum quia non est per se sufficiens Intellectus ad ea, quæ sunt supra naturam, penetranda; tum quia id ratio viatoris statûs postulat, ut sibi fide, captivando intellectum & obsequendo articulis fidei, meritum

(a) I. Joan. 4. v. 15. (b) I. Joan. 5. v. 11. & 12.

ritum in cœlo pariat: ex actionibus enim pure naturalibus, nullum fit meritum, nisi in quantum fide vivâ, sive charitate investitâ eædem actiones informantur.

§. 3.

Suppono 2. Unicam Fidem posse ac debere, esse veram, sicut est unus verus DEUS omnia enim uniformiter ac proportionatè debent tendere ad unum DEUM, ut sibi Veritas uniformiter semper, & universaliter seu Catholicè, quod idem est, constet. Si enim vel in minimo sibi discrepet, jam non est Fides, nec veritas, nec unitas; sed opinio, & consequenter scissio, disunio, divisio, difformitas, Uni-Vero DEO repugnans. Ideo Catholici tanquam soli verè Fideles, sibi in omnibus universaliter, uniformiter constantes, justissimè reliquas opiniones ac sensus, *sectas, schismata, hæreses, proprias ac particulares capitosæ voluntatis electionès*) appellant præter unicam Fidem Catholicam, quæ sibi semper in Veritate ac unitate per totum Mundum à principio usque nunc & in finem constat, nec in minimo articulum Fidei mutat jam ab annis 1707. &c. reliquæ verò omnes sunt inconstantes, in sensu variæ, difformes, intra unam etiam Provinciam & Civitatem, intra pauculos annos diversæ.

§. 4.

Suppono 3. Sententiarum ac dogmatum varietatem in toto Mundo esse, vel respectu DEI, Divinarumque Personarum, vel respectu DEI - Hominis, vel de mysterijs alijs Fidei, ac Sacramentis, de actibus humanis respectu supernaturalium & æternorum, de medijs ad salutem æternam necessarijs aut conducentibus, &c. vel denique de præmio ac pœna humanorum actuum, &c. his suppositis, id in Reflexionem adduco:

§. 5.

Primò. Certum est, quòd illa Fides Rationali creaturæ sit amplectenda, quæ maximè congrua Rationi ex toto: licet enim, captivanda sit Ratio in obsequium Fidei, vocatur tamen *rationabile obsequium*. (a) Neque DEUS quidquam, ut Author naturæ talis, agit ad dirigendam creaturam Rationalem, nisi ut Movens secundum exigentiam illius, quod sic moveri potest; quod est rationabiliter movere ac moveri. Nunquid ergo Fides Catholica maximè congrua rationi dicenda erit? De ipso quæri, & ut probetur, non nemo dicet. Sodes; nunquid illud magis congruum Rationi, quod sibi (planè invariabile) semper constat; quod

(a) Rom. 12, v. 1.

tot doctissimorum calamo & sanguine sta-
 biliter; qui certè per tot sæcula eruditissi-
 mi, & in moribus cultissimi, etiam poten-
 tissimi Principes hujus sæculi, non darent
 emere vel dubiè suas vitas in periculum
 eternum, quas tamen in assertionem hujus
 infallibilis veritatis & hujus Fidei, omnes
 ad unicum parati fuerunt dare vel dede-
 runt per gravissima tormenta; vel si huma-
 nâ fragilitate, metu & dolore tormento-
 rum pauculi negaverint ad tempus, redu-
 ces tamen ad eandem Fidem, ingenti pœ-
 nitudine, novâque in crutiatus oblatione
 contestati fuerunt. De facto certè verus
 Catholicus, nè unicus invenietur, qui suam
 vitam non sit paratus fundere pro Fide sua,
 ejusdemque veritate. Quot ex adverso
 Acatholicos pro sua secta paratos mori, de-
 prehendes? Magis ergo illud rationi con-
 gruum, in quod taliter ac tot, universaliter
 suâ vitâ temporali & æterna conspirant.
 Inde bene concludit S. Hieronymus: (a)
*Visi verum esset Evangelium, nunquam san-
 guine defenderetur.*

§. 6.

Secundò. Nunquid & illud magis con-
 forme Rationi; Doctrinam Christi, cujus
 liàs sequelam Christiani fatentur quidem,
 sed non omnes sequuntur, ita universaliter
 in-

(a) Epist. 150. q. 11.

inveniri, ut Consilia Christi, intra sola Fidem Catholicam sincerè arripere reperia. Quis ex A catholicis vendit omnia & d pauperibus? Quis renunciat carni & sanguini? quis voto continentiae semet obstringit? quis obedientiae voto mancipat? Contra, hæc omnia observari vides inter Catholicos, ubi milliones inveniuntur, qui relictis Regnis, & Principatibus in utroque sexu, senes & juvenuli, contemptis gradibus possessionibus, divitijs ac delicijs, posthabitis Matrum & amicorum lacrymis consilijs hisce salutaribus obtemperant. Nunquid ea doctrina Christi arripitur a alijs, quàm à veris Catholicis, ut se odii habeant & crucem amplectantur; ut mortificent membra; ut oculos & sensus castigent, ut arctam viam non latam vivant. Videbis potius multos deflexisse ad A catholicismum, ut cuticulæ suæ liberius servirent; neque alios à Catholica Fide descivisse ad sectas alias, quàm criminosos, conscientiae cauterio sauciatos, in carnem & temporalia ex desperatione, volutos. Quando non semel quosdam vehementer lascivos ex mundanis comperi, eosdem ad hæresim proclives fuisse, juxta illorum passionem, apprehendi.

§. 7.

Tertio. Nunquid illa Fides juxta Rationem

a solamem magis operatur, quæ moderato usu
 perias creaturarum utitur, totaque se cælo & cœ-
 a & dælestibus rebus applicat, tota in operatione
 & lamiorum operum, æternitati servientium,
 obstrinversatur? An illud Rationabile à parte Aca-
 at? Conholicorum, qui se totos terrenis dedunt,
 r Cathoqui solâ fide absque operibus æternam vi-
 qui ream sibi pollicentur; cum Dux ipse ad vi-
 utroquam Christus, non aliter ingredi voluerit,
 is granatque adeo verbo pariter docuerit, viam
 delicijsad cælum, esse per opera misericordiæ,
 acrymiser jejunia & orationem, inimicorum di-
 operanti-ctionem, divitiarum contemptum, suæ
 pitur a-oluntatis abnegationem, orationem pro
 se odialumniantibus & persequentibus, & si-
 ut mor-ilia mille opera in Evangelio novoque
 s castiTestamento à Christo & Apostolis com-
 vivantendata?

§. 8.

Quartò. Fides Catholica ex eo etiam ca-
 pite magis juxta Rationem videtur, quia
 magis præ omnibus Societati humanæ ser-
 vit, eandemque conservat. quantæ infideli-
 tates in sectis juxta seriem historiarum?
 quot rebelliones, bella, scædisfragia? hinc
 ad conservandos in fide subjectionis popu-
 los, nil melius crede, quam Fidem Catho-
 licam, cujus principia in natura fundata,
 cæloque potiundo subordinata, injustitias,
 atrocinia, luxurias, & omne quod huma-
 næ

næ societati est difforme, prohibent ac d
testantur.

Quintò. Plura scelera quantumvis pa
lientur, sunt inter A catholicos; cùm Sacra
mento Pœnitentiæ non utantur, quod
propositi, doloris, & gratiæ Sacrament
lis Catholicos à peccatis avellit. Quid
jam veniam ad signa plura credibilitati
De veritate Catholicæ Fidei, jurabunt il
qui se nullo medio humano à remorsu con
scientiæ liberant, nisi per manifestatione
in Tribunali pœnitentiæ, in quo, post gra
vissima peccata, ad inexplicabilem reper
te malaciam cordis veniunt, & gravissim
montes difficultatum cordi prius inhæren
tium, subitò ad solatium complanant: qu
que se reos inferni pœnis antè devovebant
hi jam in spem cœli assequendi eriguntur
adeo, ut non aliud expectent.

§. 9.

Deinde, quid Acatholicum, quid hære
ticum facit? Juxta ipsam Nominis ety
mologiam, opinio propria & electio ser
iûs ac sententiæ, juxta propriam volunta
tem, sive, *opinio juxta propriam electio
nem*: Atqui hoc ipsum est contra ratio
nem, sequi in rebus difficilibus ac myste
riosis proprium judicium (vel hominum
criminibus publicis obnoxiorum) & non
universalem Ecclesiæ sententiam; illudque Ca
pu

ut, quod Christus vice suæ constituit, tanquam Vicarium & decisorem rerum controversarum, tanquam potestatem legitimam, successione continuâ ab ipso Petro, que ad nostra tempora deductam rejice-
 ? Qui quidem Vicarius Christi, non solo simpliciter sensu quilibet definit, sed quod Fidei universalitati, & puritati, quod Evangelicæ scriptæ ac traditæ doctrinæ, nec non SS. Patrum sensui, sit conforme. Accedit & illud, ferè omnes sui sensûs sectaces & hæresum Autores, vitijs gravibus & noxios fuisse, neque cum bona fama ex humana viventium Societate, decessisse.

§. IO.

Illud Denique maximè contra Rationem & parte omnium Sectarum (præter unam Fidem Catholicam) deducitur: quòd præterquam, quod nulla sit Secta vel doctrina, Lutherana, Calvinistica, & qualisunque demum; quæ sit *una, sancta, Catholica & Apostolica Ecclesia, miraculis confirmata*, si solam & unicam Ecclesiam Romanam in doctrina & sensu unversaliter univalem excipias) quòd inquam nulla sit Secta, nullum dogma diversum à Catholica, in quo & ex quo non deducantur manifesta contradictoria; quod ingeniosus Catholicus facillimè demonstrabit. Quod si hæreticus seu A catholicus negat,

Ca-

Catholicus probabit ad rei veritatem in
fallibilem, adeo ut non possit non convinci.
A catholicus, licet pertinax suo sensui in
hæreat: negabit ergo *pertinax*, & agnosce
re convictus adigetur.

PARS QUINTA.

Particula bonæ Diei & Reli
quæ cogitationum.

AD succidendâ unam è duodecim
horam te Christiane Lector invitavi
octo supra scriptis *Reflexionibus*. paradig
ma quoddam fuit plurium à te formandâ
rum Reflexionum, quas Scriptura sacra
SS. Patres & Libelli piè succosi abund
subministrabunt. Nunquid adhuc *part.*
culam boni dom, (a) sive ut aliqui legunt
bonæ diei, si quod absit, te negotia sibi ra
pian, præteribis, & languentem animam
hac, quam suggero, escâ, nutrire negliges
Pace ac patientiâ tuâ tibi adhuc sugger
pia quædam spiritûs fomenta, ut ubi par
ticulam à labore vacuum nactus fueris, ear
ipsam DEO & animæ tuæ consecrare n
intermittas.

Habes intra hebdomadam destinatas re
laxando corpori ferias; habes intra dien
horas reparandis cibo viribus ordinatas

hab

(a) Eccli, 14. v. 14.

habe simul particulam diei, quâ languen-
 em è laboribus mundi, animum refocil-
 es. Molesta iterum me oggerere verius,
 quàm suggerere, mussitabis: sed, mihi cre-
 de, salutaria; atque illa ob exilitatem adeo
 evia, ut micæ & reliquias temporis voca-
 re possim. Non negabis, te subinde domo
 ad Ecclesiam prodire, hunc vel illum locum
 ad emetiri: quin ergo brevissimè mentem
 colligis, & sensum unum vel alterum, hu-
 jus vel illius *Veritatis*, dicti & sententiæ,
 quam suggerimus, revolvis? Quot fulmi-
 eos è cœlo radios ad salutem experiere?
 Quin inquam unicùm subinde sensum, què
 propono, ruminas, aut plures tibi juxta
 cœli lumen in privatum Libellum conjicis?
 Crede mihi, quia similes *Reliquiæ cogitatio-
 num, diem festum agent tibi* (a) Jam qui-
 em ob molestias, quæ assueto ad res mun-
 di Affectui subnascuntur, laborem senties:
 sed superatis hisce laboribus, festum ages
 æternum, quod tibi præmiorum sæcun-
 dissimæ Reliquiæ, conciliabunt. Et cum
 tibi sermones longos (forte injucundos)
 non suppeditem, unam saltem aliquando
 sententiam paucarum linearum in cor in-
 tum admittere, non gravaberis. Reli-
 quias cogitationum voco, penè cum rubo-
 re meo! cum alioquin primarium opus ti-
 bi deberet esse. Sed hoc nomine uti volo,
 nè

(a) Psalm, 75.

nè terrefaciam; & hoc minutum, DEI & salutis tuæ amore arripiendum, vel ha arte persuadeam.

Particula bonæ Diei. I.

Quis sensus circa DEUM
formandus?

Dominus meus & DEUS meus! in his duobus verbis, sæpiùs animo iterandis, ex doctrina Tertulliani, (a) Plenitudo est Divinitatis ipsius, exhibens DEUM perfectum, Patrem & Dominum: Patrem clementiâ, Dominum disciplinâ. Patrem potestate blandâ, Dominum severâ. Patrem ergo, diligendus piè, Dominus timendus necessariè: diligendus, quia malit misericordiam, quàm sacrificium; & timendus quia nolit peccatum. Diligendus, quia malit pœnitentiam peccatoris quàm mortem; & timendus, quia nolit peccatores sui jam non pœnitentes. Ideo lex utrumque definit: Diliges DEUM, & timebis DEUM; aliud obsecutori proposuit, aliud exorbitatori.

Neutrum à DEO separa, ut securè procedas in prosperis & adversis: in adversis DEI, & in prosperis Domini, recordare. melius tamen feceris, si utriusque semper memora fueris.

(a) L. I. contra Marcion.

ueris, (a) quia: Omnipotentis DEI Misericordia illius obliviscitur, qui omnipotentis Justitiæ fuerit oblitus: quia misericordem DEUM invenire non poterit, qui eum iustum non timet.

Particula II.

Quis sensus de Christo habendus?

Reciprocè me habere conabor, ut totus illi vivam & agam, qui totus mihi vixit, & in gratiam mei mortuus est. (b) Pro omnibus mortuus est Christus: ut & qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei, qui pro se mortuus est. Ita Paulus ad Corinthios: Quid ad hæc Bernardus? (c) Christus inquit, hoc solo certè non immeritò vitam sibi vendicat nostram, quod pro ea præbuit suam. Nemo igitur sibi vivat, sed ei, qui pro se mortuus est. Cui enim iustius vivam, quàm mihi, qui si non moreretur, ego non viverem? qui commodius, quàm promittenti vitam æternam? cui magis ex necessitate, quàm a flammis æternas comminanti? sed servio voluntariè, quia charitas libertatem donat: serviam ex charitate illa, quæ timorem expellit, labores non sentit, meritum

G

non

(a) S. Gregor. in Monal., (b) 2. Cor. 5. 15, (c) Epist. 143.

non intuetur, præmium non requirit, tamen plus omnibus urget. *Ad amandum intellege, ac laborandum Christi solius amo ac imitatione, ut nec præmio, nec pœnâ mear.*

Particula III.

De Venerabili Sacramento.

TRia in Sacramanto Altaris attendere debes, *inquit Bernardus, C* Speciem Panis, Veritatem Carnis, Virtutem Gratia spiritualis. Usque ad speciem panis, sensus pertingit exterior. ad veritatem carnis, fides interior. ad virtutem gratia spiritualis charitas superior. Quod sub specie illa credimus, verum corpus est, & verus Christi sanguis, quod pependit in Cruce, qui fluxit de latere. Comestio Sacramentalis, quantum ad visibilem speciem & quantum ad Corporis Christi veritatem convenit bonis & malis communiter. Sed est alia comestio bonorum solummodo quam per DEI gratiam & per fidem ex dilectione operantem, vitæ meritum efficit & affectus mentium in cordibus percipientium vel ministrantium, intercedente spiritali & subtiliori quadam unione Capiti & membrorum. *Hæc in ordine ad scientiam.*

(a) Fer. 2. Pasch. serm. de Excell. Sacram.

am, quid ad fructum? Hoc facite, sumptione
 ne & Sacrificio, in meam commemoratio-
 nem, in memoriam amoris mei erga genus
 humanum excessivi. in memoriam Passionis
 & litri præcedentis, & precij adhuc perma-
 nentis, in memoriam unionis mutue, DE-
 UM, inter, & hominem, inter vos & pro-
 cimos vestros. O summè pia, inquit idem
 Bernardus, (a) & verè suavissimè memoria, an-
 nuntiare mortem Domini donec veniat!
 Mors Christi, opus sine exemplo; humili-
 tas sine modo; donum sine precio; & gra-
 tia sine merito. Hanc propter nos subire
 voluit, quia peccata nostra super lignum
 sustinuit in Cruce sua, scilicet pœnam pec-
 catorum, cujus livore sanati sumus. Quid
 facis Homo indigne? quid facis Homo in-
 grate? ADORA devotius & RECOLE fre-
 quentiùs in Sacramento altaris salutem
 mundi pro te passam, vitam pro te mortu-
 um, fortitudinem infirmatam. Si mem-
 rum Christi es, compatere capiti tuo. Si
 mater Christi es, commorere fratri tuo. . . .
 eterùm ut ampiùs incalescas in amorem
 Redemptoris, voluit Christus, ut jugi-
 ter coleretur per mysterium, qui semel of-
 rebatur in precium; & illa PERENNIS
 ICTIMA viveret in memoria, & præsens
 let semper in gratia.

Particula IV.

Qualis memoria Beatissimæ
DEI Matris habenda ?

PER imitationem & invocationem, de h
plenipraxis Libri, quoad imitationem
disce ab Angelo Brigittæ. (a) Nihil volebat
nisi DEUM, nihil desiderabat nisi DEUM.
verba & affectiones ejus, fuerunt ardente
interius Divinâ intelligentiâ, & exteriori
splendentes, dispositione laudabili motu
tuum ejus corporalium, & concordant
pulcherrimâ ejus virtutum. Omnis inter
tio & operatio ejus flectebatur ad voluntate
tem DEI. Constantia conscientie ejus, &
fidei, nunquam tepuit, nec in tribulatio
ne potuit vitari. Particularia magis de se
ipsa fatebatur alio loco, quæ humano & vul
gi communis stylo accommodata pro imitati
ne accipe: (b) Ego à principio, cum audire
rem & intelligerem DEUM esse, semper
solicita fui & timorata de salute & obse
vantia mea. Cum autem audissem plenius
ipsum DEUM esse Creatorem meum, & Ju
dicem de omnibus actibus meis, intimè d
lexi eum, & omni horâ timui, & cogita
vi, nè eum verbo vel facto offenderem: &
proposui firmiter in animo meo, nihil, nisi
ipsu

(a) L. 5. Revel. Interrog. 9, Revel. 4.

(b) Ibid, Revel, l. 1. c. 19.

ipsum diligere, & amara mihi erant mundana vehementer. *Præter DEI amorem sanctumque timorem, appropriavit sibi humilitatem, ut ob illam quasi solam à DEO respiceretur. Sic B. Mechtildi revelatum:*
 (a) Prima virtus, in qua Virgo nata & infans se singulariter excercuit, fuit Humilitas, quia ita modeste de se sentiebat, ut cum tot gratias haberet, nulli creaturæ se præstulerit.

Particula V.

Quæ instructio è Sanctis accipienda?

Sic in se Bernardus ingrediebatur, sic Sancti vitam in se reflectebat: (b) Homo ille, similis nobis fuit, passibilis, ex eodem luto formatus, ex quo & nos. Quid ergo est, quod non solum difficile, sed & impossibile credimus, ut faciamus opera quæ fecit, ut sequamur vestigia ejus? Confundamur fratres, & contremiscamus ad vocem istam, si fortè hæc confusio adducat nobis gloriam, si fortè generet gratiam nobis timor iste. Homines isti fuerunt, qui præcesserunt nos qui tam mirabiliter processerunt per vias vitæ, ut vix eos homines

G 3

fuisse

(a) Lib. 1, (b) Serm. in vigil. SS. Petri & Paul.

fuisse credamus. Sic ergo in Sanctorum festiuitatibus & gaudere & confundi debemus, gaudere, quia Patronos præmisimus confundi, quia eos imitari non possumus *quanquam nec volumus*. Imitari non pigeat, quod celebrare delectat, *monet S. August. (a) & S. Chrysof. (b)* Quem delectat alicujus Sancti meritum, delectare debet par circa cultum DEI, obsequium.

Particula VI.

De Angelo Custode.

Cum tibi ab instanti creatæ Animæ tuæ sit à DEO datus Angelus in Custodem, qui te custodiet usque ad ultimum vitæ habitum & præsentiam retributionis coram Christi Tribunali: meritò intimè omnia tua conferre potes, cum hoc fidelissimo *Aspate spiritali*. Quî verò te gerere debeas respectu ejusdem, sic Bernardus instruit: (c) Quantum tibi debet hoc verbum inferre reverentiam, afferre devotionem, conferre fiduciam! Reverentiam pro præsentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro custodia; Cautè ambula, ut videlicet, cui adsunt Angeli sicut eis mandatum est, in omnibus vijs tuis. In quovis diversorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam ha-

(a) Serm. 47. de Sanctis. (b) Serm. de Martyr. (c) Serm. in Psalm. Qui habitat.

abe. Tu ne audeas illo præsentem, quod vi-
 lente me non auderes? An præsentem esse
 dubitas, quem non vides? Quid si audi-
 es? Quid si tangeres? Quid si olfaceres?
 vide, quia non solo visu, rerum præsentia
 comprobatur. Itaque diligamus Angelos,
 tanquam futuros aliquando coheredes no-
 stros, interim verò Actores & Tutores à
 patre positos, & præpositos nobis. Quid
 ab tantis Custodibus timeamus? Nec su-
 erari, nec seduci, minùs autem seduce-
 re possunt, qui custodiunt nos in omnibus
 ijs nostris. Fideles sunt, prudentes sunt,
 potentes sunt; quid trepidamus? Tan-
 tum sequamur eos, adhæreamus eis, & in
 protectione DEI cœli commoremur.
 quoties ergo gravissima cernitur urgere
 tentatio, & tribulatio vehemens immine-
 re, invoca Custodem tuum, Ductorem tu-
 um, Adjutorem tuum in opportunitatibus,
 in tribulatione: inclama eum & dic: Do-
 mine salva nos perimus!

Particula VII.

De Fidelibus Defunctis adju-
 vandis, & profectu ex eorum
 statu accipiendo.

DUplex cogitatio formanda. Quoad ani-
 mas ut juventur; quoad nos ut flam-

mas illas evadamus. Pæna purgatorij minima pœnæ ac damni, excedit maximam pœnam hujus vitæ, inquit S. Thomas. (a) *Auxilium his Animabus impensum, Christi est gratissimum. Narrat Dionysius Carthusianus, quòd S. Gertrudi omnia opera sua satisfactoria pro Animabus in Purgatorio sublevandis, offerenti Christus dixerit: U intelligas, quàm grata mihi fuerit charitativa, quâ erga animas usa es, remitto jam nunc omnes pœnas, quæ tibi essent subeundæ. Et qui pro uno sponendi centuplum, liberalitatem meam modò ostendam, tuamque gloriam cumulabo. Quibus autem medijs juvandæ Animæ? Pompæ funeris, ait S. August. (b) agmina exequiarum, sumptuosa diligentia sepulturæ, monumentorum opulenta constructio: vivorum sunt qualiacunque solatia, non adjutoria mortuorum. Orationibus verò Sanctæ Ecclesiæ, & Sacrificio salutari, & Eleemosynis, quæ pro eorum spiritibus erogantur, non est dubitandum mortuos adjuvari, ut cum ijs misericordiùs agatur à Domino, quàm eorum peccata meruerunt.*

Hæc quoad Animas, pro quibus magis acceptantur Suffragia à DEO, cum non possint sibi auxiliari, quàm pro vivis qui sibi
pos-

(a) In 4. Distinct. 21. q. 1. (b) Serm. 32. de verb. Apost.

possant. (a) Quoad nos superstites hoc observa: 1. Qui tardi & negligentes, & durè ad succurrendum Defunctis: sciant, quoniam quâ mensurâ metientur, ijs quoque remetietur ait Dionysius Carthusianus. (b) 2. Quidquid nunc parvi pendimus palpando tegimus, dissimulando negligimus, Heu! quanto illic cruciatu vindex flamma consumet! (c) Et ideo monet Augustinus, (d) continuis orationibus & frequentibus jejunijs, & largioribus eleemosynis, & præcipuè per indulgentiam eorum, qui in nos peccant, assiduè redimantur peccata nostra. Quidquid enim de istis peccatis redemptum non fuerit, illo igne purgandum erit.

Particula VIII.

De Fide.

Fides, alia est viva ex operibus & per gratiam vivificata: alia Mortua sine gratia & operibus. Est substantia & fundamentum Christianæ vitæ sperandarumq; rerum eternarum. Super hoc fundamento inniuntur spes omnes nostræ, quas soli habemus, qui hujus gratia præ Judæis, Gentilibus, &

G 5

Aca-

(a) S. Thom. in supplem. 3. p. q. 71. ar. 2. ad 2. (b) De judi. animar. ar. ult. (c) Bern. Serm. de sex. Tribulat. (d) S. August. Serm. 42, de Sanct.

A catholicis participes sumus. Sed viva Fides, ut dictum, requiritur. Ex defectu fundamenti hujus, terrenis inhaeremus, & aeterna non magni facimus, imò juxta S. Bernardum in omne genus vitiorum prolabimur. Sic ille in vita Mystica. (a) Si autem diligentius consideremus, cuncta penè vitia, ex incredulitatis vitio inveniēmus oriri. Quis enim vanam Mundi gloriam quæret, si perfectè crederet, aliam esse futuram in cœlis immarcescibilem, quam oculus non vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis ascenderunt quæ humilibus conservantur? Putasne huic gloriæ mundanæ tam incertæ, quàm transitoriæ animum inclinaret? nequaquam. Sed quòd tales asserunt se DEO credere, provenit ex quadam consuetudine, quia totum penè mundum tali vident, & audiunt fide teneri. Quod si infidelium numerus excresceret, & nomen Christi non possent sine pœna, vel sine timore confiteri, citius audires, quod corde gerunt; & lingua pro palare eum, quem factis denegare non timent. Simile est de Avaris; qui cœlestes non curant divitias; & de Invidis qui charitatis laudem & præmium non attendunt; & de Iracundis, qui in patientia animas suas non possident; & de Acediosis, qui pro æterno commodo labores subire refugiunt

(a) Cap. 45.

giunt temporales ; & Luxuriosis , qui cœlestibus voluptatibus mentis oculum non intendunt : & de Gulosis , qui panem illum delicatissimum Angelorum suis epulis terrenis postponunt : quia si ea quæ futura promittuntur verè crederent , nequaquam terrenis tam ardentè inhiarent ,

Particula IX.

De Spe.

Suppositâ fide vivâ , patimur & sustinemus longanimiter adversa ; terrena contemnimus velut misera , vilia , transitoria , sola aestimamus æterna solâque neglectis presentibus , futura desideramus , & ex DEI misericordia Christi que meritis adjunctâ vitâ inculpatâ speramus . Quia tamen timor iudicis Christi nos non nihil sollicitos reddit , in Ambrosij sensum de Christo , qui Christianos & bonos Catholicos animos , sic erigit & confirmat : (a) Considera quem Judicem habeas , nempe Christo dedit Pater omne iudicium . Poterit te ergo ille damnare , quem redemit à morte , pro quo se obtulit , cuius vitam suæ mortis mercedem esse cognoscis ? Nonne dicet : Quæ utilitas in sanguine meo , si damno quem ipse salvavi ? Deinde , consideras Judicem , non consideras Advocatum . Potest iste sæviorem fer-

(a) L. I. de Jacob. c. 6.

re sententiam, qui interpellare non desinit, ut Paternæ reconciliationis in nos conferatur gratia? *En & Paulum.* (a) Si enim cùm inimici essemus, reconciliati sumus DEO per mortem Filij eius: Multò magis reconciliati, salvi erimus in vita ipsius. *Et illud Bernardi amabile, quod supra modum spem auget Christiano.* *Ait ille peccata totius mundi, si appendantur cum Passione Christi, esse sicut momentum stateræ; minimum scilicet quod ponderare potest, hoc est, quasi nihil respectu ponderis meritorum & Passionis Christi.* Si omnium gentium peccata, sicut momentum stateræ? quid tua unius ad respectum totius orbis? *Audi verba Bernardi:* (b) Crux facta est statera corporis Christi, quod est Ecclesia. Cùm enim ipse crucifigeretur, appensa sunt cum ipso peccata quæ commisimus, calamitas quam incurrimus. Ipse erat innocens, impollutus, segregatus à peccatoribus, & excelsior cœlis conversatio ejus, non enim peccatum fecit, nec inventus est dolus in ore ejus. Et quoniam talis ac tantus, tam indigna dignatus est in cruce pati, præponderare cœpit calamitas & crimina levigari. Cùm adhuc tamen in cruce erectus staret, vacillare videbatur statera, nec plenè cognoscebatur qua cadere deberet, cùm inclinato capite emisit spiritum: ut calamitas

(a) Rom. 5. (b) Serm. fer. 2. Pasch.

mitas præponderando caderet, & quasi arena maris gravior appareret. Gentes quasi momentum stateræ reputatæ sunt. Nam in statera ceciderunt: quia partes aduersæ damnationis nostræ chirographum amiserunt. *Nota: si omnes gentes quasi momentum stateræ: quantula pars tu es momenti hujus? spera ergo plus infinitis de misericordia Divina, quam terrearis à miseria tua.*

Particula X.

De Charitate.

HÆ tres Theologicæ Virtutes, compendium faciunt Theologiæ, vitæque Christianæ. *Homo fide, spe & Charitate subnixus, eâque inconcussè retinens, non indiget scripturis, nisi ad alios instruendos; atque multi per hæc tria etiam in solitudine, sine codicibus vivunt, ait S. August:* (a) Ab usu ergo rationis, usque ad ultimum halitum vitæ, hi actus frequentandi, cum in illis tota humana felicitas, compendium tam scientiæ Christianæ, quam reliquarum devotionum & actuum consistat,

His neglectis, negligitur cura salutis æternæ. sine Charitate non potes bene mori. Vides igitur, ut diebus singulis hi actus

G 7

fre-

(a) L. de doctrina Christina, c. 39.

frequentandi, è quibus salus nostra dependet! Charitas tamen præcipuè iteranda & exercenda, quæ altissima est, quæ soli DEO vivit, nec infernum curat, quia foras mittit timorem, nihil scit, nisi DEUM, nihil intendit, cogitat, vult, nisi DEUM, quem solum æstimat, quo solo satiatur, cetera nihil curat. Dicit cum Bernardo: (a) *nihil aliud volo, nihil aliud quæro, nihil aliud desidero, nihil aliud cupio, nisi te videre Dominum & DEUM meum. Tu mihi testis es Veritas, quia confido in misericordia tua, quia adhuc te videbit anima mea: & satior de te, & à te, & in te, & per te, non meritis meis, sed miserationibus tuis magnis & multis.* Charitas in DEUM est semper mobilis, extra creaturas omnes seipsam in solum DEUM movens, modus ipsius motûs, secundum ultimum & summum, quod potest, semper migrans è tempore in æternitatem, mundoque vale in momenta dicens, nihil bonum vel pulchrum æstimat nisi æternum, imò, nisi DEUM, nunquam in multa, sed semper in unum collineat. Nihil vult suum, sed solius DEI. Iter gloriæ Divinæ semper graditur, & si confecit unam levcam vel mille, in hoc itinere, sine fine anhelat, ut sine fine gradiatur, & ut ex desiderio suo, processus Divinæ gloriæ, sine fine crescat. Omne illi

(a) De verbis Domini in ult. cœna Serm. 6.

nihil, quod DEUS non est, nec aspicere, aliud dignatur, quod DEUS non est. Neque puncto unico vult à centro DEO abesse. Ne ipsam annihilat, corpus, vires, famam & animam, tantum ut DEUS sit, cui soli (mortua omnibus) vivere decrevit. Quamvis vivit, Crucifixum pariter in anima culpit & pingit. Omnem substantiam totius universi, atque adeo & seipsam prorsus annihilat, ut nihil in rerum natura supersit, nisi DEUS. Si quid videt in creaturis, quod DEUS vel DEI non sit, hoc ipsum in DEUM adducere, ac transformare satagit, operando magna, multa, & diu amat & aliud novit nihil. Si quid contra DEUM videt, tota in odio est. quia DEO displicere videt, cui se omnibus actibus & dispositionibus conformat. Odit DEUS, odit Charitas. amat DEUS. amat & Charitas, nec aliud vult esse, quam unum cum DEO. Interim etiam dum extra patriam vivit. *Omnia credit* quæ revelantur à DEO. *Omnia sperat* quæ promittuntur à DEO. *Omnia sustinet*, multâ cum longanimitate expectando promissa à DEO. Iterat sibi magister illud Augustini : (a) *Ille tenet, & quod latet, & quod patet in Divinis sermonibus, qui charitatem tenet in moribus.*

Par-

(a) Serm. de laud. charit.

Particula XI.

De dilectione Proximi.

HOc mandatum habemus à DEO, (a) ut qui diligit DEUM, diligat & fratrem suum. alioquin: Si quis dixerit quoniam diligo DEUM, fratrem suum oderit, mendax est. *Modum ostendit i. S. Bernardus,* (b) Sic diligendus est proximus, ut in illo semper diligatur DEUS. Si sic diligis proximum: complesti mandatum: Sic enim debet diligi proximus, ut amoris causa sit semper DEUS, non autem proximus, si enim tantum propter se diligitur, jam non est charitas. In hoc cognoscuntur filij lucis à filiis tenebrarum: Discipuli Christi à discipulis Diaboli, si gremium charitatis invicem & ad omnes extendunt. Extra sinum amoris, nullum valet relinquere charitas. Neque facit discretionem honoris & vilitatis, quia non dignitatem considerat in proximo, sed ministerium à DEO datum, *inquit Autor Operis imperfecti.* (c) Honor oculi videtur, quia illuminat corpus; sed ipse honor illuminandi, non est ei honor, sed ministerium ejus, & pedum humilitas esse videtur, quia bajulant corpus; sed ipsa humilitas bajulationis

(a) i. Joan. 4. (b) De verbis Dom. in ult. coena. Serm. 5. (c) In Matth. hom. 35.

nīs non est eorum contemptio: sed ministerium eorum. *Non contemnit denique plebejum, quia nobilis est;* (a) non despicit servum, quia potens est, quia nec nobilior, nec potentior, nec ditior est Christo, qui pro te illa, quæ tu despicias, elegit. 2. *S. Gregor. (b) diligendum esse suadet per tolerantiam longanimitatem.* Quantum lata mens fuerit per amorem, tantum erit & patiens per longanimitatem. Nam quantum quisque portat proximum, quantum amat. Si enim amas, portas; si desistis amare, desistis tolerare. Quem enim minùs diligimus, minùs etiam toleramus. Quia irruente fastidio, citiùs facta proximi adducuntur in gravedinem ponderis, quæ nobis levat penna charitatis. 3. *Diligitur operibus misericordiæ corporalis & spiritualis.* Quia charitas, otiosa esse non potest, ait Bernardus, (c) ubicunque est; & operibus ostendit. Qui habuerit substantiam hujus mundi & viderit fratrem suum necessitatem patientem, & clauferit viscera sua ab eo (d) (vide quàm nostra viscera patere debeant!) quomodo charitas DEI manet in eo? *Diligitur inquam facultate vel in ejus defectu, voluntate.* Multò magis miserendum est miseris à via rectæ

(a) S. Ambros. in Psalm. 118. (b) Homil. 5. super Ezechiel. l. 2. (c) In vita mystica. p. 32. (d) 1. Joan. 3.

rectæ fidei, vel operum fidei exorbitantibus, & in peccatorum sorde jacentibus, sive ipsi sua peccata agnoscant, sive non, & frangendus est eis, id est, orationibus & lacrymis nostris ad misericordiam inclinandus ille Panis cœlestis Angelorum dulcis JESUS.

Hæc denique officia erga proximum servanda esse suadet S. Basilus. (a) Vide, nè in sermone arrogantiam usurpes Sophisticam, neque dictionem ostentes superbam ac gravem; sed in omnibus splendori ac magnificentiæ detrahas: Comis erga amicum; mansuetus erga domesticum; patiens erga temerarios; humanus erga humiles; patronus afflictis; invisens in dolore constitutos; denique neminem contemnens; suavis in appellatione, alacer in responsione, dexter & officiosus universis, neque; tua ipsius celebrans encomia, neque alios, qui hoc faciunt, subornans, neque inhonestam de proximo famam admittens, & virtutes tuas ac prærogativas quantum fieri potest, obtegens.

Particula XII.

De Zelo animarum & præstantia illius.

Illuare animas avertendo à malo, & indu-

(a) Orat. de humilit.

lucendo in bonum, verbo & exemplo, opus est Divinum, propter quod DEUS est factus Homo. Non est homo, Pater præsertim familias, qui non ingentia lucra suæ animæ, aliarumque animarum referre possit, fac tibi pro tuo statu Indiculum, quos & quomodo convertere a malo, & inducere in bonum possis. Ut verò provoceris ad id agendum, en Motiva. 1. Christus apparuit S. Brigittæ & dixit: (a) Laborate viriliter, & ferte ovibus indigentibus auxilium. Ego juro in Humanitate mea, quæ est in Patre, & Pater in me, & per DEitatem, quæ est in spiritu meo, & spiritus, in ea . . . quod quicumque laboraverint, & portaverint oneres mecum, occurram eis in media via ad accurrendum, & dabo eis stipendium preciosissimum, id est, me ipsum, in gaudium sempiternum. *Ad quod S. Chrysost:*
 (b) Si quis voluerit Christo commendatus esse, curam habeat ovium illius, publicam uærat utilitatem, fratrum suorum salutem respiciat. Nullum enim officium hoc, EO chatius est.

Antequam autem ad alia Motiva devolaris, hanc Doctrinam in directionem accipere. Consideratur, ait S. Thomas (c) fraternæ dilectionis perfectio, ex affectu; quantum enim majora bona proximis impendimus,

(a) Revel. I. c. 59. (b) Orat. de B. Phylagono. (c) Opusc. 18. c. 14.

mus, tantò perfectior dilectio videtur. Sunt autem circa hoc, *tres gradus* considerandi. *Sunt enim quidam*, qui proximis obsequuntur in corporalibus bonis, putà, qui vestiunt nudos, pascunt famelicos, & infirmis ministrant, & alia hujusmodi faciunt, quæ sibi Dominus reputat exhiberi, *sunt autem alij*, qui spiritualia bona largiuntur, quæ tamen non excedunt conditionem humanam, sicut qui docet ignorantem, consulit dubitanti, & revocat errantem &c. *Sunt autem alij*, qui spiritualia bona, & divina supra naturam & rationem existentia proximis largiuntur; scilicet, doctrinam Divinorum, manuductionem ad DEUM, & spirituales Sacramentorum communicationem &c. Hujusmodi autem bonorum collatio ad singularem quandam perfectionem pertinet fraternæ dilectionis, quia per hæc bona, homo ultimo fini conjungitur, in quo summa hominis perfectio consistit. Additur autem ad hanc perfectionem, si hujusmodi spiritualia bona non uni tantum vel duobus, sed toti multitudi ni exhibeantur, quia etiam secundum Philosophos, bonum gentis perfectius est, & Divinius quàm unius.

Exinde Christiane Lector, regulam majoris erga proximum charitatis accipis, & præstantiam huius Operis, præferri abstinentijs, omnibus asperitatibus ac pœnitentijs

ijs, imò & alijs moralibus virtutibus, etiam
 contemplationi & gratiæ miraculorum con-
 icis, cum adjutus Homo in salute animæ,
 per talia reviviscat D E O, eique velut ulti-
 mo Fini, cum jure ad beatitudinem conjun-
 gatur, quod alia supra nominata opera quan-
 tum est in se, non efficiunt. S. certè Chry-
 ost : (a) adeo æstimat auxilium animarum
 ut Martyrio præferat. Ponatur, inquit,
 quempiam jejunare & martyrium com-
 probare ac cremari; alium verò ad ædi-
 ficationem proximi martyrium differre,
 non differre modò, sed etiam absque mar-
 tyrio discedere : uter igitur post hanc per-
 grinationem major erit ? Non est nobis
 multis in hoc loco rationibus opus, cum
 beatus Paulus, magna voce sententiam
 protulerit dicens : Cupio dissolvi &
 esse cum Christo ; melius mihi autem in
 carne adhuc permanere, propter vos, Ap-
 probat S. Gregorius : (b) Nullum quippe
 omnipotenti DEO tale est sacrificium, qua-
 e est, Zelus animarum. *Præter hanc au-
 oritatem, rationem colliges è supradictis An-
 elici Doctoris.*

Particula XIII.

De Continua mentis ad DEUM
 elevatione.

Ne-

(a) Homil. 78. in c. 24. Matth. (b) L. 1.
 per Ezech, homil, 12.

NEcessitas spiritualis & corporalis, non abunde movere potest, ad continuationem in DEUM elevationem, & vel maxime ob animæ pericula. Scimus, quia ex nobis nihil possumus, neque hanc tentationem vincere, neque hanc illecebram animam nocivam centemnere, neque benedictionem in temporalibus habere, neque animum ad superna levare. Recursus ergo in omnibus ad DEUM ut fontem omnium bonorum habendus, cujus misericordiam vivimus, in spe ad coelestem gloriam, in hoc & illo statu, in hac peccatorum imminutione, in hac beneficiorum participatione.

Oratio porro fit voce, mente ac suspirijs, cujus clamor esse potest etiam in silentio vocis & cordis, per virtutem boni operis. Quid amplius Oratio faciat, Simon de Cassia docet: Oratio, inquit, est in corpore incorporea operatio, aspectus immotus animæ, in fide aspiciens eum qui Omnia est. Ordo Rationalis creaturæ, cum se studio ad Superiorem subordinat. Consistentia Rationalis animæ ante DEVM, allocutio inaudita perstrepens aures DEI. Suavis clamor in sensu cordis; negatio dum agitur, omnium corporalium motionum. Restrictio sensuum. Oblivio sui atque omnis visibilis creaturæ præter DEVM. Præventio Divini adventus. Judicium ante judicium, verum animæ speculum & luminare splendidi-

dissimum. Jactatio sui ipsius in DEUM, nil averti quærens, nisi quod ei displicet & facit petenti jacturam; aut conferri, nisi Divinæ voluntati gratum, & postulanti ad uti-
 e cedat. *Ex mente S. Ephrem.* (a) *Oratio est*: Regni potentia, trophæum atque vexillum belli; tutela pacis, Virginitatis sigillum, viatorum præsidium, dormientium, iustos, agricolarum fertilitas, lugentium solamen. *Bene simul orabis, si quod Dionysius Richelius dicit*, (b) omni tempore puritati cordis principaliter studueris, ut velicet continue velut clausis carnalibus sensibus in temetipsum convertaris, & cordis ostia à formis sensibilibus & imaginatio-
 nibus terrenorum, quantum possibile est, habeas diligenter obserata. *Erige duo altaria in conspectu DEI, unum VICTIMALIUM; cædendo & abluendo peccata, motus animales, & quidquid inordinatum vel animale vivit. Alterum THYMIAMATIS; in quo non carnes animalium, non peccata carnis amplius, quæ pridem sunt occisa, nec illebræ cogitationum mactantur, sed orationam spiritualium, & cælestium desideriorum sacramenta, per ignem interni amoris in conspectu sui Conditoris offeruntur.*

Par-

(a) S. Ephrem, de Orat. (b) L. de inord. Cordis, art. 29.

Quomodo DEUS glorificari
possit à quovis Christiano.

Nulla melior occupatio, quàm studere
Gloriæ Divinæ propagandæ, cum sit
summa Charitas benevolentia. Ideo apud il-
lum continuus DEI amor censerì potest fuisse
qui assidue gloriam DEI anhelabat; sive
qui juxta Ecclesiæ testimonium, (a) DO-
MINI SUI MAJOREM GLORIAM in ore
semper habuit, semper in omnibus quæ-
sit. Universaliter quilibet Christianus: DE-
UM glorificabit, si Christiano more vixerit.
Venietque ad sublimem gradum perfectionis.
Quis tamen ille mos Christianus? Explicat
tur à Nysseno: Porrò caput omnium bono-
rum est, si per meam vitam nomen DEI glo-
rificetur. Quis autem adeo est ferus, &
rationis expers, qui si inter eos, qui DEUM
crediderunt, videat vitam puram, quæ per
virtutem exigitur, ab omnibus peccati in-
quinamentis vacuum; ab omni suspitione
mali alienam; temporantiâ claram; pru-
dentiâ gravem, fortem, & firmam adve-
sus affectum & perturbationum impetus
incurfus, corporis voluptatibus nullo mo-
do mollem & effæminatam: à delicijs à co-
pore & ignavia, à tumore factus quàm ma-

(a) S. Ign. de quo Lect. in Breviar. (b)
Greg. Nyss, l. de Orat. Dominic,

imè remotam, temporalibus facultatibus, & reliquo sæculari cultu, quantum necessitas desiderat, utentem, summo pede terram stringentem. quis igitur, si tale videat omen, quod àb ejusmodi vita invocetur, non glorificet?

Particula XV.

Quid sit voluntatem DEI facere.

Facere quod vult DEUS, hoc maximam ab Homine, DEO factum obsequium: id exequi, licet difficillimum, vel opinione mundilissimum, idque desiderare, summa rerum. Frustra maximum agere concupiscis, si EUS nolit. licet minimum agas, ex voluntate DEI, maximum agis quod agere potes. voluntatis Divinæ Interpretes, sunt, præcepta Ecclesiæ, Regulæ, superiores, &c. Voluntatem DEI sic in particulari explicat Divus Hieronymus: (a) Voluntas, inquit, DEI est, quam Christus fecit & docuit: Humilitas in conversatione, stabilitas in fide, verecundia in verbis, in factis justitia, in operibus misericordia, in moribus disciplina; injuriam facere non nosse, & factam posse tolerare; cum fratribus pacem tenere, DEVM in corde diligere, amare in illo quod Patet est; timere quod DEVS est. Christo ni-

H

hil

(a) Tr. de Orat, Dominic.

hil omnino præponere, quia nec nos quidquam ille præposuit. Charitati ejus inseparabiliter adhærere, cruci ejus fortiter ac fidenter assistere, quando de ejus nomine & honore certamen est, exhibere in sermone constantiam, quâ confitemur; in quaestione fiduciam, quâ congregimur; in morte patientiam, quâ coronamur. Hoc est cohæredem Christi esse velle; hoc est præceptum DEI facere; hoc est voluntate Patris adimplere.

Particula XVI.

De Fiducia in DEO & Virtute.

Studium Virtutis, seu probitatis, vel id amplectendum est ex professo, quod hominem ad statum altiorem eleuet, hominibus omnibus amabilem, DEO amicissimum, et fiduciâ quâdam præsidij Divini, contra totum Orbem & omnes creaturas securum reddat. Probitas in paupertate precium, in ægritudine maximum levamen, per defectum corporis vel ingenij, adeo splendorem emittit, ut nihil indecorum videatur. Nihil fœdum in natura, nisi vitium; quod licet omnimodo humano armetur, semper est contra probum inerme, nusquam in armis tutum. Nunc universum quidem orbem terrarum auxili loco habet, ait Chrysostrmus (a) nisi open

(a) In Psalm. 71.

iuinam fuerit affecutus, nec se esse ducit in
 solitudine, licet solus sit, si sit illius auxiliij
 particeps; & ideo dicebat David: Non sal-
 uatur Rex per multam virtutem. Vitium,
 nim, etsi secum habeat uniuersum orbem
 errarum, est omnium maximè imbecillum,
 Virtus autem, etsi sola sit, est omnium po-
 tentissima; habet enim DEVM secum stan-
 tem. Quis ergo seruare potest eum, qui à
 DEO oppugnatur? Quis autem potest per-
 ere eum, cui ipse fert auxilium? *Utitur
 exemplo & Principibus DEO innixis, & ani-
 mabus pressuræ obnoxijis in solatium.* Nunc
 uia scio, quod certissimè regnaturus
 es, & habiturus in manu tua Regnum,
 Israël: Jura mihi in Domino, ne deleas se-
 nen meum post te. (a) Ad quæ sic habet:
 b) Dic ergo (*Saule*) obsecro: Vnde istud
 cis? penes te sunt exercitus, penes te sunt
 pecuniæ, arma, Civitates, equi, milites; bre-
 iter, uniuersa vis apparatus Regij: hic
 contra desertus ac nudus, nec civitatem,
 nec domum, nec familiam habens. Unde
 gitor tu quæso ista loqueris? Nimirum ex
 osis Davidis moribus, neque enim nudus
 & inermis ac desertus te armatum, tantæ
 ue circumvallatum potentiâ superâisset, nisi
 DEVM haberet adiutorem. Porro, qui
 DEVM habet fauentem, omnibus est po-

H 2

ren-

(a) 1. Reg. 24. v. 21, (b) Chrysoft. hom.
 de Davide & Saule.

tentior. Enquàm adhærere DEO, ejusque voluntati, bonum sit! Quo Sanctior quisque ait S. Ambrosius (a) eò munitior. Crescit numerus custodiae Angelicæ, & præsidium ut sic loquar, Divinum, ubi crescit fructus ac virtus vitæ humanæ. DEVS cordis mei dicebat David (b) cum se nihil amplius de effectibus humanis habere adverteret, nihil DEUM pro parte sua. S. Hieronymus vertit: robur cordis mei: tu combina utrumque: si fuerit DEUS cordis tui, erit etiam robur cordis tui. Imò, S. Ambrosio teste, totam tecum DEO habito naturam trahes in obsequium: Cui enim portio DEUS est, totius naturæ possessor est.

Particula XVII.

De custodia sensuum.

Sensus nostri, omnium sunt malorum instrumenta & vehicula. S. Ambrosius: (a) Isti sunt persecutores graves, qui sine gladij terrore mentem hominis frequenter elidunt, qui illecebris magis quàm terroribus, animos expugnant fidelium. Hi tibi hostes cavendi, hi graviores tyranni, per quos Adam captus est. Multi in persecutione occiderunt. Ipse Apostolus fluctuat,

(a) L. I. de Virgin. (b) Psalm, 72, v. 25.
(c) Serm, 20, in Psalm, 118.

tuat, hæret, adstringitur, captivari se as-
 erit in lege peccati, & mortis corpore de-
 ellari, nec potuisse evadere, nisi esset Do-
 mini JESU liberatus gratiâ. *Speciali* tamen
blauditæ castimonie adversantes sunt
etuedæ, quia per illas ut plurimum homo
et ruina deijcitur: suntque maximi
persecutores, qui maximi blanditores. Hu-
 miliasti nos in loco afflictionis, ajebat Da-
 vid (a) *in persona deceptorum.* Aquila le-
 t & Ambrosius: Humiliasti nos in loco
 enum: *Blandarum nempe ac turpium vo-*
ptatum. In particulari quinque hostes ti-
endi maximè, qui sunt sensus. En Hiero-
 num: (b) Per quinque sensus, quasi per
 quasdam fenestras vitiorum, ad animam
 introitus est: non potest ante metropolis &
 ax mentis capi, nisi per portas ejus irruat
 stilis exercitus; horum perturbationi-
 ls anima prægravatur, & capitur aspectu
 aditu, odoratu, gustu, tactu. Remedium
 et Ecclesiast: (c) Noli circumspicere in vi-
 civitatis (*Mundi*) nec oberraveris in
 pateis illius, neque circumspicias speciem
 ænam, &c. quia ex concupiscentia quasi
 nis exardescit, qui adeo potens evadit,
 uota munitio animæ succendatur & con-
 figret.

H 3

Par-

(a) Psalm. 43. v. 20. (b) L. 2. adversus
 Julianum. (c) 9. v. 7.

Particula XVIII.

De Cautela semper habenda.

QMni custodia serva cor tuum. (a)
ad quod Quarrius (b) Pone tibi virilem ac fidelem custodiam, quæ omni custodia servet cor tuum. Dico autem Timorem DEI, qui nihil negligit, qui nullum indiscussum intrare permittit; sæpius interrogans etiam Angelum lucis: Noster es, an Adversariorum? Undiq; enim sibi circumspicit, tanquam omni horâ cogitans circumspeditionem DEI, quem sine intermissione intueri ac judicare corda hominum attendit. *Hic timor, est sanctis familiaris* S. David (c) omnium forte Electorum nomine fatetur: Anima mea, in manibus meis semper: *sive ut Chaldæus Paraphrastes habet*: Anima mea periclitatur, ac si in superficie manus meæ esset. Et S. Hieronymus: Quotidie periclitor, & quasi in manibus sanguinem meum porto. Sanctus hic Doctor (d) adeo suspecta omnia vult esse, ut non tantum pericula, sed malacia ipsa timeri debeat. Nolite, *inquit*, credere, nolite esse securi, licet in modum stagni fufum æquor arrideat, licet vix summa, tacentis elementi spiritu, terga crispentur:

(a) Prov. 4 v. 23. (b) Serm. 1. de S. Benedicto. (c) Psal. 118. (d) Ep. 1. ad Heliode.

nagnus hic campus montes habet; intus
 nclusum est periculum, intus est hostis.
 Expedite rudentes, vela suspendite, Crux
 antennæ figuratur in frontibus; tranquilli-
 as ista, tempestas est. *Moveat & illud*
Ecclesiast: (a) A mane usque ad vesperam
Immutabitur tempus. Nè sis mane Ange-
us, vesperi Diabolus; manè homo, à meri-
ie brutum; manè inter probos, ad vesperam
inter reprobos; manè in mundo, vesperi in
urgatorio vel inferno: de die vel hodie in
empore; de nocte vel cras in æternitate!

Particula XIX.

De usu temporis & occupa- tione continua.

Annus noster ob humanam inconstanti-
 am, in momenta labilis, semper quasi
 gravitaturus, nisi ex parte DEI conti-
 nuè teneatur, & per quandam violentiam ex
 parte hominis attollatur. Virum sapientem
 ne momento decet otari, vel pendere animum
 ut tonitum absque directa operatione actuali,
 externa vel interna, eaque utili vel honesta
 eterno fini subordinata, &c. Perdere unum
 momentum æternæ capax retributionis, di-
 pendiosum est; ansam ex otio tribuere hosti-
 bus in animæ ruinam vigilantibus, periculo-
 sum.

H 4

(a) C. 18, v. 26.

sum. His animus corroborandus est, inquit Cyprianus: (a) Ejusmodi exercitationibus contra omnia Diaboli jacula firmandus: sit in manibus Divina lectio, in sensibus Dominica cogitatio, oratio jugis omnino non eesset, salutaris operatio perseveret, spiritualibus semper actibus occupemur; ut quotiescunque inimicus accesserit, quoties adire tentaverit; & clausum adversus te pectus inveniatur, & armatum. *Noli ergo fugere laborem, ut non perdas mercedem, vel incurras periculum.* Ignis in conspectu meo semper ardebit, quem nutrit Sacerdos, (b) subijciens ligna per singulos dies: ait DEUS per Moysen. *pro Sacerdote, qui vis Christianus, à S. Isidoro Pelusiota (c) intelligitur.* & à S. Joanne in Apoc. juxta illud: (d) fecit nos Regnum & Sacerdotes. *Quomodo nutritur ignis gratiæ & charitatis.* S. Cyrillus Alexandr: ad illud Levitici: Nutrimenta Spiritûs sunt, divina lectio, orationes assiduæ, sermo doctrinæ, &c. Quod quia non facitis, nolite conqueri de infirmitate carnis.

Particula XX.

De bono Exemplo.

Qui dant bonum exemplum vivendo, agen-

(a) L. de Zelo. (b) Levit. 6. v. 12. (c) L. 3. Epist. 75. (d) Apoc. 1. v. 6.

agendo, & patiendo. 1. *Sunt Patres Virtutis.* (a) Non quales sint alij, sed quales ex vobis fiant, quantum in vobis est cogitate: non solummodo qui modo sunt, sed & qui post, futuri sunt, quos in proposito sancto estis habituri imitatores: ex vobis enim, ex vestro exemplo, & vestra authoritate, in Religione hac (*in statu hoc*) pendere debet tota posteritas hujus vestri Ordinis sancti, &c. Vos in eo Patres, &c.

2. *Lucrantur Exemplares ea, quorum, ut ab alijs fiant, sunt causa.* Nemo se circumveniat Fratres charissimi, (b) nullus homo sibi solummodo vivit; & sicut frequenter suggesti, quantoscunque aliquis exemplo sanctæ vitæ ædificaverit, cum tantis & pro tantis mercedem beatæ vitæ retributionis accipiet; & quantiscunque exempla malæ conversationis, etiamsi non eum illi sequantur, præbuerit, pro tantis se malis rationem noverit redditurum.

3. *In causa sumus alienæ malitiæ, vel licentia, si exempla sequiora præbemus.* Nihil adeo Gentiles arguit (*idem de malis Christianis, dissolutis Religiosis intellige*) ut Virtus; nihil adeo perturbat, ut malitia. En nos sumus causa, nos inquam, ut illi in errore permaneant. Jam pridem doctrinam suam damnassent, & nostram approbassent,

H 5

nisi

(a) S. Ber. ad Frat. de monte Dei. (b) S. Aug. Serm. 163.

nisi vitâ nostrâ retraherentur. Verbis philosophari facile, sed inquirunt operum probationem: itaque horum nos pœnas dabimus, non solùm eorum, quæ ipsi commisimus, sed quorum authores fuimus ut DEI nomen blasphemaretur.

Particula XXI.

De Sobrietate.

A Sobrietate pendet longior vita, pulchrior & amabilior conversatio, plura & celebriora facta, intelligentia rerum, quæ sunt in universo, perspicacior, præservatio à pœnititudine factorum & facinorum, ingentium meritorum conciliatio, rerum plurimarum expeditio &c. Sic laudatur à Chrysologo: Vitiorum mors, vita virtutum: pax corporis, membrorum decus, ornamentum vitæ, robur mentium, vigor animorum, castitatis murus, pudicitia propugnaculum, civitas sanctitatis. Sanctus verò Augustinus hisce illam encomijs exornat: Sobrietas est recti iudicij tenax, memoriæ recordationisque inseparabilis sapientia, secretorum custos, arcani velamen, lectionum & doctrinæ capax, studiorum & artium bonarum discipula, pariter & Magistra ingeniorum, & capiendorum pedisequa, bonæ famæ semper avida, salubria atque utilia creans, virtutis singulare auxilium,

cun-

cuncta cum ratione disponens, in congregatione honestorum semper se ingerens. Hæ proprietates pulcherrimæ istius Virtutis sufficienter ad amorem ejusdem allicere possunt. Opletioni & ebrietati contraria formare potes ex his encomijs. Adde illud brevissimum, quod de homine non sobrio dici possit: Homo brutum.

Particula XXII.

De Humilitate.

Humilitas, quæ in animi debita submissione plurimum consistit, est quasi Omnipotens. (a) etiam respectu DEI & proximi dici potest illud: Sola virtus humilitatis est reparatio læsæ charitatis. Tria sunt, quæ radicata nutriunt humilitatem, ait Basilius: (b) assiduitas subjectionis, consideratio propriæ fragilitatis, & consideratio rei melioris. Modus acquirendi: 1. Per considerationem divinæ magnitudinis. (c) Mens humana, quantò perfectiùs invisibilia cognoscit, tantò amplius ipsa sibi vilescit; & quantò sublimius Creatoris contemplatur potentiam, tantò magis ad semetipsam humiliatur. 2. Per Christi imitationem, en Bernardi paradoxum (d) fode in te funda-

H 6

men-

(a) S. Bern. in Epist. (b) In Hexam. (c) Hugo Card. de S. Victore. (d) In Epist.

mentum humilitatis, & pervenies ad fastigium charitatis. Vis capere celsitudinem DEI? cape prius humilitatem Christi. *Pro humilitate animo imprimenda, duo cape Motiva: unum ex honestate ac pulchritudine, de qua sic Bernardus: (a) Humilitas in honore, honor est ipsius honoris & dignitatis. Alterum ex utilitate, pro qua hæc Quarrius. (b) Si non placet humilitas ex sui honestate & æquitate, placeat saltem ex utilitate; quia nulla via rectior, aut facilior ad gloriam divinam, sed neque ad gratiam humanam ulla pulchrior aut justior, & sæpe nulla compendiosior, quàm Humilitas.*

Particula XXIII.

De Examine particulari, quod cuivis Christiano, tanquam necessario, suadetur.

Particulare vocatur, ut Homo non omnia, quæ commisit vel omisit, in Examen accipiat, sed illud, quo maximè indiget, vel infestatur, & quod Domi suæ præ omnibus regnat. Hoc, ita omnibus necessarium, etiam Politicis, qui moralia & Civilia tractant, ut non possit obnoxius homo vitijs vel imperfectioni-

(a) Serm. 34. in Cant. (b) Serm. 3. de Nativit. S. Joan,

tionibus sibi domesticis & prædominantibus, qualificatus reddi (sicut vulgus loquitur) sive ad habilitatem per idoneè compositos vitæ mores reduci, aut elevari, aut officio suo exactè satisfacere, nisi observet suam exigentiam, suum defectum vel excessum, suam primariam, quæ sit radix & caput aliarum, propensionem.

Ternam reflexionem suadet S. Ignatius (a) pro particulari certamine ac pugna. Tempus matutinum, pomeridianum & Vespertinum. Ubi faciendum diligens propositum custodiæ ab hac imperfectione (imò etiam occasione) quæ maxime Domum animæ conturbat vel defædat coram DEO & hominibus. Lumen & vires à DEO petendæ. Vigilia per diem. Discussio de successu, cum accurata animadversione in excessus, ptoposito severioris certaminis & emendationis. Quoad hujusmodi examen sic nos docet Cassianus. (b) Ita nobis adversus vitia arripienda sunt prælia, ut unusquisque vitium, quo maxime infestatur, explorans, adversus illud arripiat principale certamen, omnem curam mentis ac sollicitudinem, erga illius

H 7

im-

(a) In Exercit, spirit, (b) Collat, 5, c, 14.

impugnationem observationemque defigens. Cúmque se ab ea (passione, imperfectione &c.) senserit absolutum, rursus latebras sui cordis simili intentione perlustret, & excipiat sibi, quam inter reliquas perspexerit duriolem, atque adversus eam specialius omnia spiritus arma commoveat: & ita semper validioribus superatis, celerem de residuis habebit facilemque Victoriám; quia & mens Triumphorum processu reddetur fortior, & infirmior pugna succedens, promptiorem ei proventum faciet præliorum.

Juvat autem ad victoriám, jurata ex parte nostra resolutio animi, & Continua Divinæ gratiæ postulatio; cum sit Autor naturæ, ad quam gratiæ subordinandam, solus vires afferre potest, me quidem cooperante, sed memet movente DEO, comitantéque.

Particula XXIV.

De Bono Perseverantiæ ac Timore DEI constanter ob causas infra scriptas habendo.

IN bono constanter & perseveranter agere,

ex

ex dono DEI est, non ex nobis; qui in momen-
 a diffluimus. nemo ergo sit certus, se illud ha-
 bere, aut habiturum, sed quisque à DEO
 beret, ita tamen nè ex parte sua DEO &
 DEI gratiæ desit, itaque hoc donum amit-
 at. Unde datur ut plurimum (Nota Chri-
 tiane, qui beatæ perennitatis, qui DEI de-
 iderio teneris) humilibus, orantibus, solli-
 itis ut bene vivant & perseverent. Peten-
 la igitur gratia à DEO, quâ perseverare pos-
 imus, quâ prævidet nos actu perseveraturos;
 utque tanquam Pastor bonus, nos quasi oves
 suas ijs vijs, medijs, auxilijs, regat, dirigat,
 lucat, quibus præscit nos rectâ progressuros
 n gratia, ut nullum peccati gravioris lapsum
 ncurramus, sed rectis itineribus pergamus ad
 Cœlestem gloriam & beatitudinem. Ut au-
 em humiliores, in oratione frequentiores ac
 erventiores, magisque solliciti simus: sex
 Timoris causæ animo proponendæ. I. Incer-
 titudo gratiæ: nescimus enim, an in gra-
 tia simus; an condonata, an contritio-
 ne vel per debitam dispositionem dele-
 ta. De propitiato peccato, noli esse sine
 metu. (a) 2. Ignoratio sui: non videmus

fun-

(a) Eccli. 5. v. 6.

fundum cordis nostri; nescimus, an in exitum aliquod secretum lateat, quo displiceamus DEO; an opera nostra bona, occultâ quadam intentione perversa non vitentur & depraventur. 3. Alia sunt Judicia DEI, alia hominum; hinc S. Hieronymus: (a) Nullus securus ad Judicem pergat. 4. Peccandi quædam necessitas ex fragilitate. Nam levi tentationis flatu, nisi Divina Misericordia teneat, possumus deijci, & una die & nocte mali fieri. 5. Hostes tres validissimi, Dæmon, Caro, & mundus. 6. Incertitudo perseverantiæ & Salutis: etsi enim quis Justus sit & fervens, facile tamen obrepit tepor aliquis & negligentia, ut sibi carnique blandiens & indulgens sensim tepescat, deficiat & cadat. Utendum ergo Divinis auxilijs, sequendæ inspirationes DEI; Si in casu DEUS porrigit manum, protinus eam corripe. Si in naufragio tabulam suggerit, statim arripe. Si ostium pulsat, illico aperi. Si vocat cum Paulo, sine mora responde: *Domine quid me vis facere?* Si te respicit, mox

(a) In Jereon. c. 30.

mox cum Petro egredere, & fle amarè.
Si ad statum perfectiorem te impellit, dic
cum Isaia : *Ecce ego, mitte me.*

Pro dono Perseverantiæ impetrando,
S. Paulus optimum judicat medium, Ti-
morem, & cum illo bonam operatio-
nem, seu continuata bona opera, cum
bona voluntate : *Cum metu, ait, & tre-
more vestram salutem operamini. DEUS est
nim, qui operatur in nobis & velle &
efficere pro bona Voluntate.* Nota quæso
illud Apostolicum : *pro bona Voluntate: re-
cipi nimirum à DEO, in conferendo
perseverantiæ dono, bonam Voluntatem.*

Particula XXV.

De vanitate rerum in hoc
mundo.

Quidquid subest sensui ac tempori, totum
est vanitas, nihil solidi, nihil quod ani-
mæ profit, nisi quantum cælo & saluti coor-
natur. Et tamen omnis ferè noster amor
& labor, pro quantum præsentibus occu-
ratur, inheret, utinam non capiatur, non
aqueetur ! Nullus magis mundum ex-
per-

pertus, quam Salomon. *Quid tamen de illo Chrysoſtomus?* (a) Sublimis prorsus & digna vox, quam Salomon ad se reversus & quasi ex umbrosa quadam abyſſo ad lumen veræ sapientiæ respicere valens, emiſit tandem: *Quæ illa? vanitas vanitatum & omnia vanitas!* Hunc versiculum, *ſubdit alibi,* (b) si ſaperent, qui in potentia verſantur, in parietibus omnibus & in vestibis ſuis ſcriberent, in foro, in domo, in ingreſſibus: quoniam quidem multæ ſunt rerum facies, multæ imagines falſæ, quæ decipiunt incautos; iſtud oportet quotidie ſalutare carmen, & in prandijs & in cœnis, & in conventu, unumquemque proximo ſuo canere, & à proximo ſuo libenter audire: quia vanitas vanitatum eſt, & omnia vanitas. *Quid non vanitas in mundi opinione? Audi Nazianzenum:* (c) Inſidiæ ſunt opes, ſublimiumque bonorum & dignitatum faſtus mera ſunt inſomnia &c. Pulchritudo porro brevis atque fulgetri ſimilis; juventus nihil aliud, quam temporis fervor;

(a) *Contr. concub.* (b) *In Pan. ad Eutrop.*
 (c) *Orat. de vitæ itin.*

vor; canities, tristis vitæ occasus, sermones verò alati; gloria, aër; nobilitas, vetus sanguis; robur, cum impijs commune; satietas petulans; liberorum copia; curæ necessaria mater; orbitas, morbus, forum, vitiorum schola; quies, imbecillitas; artes, abjectorum hominum, angustus alienus panis, agricultura labor, &c. Certè his visis non melius concludes, quam vanitas vanitatum præter id, quod æternæ veritati, quod DEO conjunctum est; quod est, amare DEUM & æternitati vitam subordinare.

En reliquias paucas, en particulas bonæ diei, paradigmatis ad instar, ut in reflexionibus factum, tibi Christiane Lector propositas. Plures divina Bonitas bonæ voluntati suppeditabit; potes etiam colligere breves aliquas sententias, sed luminosas, è scriptura præsertim Sacra, quæ huiusmodi radijs plenissimè abundat. Quam facilè subsistere nonnumquam potes in uno versu! Dicam in exemplum; tu plures selige, quæ mentem tuam afficere notaveris. *Amantissima eorum non proderunt eis.* (a) Quæ sunt

(a) Isai. 44.

tua vel tui amantissima in hoc mundo,
 quibus maximè adhærescis, & quæ ulti-
 mō ægerrimè desereres? hæc & illa. Vi-
 de, quid sit tandem futurum? *non prode-
 runt eis*: sola virtus & bona opera pro
 DEO facta, tibi *proderunt*, alias nihil,
 quin ergo illud tibi reddis charissimum?
Revertere ad me, quoniam redemi te: Isaïæ
 44. Quid est abire à DEO? Abire à vita
 in mortem. Quomodo abitur? pecca-
 to, sensim per negligentias, & rerum
 animæ ferventium intermissionem. Re-
 vertimur per pœnitentiam, seriam con-
 fessionem, per applicationem ferventio-
 rem ad bona opera, per imitationem
 earum virtutum quas ipse exercuit. Quæ
 motiva regressûs? *Quoniam redemi te*.
 Quomodo? meipso; laboribus, sudo-
 ribus, vulneribus, sanguine, dolore &
 amore. *Formido & fovea & laqueus super
 te, qui habitator es terræ.* (a) Esne habi-
 tator terræ, figendo desideria tua in res
 temporis ac terræ; an verò per desideria
 & dispositionem vitæ, civis cœli? si ter-
 renus es, *formido* super te quoad salu-
 cem,

(a) Isaï. 24.

cem, quia dubia & periculosa; imo & fo-
vea super te, lapsus facilis in vitia, utinam
 non in foveam inferni! & *laqueus* visci,
 quo constringeris temporalibus ac ter-
 renis, ut te librare in æterna & cœlestia
 quodammodo non possis. Noli ergo esse
habitor terræ, adhærendo nimium & in-
 hærendo; sis potius hospes & viator,
 inquilinus in mundo, civis in cœlo. *Ego*
autem in multitudine misericordiæ tuæ;
 Psalm. 5. fiat licet hic vel ille miser lap-
 sus & eventus, hoc vel illud infortuni-
 um &c. Ego autem figo & radico fidu-
 ciam meam & omnes eventus meos in
 multitudine misericordiæ, cujus curiæ,
 c. possessioni me transcribo. In tot mi-
 sericordijs, quot vulnera pro me sunt
 perta in multitudine, quas toti mundo
 & maximis peccatoribus largitur DEUS.
 no in immensitate misericordiæ Divi-
 æ; multas mecum fecit misericordias,
 x quo vivo; multitudinem miseratio-
 um semper impofterum sperabo, do-
 ec me in articulo exitus mei ab hoc
 mundo, in mare misericordiæ injiciam
 & immergam,

De-

Delectare in Domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Psal. 36. Si delecter in rebus mundi vel meipso, amore proprio & sensibus, non assequor quod peto; si autem in solo DEO delectabor, dabit mihi quidquid cor meum appetet, & amplius dabit. Quid præterea? Successum in negotijs, consolationes multas etiam in adversis, ita ut ipsa me solentur adversa & cruccs. Et si contempsero voluptates alias, quæ non sunt DEUS, summam voluptatem ex contemptu ipso acquiram: quidquid voluero, habebō; & plusquam voluero, quia DEUM acquiram, qui superat sensus & intelligentias meas, quàm sensu assequi vel animo concipere possim.

Ecce nunc, qui dicitis, crastino die ibimus in illam civitatem, & faciemus ibi quidem annum & mercabimur, & lucrum faciemus: qui ignoratis, quid erit in crastino. Quæ est enim vita vestra? &c. Jacob. 4. 13. Audi Chrysostrum de his corvinis: (a) multi, dum malè ac vitiose viverent, subito perierunt, & in manifestam dam-

(a) Hom, 22, in Eplst. 2. ad Corinth.

nationem abierunt; time, ne idem tibi accidat. Sed multis, inquis, dedit DEUS spatium, ut in ultima senectute confiterentur? quid igitur? nunquid & tibi dabitur? fortasse dabit, inquis. Cur, inquis, fortasse? contigit aliquoties: cogita, quòd de anima deliberas. Proinde etiam de contrario cogita, & dic: (a) quid autem si non det? quid autem si det, inquis; esto. Det ipse quidem. Verùm hoc illo certius & utiliùs. nota tamen tibi & illud: neque enim misericordiam DEI lucrantur mali, quam sibi etiam timidè pollicentur boni.

(a) Hildebertus Cenomanensis Epist. 15.

FINIS.

FINIS

